

Slutrapport nr. 4 (21 oktober 2011)

Processutvärdering av

PALLADIUM

**Ett projekt mellan Katrineholms kommun och Vingåkers
kommun**

**Demokratikonsult & Samarbetspartner
Norr Mälarstrand 92
112 35 Stockholm**

Sammanfattning

Målgruppen för Palladiumprojektet är unga vuxna som är långt ifrån arbetsmarknaden. Det övergripande målet med projektet är att tillsammans med berörda myndigheter och förvaltningar ta fram en samverkansmetod som kan användas för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete tillbaka till sysselsättning eller studier. Projektet har två syften: 1. att bidra till ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv med fokus på unga vuxna 16-29 år som idag står långt ifrån arbetsmarknaden, men som genom att delta i projektet ökar sina möjligheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden; 2. att förändra och förbättra samverkan mellan arbetsförmedling, försäkringskassa och socialförvaltningar för att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp.

Utvärderingen visar att Palladium har bidragit till att ge deltagarna möjlighet att utvecklas efter sin egen förmåga, och om man granskar utvärderingen utifrån ett individuellt deltagarperspektiv har projektet varit mycket lyckat. Många unga vuxna blir inte etablerade i arbetslivet förrän de är närmare 30 år (etableringsåldern var för 20 år sedan strax över 20 år; 2009 var etableringsåldern 27 år). Vägen dit är ofta krokig. Många unga vuxna saknar kontakter, samtidigt som övervägande delen av arbetsplatstillsättningar sker just genom kontakter, och många unga vuxna vet inte vart de ska vända sig för att få stöd. Palladium har lyckats motivera unga vuxna och fått dem att känna hopp och framtidstro, något som har gett över fyrtiotre procent av deltagarna kraft att skaffa arbete eller annan sysselsättning eller börja studera, och således tagit itu med sina problem. Ingen i övriga samhället har tidigare satsat på dessa unga vuxna, åtminstone inte utifrån deras kapacitet, individuella behov och möjligheter. Vår utvärdering visar att Palladium har stor betydelse för individer. Det har inom projektgruppen utvecklats en stark social samhörighet vilket även har bidragit till att förstärka det sociala kapitalet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
- Disposition av utvärderingen	5
2. Bakgrund	6
- Projektets målgrupp, mål och syfte	6
- Demokratikonsults uppdrag	7
- Följeforskning	8
- Genomförandeanalys	8
- Effektstudie	8
3. Följeforskning	9
- Arbetsprocess	9
4. Utvärdering	11
- Metod	12
5. Effektstudie	13
- Palladiummodellens framgångsfaktorer	15
6. Samhällsekonomisk utvärdering	17
- Två olika samhällsekonomiska utvärderingar	23
7. Enkäter	25
- Enkät för deltagare som skrivs in i Palladiumprojektet	25
- Enkät för deltagare som slutat i Palladiumprojektet	27
- Enkät med jämförbarhetsfrågor	32
8. Intervjuer	34
- Gruppintervju med den operativa arbetsgruppen	35
- Telefonintervjuer med deltagare som slutat i Palladiumprojektet	37
9. Analysseminarier	38
- Analysseminarium med den operativa arbetsgruppen	39
- Analysseminarium med målgruppen	41
- Förklaringar och slutsatser	43
10. Projektdokument	44
- Arbetsrutiner för projekt Palladium	50
11. Tidigare delrapporter	53
- Rapport nr 1	53
- Rapport nr 2	54
- Rapport nr 3	56
12. Resultatredovisning	57
- Disposition av resultatredovisningen	57

13. Slutsatser och lärdomar av Palladium	58
- Sju indikatorer	58
- Samverkan	59
- Lärande	60
- Delaktighet	60
- Jämställdhet	60
- Tillgänglighet	61
- Strategiskt påverkansarbete	61
- Sysselsättning	61
- Effekten och måluppfyllelsen av Palladium	62
- Projektets kortsiktiga och långsiktiga effekter	66
- Lärande och lärande miljöer	67
- Projektets främjande och hindrande faktorer	72
- Övriga slutsatser	73
14. Förslag till spridning av Palladiums resultat	75
Litteraturförteckning	77
Bilagor	
Bilaga 1 Underlag för analysseminarium	
Bilaga 2 Intervjuunderlag för deltagare som slutat på Palladium	
Bilaga 3 Enkät med jämställdhetsfrågor	

1. Inledning

Enligt projektansökan till ESF-rådet kan situationen för unga vuxna i Vingåkers och Katrineholms kommuner beskrivas enligt följande: I december 2007 var arbetslösheten för unga vuxna mellan 18 och 24 år i Sörmlands län 6,1 procent, att jämföras med rikets 4,2 procent. Katrineholm och Vingåker har en sämre sysselsättningsutveckling än länet i övrigt. Arbetslösheten i Katrineholm och Vingåker var 7,8 respektive 7,7 procent i december 2007 (Arbetsförmedlingen). Jämfört med december 2006 hade arbetslösheten för unga vuxna ökat med 3,2 procent i Vingåker, medan den hade minskat med 1,1 procent i Katrineholm. Arbetsförmedlingen i Katrineholm och Vingåker hade, när man skrev ansökan till projektet, 616 unga vuxna inskrivna i åldern 18-24 år, varav 334 var flickor och 252 var pojkar. Viadidakts analys visar att en tredjedel av unga vuxna registrerade på arbetsförmedlingen bedöms behöva individuellt anpassat stöd i olika former i samverkan med andra aktörer och myndigheter. Bedömningen grundar sig på att dessa unga vuxna skrivs in i och ut från arbetsförmedlingen, att de är svåra att matcha till jobb då de saknar utbildning och erfarenhet, att de av oklara orsaker är omotiverade och sällan kommer till aktiviteter eller bokade besök. Det föreligger stor risk att dessa unga vuxna inte heller klarar kraven inom den nya jobbgarantin för unga vuxna om inga insatser kommer till stånd.

Målgruppen för Palladiumprojektet är unga vuxna som är långt ifrån arbetsmarknaden. Projektet skall bidra till ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv och till att utveckla samverkansmetoder mellan aktörer och den heterogena målgruppen. Det övergripande målet med projektet är att tillsammans med berörda myndigheter och förvaltningar ta fram en samverkansmetod som kan användas för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete tillbaka till sysselsättning eller studier. Projektet har två syften: 1. att bidra till ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv med fokus på unga vuxna 16-24 år (detta har under projektets gång ändrats till 16-29 år) som idag står långt ifrån arbetsmarknaden, men som genom att delta i projektet ökar sina möjligheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden; 2. att förändra och förbättra samverkan mellan arbetsförmedling, försäkringskassa och socialförvaltningar för att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp.

Disposition av utvärderingen

Denna utvärdering är uppdelad i fjorton avsnitt. Inledningen beskriver kortfattat situationen i Vingåkers och Katrineholms kommuner. Därpå presenteras projektets bakgrund, d.v.s. dess organisation, målgrupp, mål och syfte, samt Demokratikonsults uppdrag. Avsnitt tre ger en beskrivning av följeforskningen och dess arbetsprocess. Avsnitt fyra beskriver utvärderingen och dess metod. Följande två avsnitt beskriver effektstudien och Palladiummodellens framgångsfaktorer samt hur en samhällsekonomisk utvärdering kan se ut. Avsnitt sju och åtta behandlar enkäten till deltagarna respektive intervjuer med olika grupper inom projektet. Avsnitt nio behandlar analysseminarier. I nästkommande avsnitt behandlas projektdokument, och därefter sammanfattas tre tidigare delrapporter. I avsnitt tolv presenteras resultatredovisningen och i avsnitt tretton slutsatser och lärdomar av Palladium med bland annat indikatorer, effekter och måluppfyllelse, lärande och lärande miljöer samt främjande och hindrande faktorer. I det sista och fjortonde avsnittet ges förslag på fortsatt spridning av Palladiums resultat.

Slutrapporten är skriven med utgångspunkt i enkätundersökningar, gruppintervjuer, enskilda intervjuer, analysseminarier och avstämningsmöten. Vi har även gått igenom allt material som hör till projektet – protokoll, mötesanteckningar, lägesrapporter, projektplan etc. Slutrapporten är en del i den processutvärdering och lärande utvärdering genom följeforskning som pågår under projekttiden, och de första elva avsnitten är en sammanfattning av de intryck vi har fått under projektets genomförande från och med februari 2011 till och med Palladiums slutkonferens den 21 oktober 2011. Resultatredovisningen gäller hela projektperioden, det vill säga från februari 2009 till och med oktober 2011.

2. Bakgrund

Projektets målgrupp, mål och syfte

Palladium är ett ESF-projekt som ägs av Katrineholms kommun och Viadidakt utbildning. Formellt innebär det att Viadidakt utbildning fattar besluten och ansvarar för att gällande regelverk följs. Valet av insatsområde grundas på att Katrineholms och Vingåkers kommuner har en sämre sysselsättningsutveckling än övriga regionen och riket i genomsnitt. Palladium syftar till att öka den sociala sammanhållningen och att skapa ett inkluderande arbetsliv med fokus på unga vuxna 16-29 år i Vingåker och Katrineholm som står långt ifrån arbetsmarknaden samt att förändra och förbättra samverkan mellan arbetsförmedling, försäkringskassa och socialförvaltningar för att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp. Projektets inriktning tror man kommer att stärka Östra Mellansveriges region.¹

Övergripande utvärderingsfråga är: Leder projektets insatser och aktiviteter till avsedda effekter, det vill säga att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier?

Målsättningen, som är kopplad till projektets syfte, är enligt projektbeskrivningen följande:

- Ta fram en samverkansmetod som kan användas för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete tillbaka till sysselsättning eller studier.
- Förbättra och utveckla arbetssätt och arbetsmetoder för unga vuxna som är eller riskerar att bli långvarigt bidragsberoende och som kräver särskilda insatser.
- Utöka samarbetet mellan berörda aktörer för att kunna erbjuda insatser på ett mer tillgängligt och flexibelt sätt.
- Skapa aktiviteter som stärker motivation, drivkraft och ett eget entreprenörskap
  - initiera alternativa aktiviteter
  - arbeta utifrån individuella planer
- 80 procent av deltagarna skall anse att de fått bra eller bättre vägledning.
- Minst 50 procent av projektdeltagarna skall komma in på arbetsmarknaden genom anställning eller egen verksamhet.
- 50 procent skall ha ökat sitt självförtroende, genomgått viss kompetensutveckling, skapat kontaktnät och kommit till en ökad självinsikt.
- Målgruppens anställningsbarhet skall ha ökat.

---

¹ Ansökan till ESF, om projektmedel för Programområde 2 Ökat arbetskraftsutbud PO med dnr: 2009-3020373

- Antalet unga vuxna som inte är i sysselsättning eller studier skall ha minskat.
- Antalet inskrivna på arbetsförmedlingen eller med inkomststöd skall ha minimerats.
- Antalet deltagare som upplever att deras möjligheter att få arbete efter avslutat projekt skall ha ökat.
- Kunskaper om jämställdhet och tillgänglighet ska öka.
- Antal individer som påbörjat projektdeltagande.
- Antal deltagare med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga som deltagit.
- Antal deltagartimmar per projekt.
- Antalet deltagare som 90 dagar efter avslutat projekt är i arbete, reguljär utbildning eller har gått till annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet.

Utrikesfödda och långtidssjukskrivna särredovisas. All redovisning och utvärdering av projektet har ett jämställdhetsperspektiv. Det betyder att variabler och indikatorer – så långt det har varit möjligt – är könsuppdelade.

Demokratikonsts uppdrag

Vårt uppdrag kan sammanfattas i följande utvärderingsnivåer:

1. En modell för uppföljning och självutvärdering för god uppföljning och styrning. Tillsammans med projektledningen har vi upprättat en uppföljningsplan för projektets löpande uppföljning och utvärdering på projektets olika nivåer.
2. En processutvärdering med utgångspunkt i projektets syfte, mål, delmål och indikatorer. Vi har kontinuerligt följt upp hur väl de angivna målen nåtts utifrån angivna indikatorer och aktiviteter. Under utvärderingen har vi använt verktyg och arbetsmetoder som statistik, intervjuer, enkäter, analysseminarier, etc. Målgrupper för processutvärderingen är dels projektets målgrupp, dels de samverkande aktörer som bidrar direkt och indirekt till projektets framgång. Utvärderingen svarar på frågan om VAD projektet levererar, medan det kontinuerliga deltagandet i projektet svarar på frågan om HUR dessa leveranser kommer till stånd, det vill säga vilka processer som genererar att saker händer – eller inte händer.
3. En utvecklings- och lärandeinsats med syfte att bidra till projektets lärande och kontinuerliga utveckling. Vi har deltagit aktivt i projektet under hela dess genomförandefas. Deltagandet omfattar alla projektets nivåer. Konkret innebär detta att vi genom vårt deltagande har bidragit till lärande och utveckling via möten, seminarier, etc. Förhållningssättet är delvis betraktande, delvis ifrågasättande och delvis stöttande. I allt väsentligt handlar dock denna löpande insats om att spåra, analysera och till projektledningen lyfta fram signaler och tendenser i en form som gör kollektivt lärande, samverkan och utveckling både möjligt och enkelt. Till denna del används informationen från samtliga insatsområden ovan som input.

Vi har bland annat analyserat projektets måluppfyllelse gentemot projektplanen, projektets relevans gentemot definierat sakområde och horisontella teman och projektledningens arbete och samverkan mellan partners och deltagare. Tillvägagångssättet har varit ostrukturerade

samtal med projektdeltagarna och intervjuer med deltagarna, större och mindre enkätundersökningar samt material som har presenteras för projektledning och deltagare.²

Följeforskning

Utgångspunkten för följeforskningen är projektets syfte, mål och aktivitetsplan vilka finns angivna i projektansökan. Följeforskaren undersöker även kriterierna (beslutsmotivering, urvalskriterier, etc.) som har lett till att projektet har beviljats, med utgångspunkt i programskrivning och åtgärdsdokument, samt skärskådar kritiskt och konstruktivt hur projektet arbetar med att nå sina mål och hur det lever upp till de kriterier som har ställts upp. Följeforskarens iakttagelser och utvärderingsinsatser ger således möjlighet till successiva förändringar i projektet. Lärandet är mycket beroende av en systematisk återkoppling av erfarenheter, något som kan ske genom utvärdering.³

Enligt projektbeskrivningen är det övergripande målet med projektet att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier. Att helt enkelt utöka samarbetet mellan berörda aktörer för att kunna erbjuda insatser på ett mer tillgängligt och flexibelt sätt än idag. Utifrån detta ska projektet:

- förbättra och utveckla arbetssätt och arbetsmetoder
- utöka samarbetet med berörda aktörer
- initiera alternativa aktiviteter
- arbeta utifrån individuella handlingsplaner etc.

Genomförandeanalys

En central del av utvärderingen är en analys av genomförandet. I en genomförandeanalys studeras i vilken utsträckning utbildningen/insatsen/aktiviteten har genomförts, hur väl den har genomförts, vilket mottagande den har fått, om det har funnits faktorer som underlättat eller hindrat genomförandet med mera. En del i en genomförandeanalys kan vara att avgöra i vilken utsträckning den planerade utbildningen/insatsen/aktiviteten verkligen har genomförts, till exempel hur många undervisningstillfällen som gavs inom ramen för en kompetenshöjande insats. Genomförandeanalysen kräver relativt omfattande insamling och bearbetning av data, bland annat i form av intervjuer och enkätundersökningar.⁴

Effektstudie

Effektstudiens övergripande syfte är att lyfta fram och belysa de resultat som uppnåtts genom de önskade, planerade och genomförda aktiviteterna/insatserna, det vill säga analysera vad som verkar, för vem och i vilket sammanhang. Den centrala frågan för utvärderingen blir därmed vilken eller vilka faktorer som kan förklara aktiviteternas/ insatsernas resultat. Effektanalysen syftar till att utifrån det ovan nämnda perspektivet belysa hur såväl deltagarna i projektet som samverkansaktörerna har påverkats av deltagandet. Effektutvärderingen

---

² Ansökan till ESF, om projektmedel för Programområde 2 Ökat arbetskraftsutbud PO med dnr: 2009-3020373

³ Svensson, Brulin, Jansson, Sjöberg (2009): Lärande utvärdering genom följeforskning

⁴ Sandberg Bo, Faugert Sven (2007): Perspektiv på utvärdering: Studentlitteratur

genomfördes med hjälp av enkäter och intervjuer. Vidare använder vi projektbeskrivningen, protokoll och andra tillhörande projektdokument.

3. Följeforskning

En lärande utvärdering genom fölieforskning är – enligt vårt sätt att se det – en del av kvalitetssäkring av projektet. Den är en ständigt pågående process och ett medel för att nå projektets uppställda mål, men är inte ett mål i sig självt. En lärande utvärdering genom fölieforskning höjer kvaliteten i projektet och kan ge det en större genomslagskraft. Den lärande utvärderingen påverkas av projektledaren, styr-, referens- och projektgruppen och andra medarbetare och är så utformad att den ger en rimlig försäkran om att projektets mål nås inom exempelvis följande kategorier:

- Kontinuerliga och systematiska förbättringsåtgärder
- Belysande av projektet från ett holistiskt perspektiv
- Ändamålsenlig och effektiv verksamhet
- Tillförlitliga utvärderingsrapporter
- Efterlevnad av projektets styrdokument.⁵

Vid traditionell utvärdering arbetar utvärderaren med distans, utan att låta sig involveras i det som skall utvärderas. Fölieforskarens viktigaste arbetsuppgifter är:

- Att följa med projektet från början till slut
- Att löpande dokumentera hur projektet fortskrider
- Att delta vid viktiga aktiviteter och möten i projektet
- Att samarbeta med projektledaren, ge synpunkter och vara ett stöd och bollplank
- Att löpande redovisa och skriftligen rapportera till styrgruppen och projektgruppen
- Att på förfrågan lämna redogörelser för fölieforskningens fortskridande
- Att hålla sig uppdaterad och informera sig om fölieforskningen i andra projekt
- Att självständigt återföra gjorda erfarenheter till projektet men även till det allmänna genom att delta i offentlig diskussion, lärkonferenser och seminarier.⁶

Arbetsprocess

Under projektet har vi bland annat genomfört följande aktiviteter:

- Presentation och uppstartsmöte med representanter från projektgruppen, styrgruppen och arbetsgruppen
- Formulerat enkäter, intervjuunderlag och underlag för analysseminarier
- Upprättat uppdragsbeskrivning och förslag på utvärdering med rapportplan
- Kartlagt erfarenheter från liknande projekt eller från helt andra områden och där det har varit möjligt belagt orsaksförloppet med forskningsresultat
- Deltagit i konferensen Lärande för sysselsättning och regional tillväxt (9-10 februari 2010 i Södertälje) anordnad av Tillväxtverket, ESF-rådet och Jordbruksverket

---

⁵ Svensson, Brulin, Jansson, Sjöberg (2009): Lärande utvärdering genom fölieforskning

⁶ Svensson, Brulin, Jansson, Sjöberg (2009): Lärande utvärdering genom fölieforskning

- Deltagit i ESF-rådets lärande dag om utvärdering och följeforskning i Socialfondsprojekt (i Västerås 23 september 2009, 29 september 2010 och 9 november 2010)
- Deltagit i ESF-konferensen ”En dag om och för unga vuxna i arbetslivet – med speeddejting och spännande möten för alla åldrar”
- Anordnat sex analysseminarier
- Gjort en enkätundersökning till alla projektets deltagare vid inskrivning
- Gjort en enkätundersökning till alla projektets deltagare vid utskrivning
- Gjort en enkätundersökning till projektets deltagare med inriktning på jämställdhet
- Stämt av med projektledaren minst en gång i månaden telefonledes, mailledes samt vid fysiska möten
- Läst projektdokument, dokument från Katrineholms och Vingåkers kommuner samt utredningar, rapporter och dokument från närliggande områden
- Intervjuat hela styrgruppen
- Intervjuat hela projektgruppen
- Intervjuat hela arbetsgruppen
- Skrivit delrapport nr 1
- Skrivit delrapport nr 2
- Skrivit delrapport nr 3
- Individuellt intervjuat deltagarna i projektet
- Gruppintervjuat deltagarna i projektet
- Individuellt intervjuat deltagare som slutat i Palladiumprojektet
- Skrivit ett PM om implementering av projekt och verksamheter
- Hållt avstämningsmöte med projektgruppen, arbetsgruppen och styrgruppen
- Särskilt fokuserat på jämställdhet genom att ställa specifika frågor i ämnet på alla analysseminarier, i alla intervjuer och alla enkäter
- Sammanställt och utvärderat enkäter
- Skrivit minnesanteckningar vid olika konferenser och seminarier
- Deltagit i Nuevo-projektets slutkonferens (11 oktober 2011)
- Skrivit slutrapporten.

Vårt arbete med slutrapporten har främst fokuserats på genomförandet och resultatet av Palladiums aktiviteter och insatser. Vi har sammanfattat alla tidigare delrapporter samt gått igenom kriterierna (beslutsmotivering, urvalskriterier, etc.) som har lett till att projektet beviljats, med utgångspunkt i programskrivning och åtgärdsdokument, samt kritiskt och konstruktivt skärskådat hur projektet arbetar med att nå sina mål och lever upp till de kriterier som har ställts upp. Resultaten från våra iakttagelser ger således möjlighet till lärande, något som är beroende av en systematisk återkoppling av erfarenheter, vilket sker genom denna slututvärdering.

Genom att vi följer projektprocessen kan vi identifiera faktorer som påverkar den effekt eller grad av måluppfyllelse man har observerat. Information från utvärderingar kan ha ett mycket stort värde vid t.ex. försöksverksamheter eller vid ansökan om mer projektfinansiering. Med den information som en genomförandeutvärdering ger kan man direkt uttala sig om kritiska faktorer i samband med genomförandet. Det kan röra frågor som hur den verksamhet som har prövats bör organiseras, vilka resurser som krävs, ansvarsfördelningen mellan aktörer, hur man på bästa sätt förmedlar information etc. Ytterst syftar följeforskning och utvärdering till att ge underlag för att bedöma om och i så fall hur den studerade verksamheten kan förbättras. En analys som görs gemensamt av projektets utvärderare och ansvariga ger förutsättningar för

genomtänkta förslag om hur saker och ting kan göras annorlunda. Vi utvärderare kan föreslå förändringar, men har inget ansvar för att de genomförs.

Ovan nämnda arbetsuppgifter för en följeforskare torde i stora drag kunna beskriva vad ett kvalitetsarbete traditionellt syftar till, nämligen att förbättra den levererade produkten så att den tillfredsställer uppdragsgivarnas krav och förväntningar. I ett vidare perspektiv innebär detta att insatserna eller aktiviteterna i ett projekt kan utvecklas så att effektiviteten och därmed också måluppfyllelsen utvecklas positivt ur ett holistiskt perspektiv. I vårt arbete som följeforskare har vi fokuserat på sju indikatorer: samverkan, lärande och lärandemiljöer, delaktighet, jämställdhet, tillgänglighet, strategisk påverkansarbete och sysselsättning.⁷

4. Utvärdering

För vem gör vi utvärderingen? En lärande utvärdering vänder sig till hela projektorganisationen, det vill säga ägaren av projektet, deltagarna i projektet, samverkanspartners, nätverk, kommuner, styrgruppen, projektgruppen och andra intressenter. Vissa delar av utvärderingen kan specifikt vända sig till en viss nivå av projektorganisationen. Det är dock avgörande att de som har beslutsmandat och de som styr projektet deltar på ett meningsfullt sätt i utvärderingens återkopplingar.

Ett sätt att göra sig en bild av vad utvärderingar av aktiviteter och insatser innebär är att utgå från några moment som det praktiska arbetet kan delas in i. För det första sätts insatser eller aktiviteter in för att ett eller flera mål ska uppnås, till exempel att 90 dagar efter projekttidens slut skall ett antal av deltagarna befinna sig i arbete, utbildning eller annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet. För det andra utformas åtgärder som ska leda fram till målen, exempelvis en samverkansmetod som kan användas för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete tillbaka till sysselsättning eller studier för att nå målet. För det tredje ska åtgärderna genomföras, det vill säga i detta exempel ska aktiviteter och insatser sättas i verket. För det fjärde, slutligen, ska målen uppnås och aktiviteterna och insatserna ge önskad effekt, i det här fallet ska 80 procent av deltagarna befinna sig i arbete, utbildning eller annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet nittio dagar efter att de avslutat sitt deltagande i Palladium. Genom att vi följer processen kan vi identifiera faktorer som påverkar den effekt, eller grad av måluppfyllelse man har observerat. I vårt uppdrag som utvärderare av Palladium ingick att bedöma i vilken grad projektets syfte uppnåts. Vidare var en analys av orsaker och konsekvenser av projektet angeläget. Utvärdering skulle ske genom intervjuer och enkäter bland samverkande aktörer och projektets deltagare. Dessa skulle bilda underlag för konkretisering av projektets olika områden och aktiviteter och slutrapporten bli en sammanfattning av dessa insatser och aktiviteter.

Den övergripande utvärderingsfrågan är: leder projektets insatser och aktiviteter till avsedda effekter, det vill säga att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier?

I ansökan anges såväl mätbara projektmål som förväntade effekter. I vår slututvärdering har vi identifierat processer som har lett till att uppsatta mål har nåtts och eftersträvade effekter skapats, eller att detta inte har skett. Genom att vi följer projektprocessen har vi identifierat faktorer som påverkar den effekt eller grad av måluppfyllelse man har observerat. En lärande

---

⁷ Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ). *SIQs Modell för kundorienterad verksamhet* (<http://www.siq.se>)

utvärdering genom följeforskning är en ständigt pågående process och ett medel för att nå projektets uppsatta mål, men är inte ett mål i sig självt. I vårt arbete som följeforskare har vi fokuserat på sju indikatorer: samverkan, lärande och lärandemiljöer, delaktighet, jämställdhet, tillgänglighet, strategisk påverkansarbete och sysselsättning. Vi har även försökt analysera Palladiumprojektets främjande och hindrande faktorer, de lärdomar och lärande miljöer som har skapats inom projektet samt långsiktiga och kortsiktiga effekter av detta lärande. Förutom fokus på mål och resultatuppföljning bidrar slutrapporten till att beskriva projektets arbetsätt samt ger förslag på fortsatt spridande av projektets resultat, för att optimera möjligheterna att ge regionala effekter.

Alla projekt behöver följas upp för att kunna påverka. Socialfonden ger möjlighet att prova på nya metoder och arbetsätt som kan komplettera och utveckla den nationella arbetsmarknads- och socialpolitiken och arbetslivet. För att utveckla påverkansarbetet har Demokratikonsult analyserat och tittat närmare på dessa frågor:

- Vilka metoder har varit framgångsrika?
- Vilka är Palladiums lärdomar och slutsatser?
- I vilken mån har Palladium bidragit med mervärde?
- Varför har man lyckats eller misslyckats med att nå uppsatta mål och eftersträfvade effekter?
- Hur ser förutsättningarna för spridning ut?

Tillgång till grundläggande fakta om kvinnors och mäns situation är en förutsättning för att kunna arbeta med jämställdhetsintegrering. Det innebär att all statistik som relaterar till individen måste vara dels insamlad, analyserad och presenterad efter kön, dels spegla jämställdhetsfrågorna och problem i samhället. Kön ska vara en övergripande och genomgående indelningsgrund i statistiken. All redovisning och utvärdering som vi på Demokratikonsult har gjort i projektet har således ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär bland annat att vi i utvärderingen kommer att beakta den rådande obalansen mellan könen samt att variabler och/eller indikatorer så långt det är möjligt kommer att vara könsuppdelade.⁸

I de tidigare rapporterna har nummer 1 fokuserats främst på planering, genomförande av intervjuer med projektgruppen och styrgruppen samt kartläggning av tidigare genomförda projekt. Rapport nummer 2 och 3 har sin tonvikt på deltagarna, genomförandet samt effekten. Nummer 3 innehöll en mindre kartläggning av implementering av verksamheter och projekt. Resultaten av våra iakttagelser och utvärderingsinsatser har gett möjlighet till successiva förändringar i projektet samt ett underlag för diskussioner kring implementering av Palladium. Lärande är starkt beroende av en systematisk återkoppling av erfarenheter, något som har skett under projektets gång genom styrgruppsmöten, projektgruppsmöten, arbetsgruppsmöten, avstämningsmöten, analysseminarium, lärande konferenser, utbildningar och utvärdering.

Metod

Rätt val av metod är ett sätt att skapa ökad förståelse för projektet, och valet av metod – kvantitativ, kvalitativ eller en kombination – bör utgå från problemformuleringen. En

---

⁸ SCB:s publikation "Könsuppdelad statistik. Ett nödvändigt medel för jämställdhetsanalys"

kvantitativ metod omfattar mätningar eller numeriska studier, t.ex. en enkätundersökning.⁹ Motsatsen finns i den kvalitativa metoden som genom intervjuer och observationer ger nyanserade data och därmed kan gå på djupet. Underlag för utvärderingen utgörs av en sammanfattning av tre tidigare delrapporter, två (2) analysseminarium, tretton (13) telefonintervjuer med projektets deltagare, en gruppintervju med fyra (4) deltagare i den operativa arbetsgruppen, en gruppintervju/analysseminarium med tretton (13) deltagare inskrivna i projektet, tretton (13) enkäter inriktade på jämställdhet, fyrtioåtta (48) enkäter som deltagare besvarat vid inskrivning i projektet samt tjugotvå (22) enkäter som deltagare har besvarat efter att ha avslutat sitt deltagande i Palladiumprojektet. Vi har också haft tillgång till sedvanliga projektbeskrivningar och uppdragshandlingar samt till tidigare underlag, intervjuer, utvärderingar, informationsbrev, brev från deltagande företag och leverantörer, enkäter, etc.

Analysseminarierna har varit riktade till deltagarna och till den operativa arbetsgruppen. Utvärderingsenkäter har riktats till deltagare i projektet. Enkätsvaren redovisas inte i sin helhet i resultatkapitlet utan sammanfattas i en kortfattad kvantifierad form. Vi menar att det är den sammantagna bilden som är det intressanta i utvärderingen. Vi har sammanställt samtliga enkätsvar tills vi har uppnått en mättnad, det vill säga då samma svar upprepas gång efter annan. De citat som återges är hämtade ur enkäterna.

När det gäller val av intervjukandidater har vi valt utifrån listor över projektdeltagare som avslutat sitt deltagande i Palladium. Underlaget till de individuella intervjuerna har vi fått av projektledaren i form av en lista med hundratolv (112) namn varav sextiosju (67) hade telefonnummer eller e-postadresser. Av sextiosju deltagare har vi endast lyckats få tag på sjutton (17) trots upprepade försök (minst fem gånger). Fyra av dessa sjutton avböjde intervjun. Deltagarna på denna lista har lämnat projektet på grund av att de har börjat studera, fått arbete eller annan sysselsättning, inte trivdes i Palladiumprojektet, har flyttat, blivit sjukskrivna, hade hög frånvaro eller pågående kriminalitet eller missbruk.

Alla intervjuer genomfördes som strukturerade samtal vilket innebär att vi följde bestämda frågeformulär för dels de som är inskrivna i projektet, dels de som har avslutat sitt deltagande i projektet. Målet med samtalen var att fånga de olika gruppernas tankar och erfarenheter av projektet samt deras förväntningar på densamma. Svaren är alltså viktiga för projektets framgång.¹⁰ Några citat har tagits med. Vi kan inte garantera att de är exakt ordagranna, men är säkra på att andemeningen är korrekt.

5. Effektstudie

Syftet med en effektstudie är att mäta vilken effekt som insatser i ett projekt ger. Vår definition av en effekt är samma som Ekonomiska Styrningsverkets (ESV), det vill säga ”en förändring som har inträffat som en följd av en vidtagen åtgärd och som annars inte skulle ha inträffat”. I ett konkret fall kan insatsen bestå i att projektet ökar antalet utbildningstillfällen. Om antalet anmälningar till utbildningarna därmed ökar och deltagare som en följd av detta får nytt arbete, mer kvalificerade arbetsuppgifter och/eller kan stanna kvar på den gamla arbetsplatsen utgör ökningen ett förändrat tillstånd. Därmed inte sagt att ett förändrat tillstånd

---

⁹ Ejlertsson Göran (2005) Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik

¹⁰ Jerkedal Åke (2005): Utvärdering - steg för steg: Nordstedts Juridik

är detsamma som att en effekt uppstått. För att kunna tala om effekt av en insats måste det finnas ett orsak-verkan-samband mellan insatsen och det förändrade tillståndet. I det här fallet måste man kunna påvisa att det är utbildningen som har ökat anställbarheten, vilket alltså är en följd av att projektet har utökat utbildningsutbudet eller kunnat erbjuda företagen utbildningar som fyller deras behov.

Effekten av Palladiumprojektet illustreras genom en jämförelse med vad som hypotetiskt kunde ha inträffat utan projektets insatser, det vill säga kontrafaktiskt (om-inte-problematiken). I det här fallet beräknas effekten som skillnaden mellan antalet projektdeltagare som till följd av utbildningsinsatserna har startat ett nytt företag, fått ett nytt arbete eller annan sysselsättning eller som börjat studera jämfört med hur det skulle ha sett ut om projektet inte hade genomförts. Ibland är det, som i fallet med ökad sysselsättning, relativt enkelt att förstå vad det kontrafaktiska resonemanget innebär. I andra fall kan det vara betydligt svårare och kräva stor fantasi och analytisk förmåga. Det är lätt att förväxla effekt och förändrat tillstånd, vilket kan leda till att effektstudien i själva verket enbart består av en beskrivning av hur tillståndet har förändrats.¹¹

I Katrineholm och Vingåkers kommuner finns 152 unga vuxna (93 flickor/kvinnor och 59 pojkar/män) i åldern 18-25 år som är beroende av försörjningsstöd och som trots olika insatser från kommunerna, Arbetsförmedlingen m.fl. inte kommit vidare till arbete eller fortsatta eller kompletterande studier. Av dessa 152 unga vuxna har endast drygt 30 fått godkända betyg i gymnasiet medan cirka 80 har klarat grundskolan. Närmare 40 har hoppat av skolan, en liten andel redan i grundskolan men majoriteten på gymnasienivå. Som grund till Palladiumprojektet ligger Viadiakts förstudie "Palladium: unga vuxna i arbete". Den strukturella analysen i förstudien visar att arbetslösheten sjunker generellt i Katrineholms och Vingåkers kommun liksom i övriga landet men att det finns grupper som – trots den sjunkande arbetslösheten i övriga samhället – saknar fotfäste på arbetsmarknaden och har mycket svårt att nå egenförsörjning. En av dessa grupper är unga vuxna, som kan befinna sig inom trygghetssystemen försäkringskassa, arbetsförmedling och socialtjänst men i vissa fall också står helt utanför. Man har identifierat tre grupper i förstudien: unga vuxna som är helt beroende av försörjningsstöd, unga vuxna mellan 16 och 20 år som har hoppat av gymnasiet och som har försörjningsstöd samt unga vuxna mellan 20 och 24 år som har fastnat i ett mer eller mindre permanent bidragsberoende.¹²

Ungdomshandläggarna inom socialtjänsten har uppmärksammat dessa unga vuxna vars bakgrund ofta är kantad av svåra familjeförhållanden och psykiska eller sociala funktionshinder vilket kan vara orsak till att många av dem inte kommer vidare från praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Även psykiatrin har under de senaste två åren påtalat behovet av stöd för gruppen unga vuxna som söker hjälp för psykisk ohälsa och som inte kan få stöd från vården, då de inte har en diagnos som kan prioriteras. Det är till största delen flickor/kvinnor som söker hjälp inom vården. Detta kan bero på att flickor/kvinnor har lättare att be om hjälp men också att det är lättare att prata med flickor/kvinnor om psykisk ohälsa. Pojkarna/männen tenderar att hantera sin ohälsa med aggressivitet eller inbundenhet.¹³

---

¹¹ Vedung, Evert (1998): Utvärdering i politik och förvaltning: Studentlitteratur

¹² Ansökan till ESF, om projektmedel för Programområde 2 Ökat arbetskraftsutbud PO med dnr: 2009-3020373

¹³ Ansökan till ESF, om projektmedel för Programområde 2 Ökat arbetskraftsutbud PO med dnr: 2009-3020373

Palladiummodellens framgångsfaktorer

Den operativa arbetsgruppen har tillsammans med projektledaren arbetat med att försöka identifiera framgångsfaktorerna för Palladiummodellen.¹⁴ Man kom fram till följande:

Personal

- Hög personaltäthet
- Olika kompetenser och kön i arbetsgruppen
- Sammansvetsad personalgrupp
- Flexibel och lyhörd personal
- Möter individen där den är
- Tillgänglig och närvarande personal.

Deltagare

- Deltagarna får lyckas – och misslyckas
- Deltagarna får själva ta ansvar för sina handlingar
- Korta mätbara mål uppsatta av deltagarna
- Aktiviteterna utgår från deltagarnas intresse och önskemål
- Ofta återkommande utvärdering av deltagarnas synpunkter
- Man får vara sig själv/den man är i Palladium.

Samverkan

- Bra samarbete med andra myndigheter
- Bra kontakt med Soc/AF/gymnasiet
- Stor kännedom och kunskap om olika instanser
- Brett kontaktnät gällande företag och föreningar.

Arbetsätt

- Personligt bemötande – möter individen där den är
- Ofta återkommande individuella coachsamtal.

Individuell planering

- Varje vecka får deltagarna göra en individuell målplanering
- Målen ska vara korta och mätbara
- I slutet av veckan följs målen upp tillsammans med coach.

Frånvarouppföljning direkt, genom att:

- Alltid ringa till den som är frånvarande
- Skicka SMS
- Göra hembesök.

Tydliggör och konfronterar deltagarnas undanflykter genom att:

- Göra det jobbigt/försvåra för deltagarna att vara borta
- Ifrågasätta frånvaro
- Bryta destruktiva beteenden
- Gå rakt på sak
- Öppna upp för samtal med hjälp av humor.

---

¹⁴ Palladiummodellens framgångsfaktorer (detaljerad version)

Tyngdpunkt på fyra områden:

- Personlig utveckling: övningar för att öka deltagarens självkänsla, självförtroende och självkänedom
- Samhällsinformation: medborgares rättigheter, skyldigheter och möjligheter
- Studie- och yrkesvägledning: studievägledning, företagsbesök, facklig information och praktik
- Hälsa: motion, träning, friskvård, kostrådgivning och föreläsningar.

Aktiviteterna utgår från deltagarnas intressen

- Studiebesök och företagsbesök bokas efter deltagarnas intressen
- Externa konsulter prövas i gruppen och upphandlas efter deltagarnas godkännande
- Information och studiebesök inom kommunala verksamheter bokas efter behov.

Hjälper deltagarna att komma till rätt instans och stöttar att fullfölja möten på t ex AF Rehab, Soc, AF, Psyk, genom att:

- Gå med på möten
- Skjutsa till möten och se till att deltagaren går på inbokade möten
- Hämta deltagaren efter planerat möte
- Följa upp genomförda möten.

Stöttning även efter avslut i Palladium, genom att:

- De som slutar alltid uppmanas att själva hålla kontakten med Palladium
- De som slutar vet att de alltid kan vända sig till Palladium för att prata om t ex privata problem eller problem vid studier, berätta om hur de har gått vidare efter tiden i Palladium
- Kontakten efter avslut är frivillig.

Frihet att utveckla verksamheten

- Tillsammans med deltagarna utvecklas verksamheten hela tiden.

Humor och glädje genomsyrar allt

- Viktigt att deltagarna får ett positivt bemötande
- Man öppnar upp för samtal med hjälp av humor.

Palladiumprojektets aktiviteter och insatser

Till och med oktober 2011 har det totalt funnits etthundratrettiofyra (133) deltagare i Palladium, varav 67 flickor/kvinnor och 65 pojkar/män. Av dessa har elva (11) deltagare skrivits in i Palladium två (2) gånger och en (1) skrivits in i Palladium tre gånger. Det har således funnits etthundratjugo (120) unika deltagare i projektet från de båda kommunerna som har fått ta del av projektinsatserna. Ett mål för projektet var att etthundratjugo personer (60 flickor/kvinnor och 60 pojkar/män) skulle få ta del av projektets aktiviteter och insatser.

Inremitterande instanser

- 80 deltagare (37 flickor/kvinnor och 43 pojkar/män) från Socialförvaltningen i Katrineholm
- 27 deltagare (17 flickor/kvinnor och 10 pojkar/män) från Socialförvaltningen i Vingåker
- 11 deltagare (7 flickor/kvinnor och 4 pojkar/män) från gymnasieskolan Katrineholm
- 5 deltagare (2 flickor/kvinnor och 3 pojkar/män) från gymnasieskolan Vingåker
- 8 deltagare (3 flickor/kvinnor och 5 pojkar/män) från Arbetsförmedlingen

- 2 deltagare (1 flicka/kvinna och 1 pojke/man) från projektet Ciceron.

6. Samhällsekonomisk utvärdering

Vi fick i uppdrag av Palladiums projektledare att titta på den samhällsekonomiska utvärderingsmetoden. En samhällsekonomisk utvärdering utgår från begreppet samhällsekonomisk lönsamhet. Metoden innebär att man prövar om de positiva effekterna av en insats är större än de negativa både när det gäller ekonomiska och sociala förändringar för individen. I en samhällsekonomisk beräkning vägs sociala förändringar för individer in men också kostnader och intäkter som indirekt berör verksamheten. Exempel på sådana kostnader är minskade kostnader för sjukvården om en individ befinner sig på behandlingshem eller i fängelse. Indirekta intäkter kan vara när en person som tidigare inte arbetat börjar arbeta. En annan stor skillnad är att i samhällsekonomiska beräkningar ses åtgärder som investeringar. Samhällsekonomisk lönsamhet är när de positiva effekterna av en åtgärd är större än de negativa, både när det gäller ekonomiska och sociala förändringar.

Samhällsekonomiska beräkningar skulle således ge Vingåkers och Katrineholms kommuner möjlighet att fatta beslut som innebär att kommunernas resurser används på ett effektivt sätt. Tankegångarna bygger på att en viss åtgärd är Pareto-effektiv, det vill säga att minst en person får det bättre utan att någon annan får det sämre.¹⁵ Med andra ord får samhället mer tillbaka på att genomföra en åtgärd än det man investerat. I princip har man ersatt Pareto-kriteriet med Kaldor-Hicks-kriteriet som säger att ”en åtgärd ska genomföras bara om de som tjänar på genomförandet i princip skulle kunna kompensera förlorarna och ändå ha det bättre än om ingenting görs”.¹⁶

Modeller för samhällsekonomisk utvärdering

Den mest kända modellen för samhällsekonomisk utvärdering är kostnads- och nyttoanalys eller cost- och benefitanalys (CBA). En annan modell är kostnads- och effektivitetsanalys (CEA), det vill säga en analys som ställer kostnader mot måluppfyllelse. Gemensamt för alla typer av samhällsekonomiska beräkningar är svårigheten att identifiera, kvantifiera och värdera effekterna av en åtgärd.¹⁷

Man börjar med att bestämma vilken målgrupp åtgärden ska rikta sig till. I en samhällsekonomisk beräkning är målgruppen alla medborgare i Sverige, men i praktiken bestämmer man målgrupp för åtgärden och resonerar om denna. Inom det sociala området kan det vara en åtgärd riktad mot personer med missbruksproblem, social problematik och kriminalitet eller en åtgärd riktad mot personer med någon typ av funktionshinder. När man vill identifiera, kvantifiera och värdera en åtgärds konsekvenser gör man det för den här gruppen. För att identifiera konsekvenser behöver man kunskap om inom vilka områden konsekvenser kan uppkomma. När identifieringen gjorts för målgruppen kan utvecklingen följas kvantitativt med hjälp av sociala indikatorer och slutligen värderas i ett penningvärde. När ekonomiska och sociala indikatorer vägs mot varandra kan det uppstå problem om indikatorerna pekar åt olika håll. Då behöver man bestämma vilka mått som ska väga tyngre

---

¹⁵ Pålsson Syll, L. (1998). *De ekonomiska teoriernas historia*, Lund: Studentlitteratur

¹⁶ Hultkrantz, L. & Nilsson, J-E (2005): *Samhällsekonomisk analys*. Stockholm: SNS-förlag.

¹⁷ Etzioni, A. (2003). Toward a New Socio-Economic Paradigm. *Socio-Economic Review*, 1:1

än andra. Detta kan t.ex. ske via en politisk process eller med hjälp av en sammanvägning av olika intressenters preferenser.

Intäkter

Om ett projekt har som mål att få deltagare i arbete och lyckas med sina avsikter, ger det samhället en vinst i form av högre produktion. Den högre produktionen leder i sin tur till högre bruttonationalprodukt (BNP).¹⁸ När man vill identifiera programintäkter bör man därför tänka igenom vilka samhällsekonomiska effekter som blir konsekvensen av att en insats når sitt mål. Resultat som kan mätas i pengar, som lön, kan lätt kvantifieras och är därför ofta lätta att fastställa. Om det däremot inte är möjligt att direkt ge resultatet ett ekonomiskt värde, kan det göras "bakvägen". Man mäter då förändringen och multiplicerar den med de kostnader som upphör som en effekt av den. De positiva effekterna av en framgångsrik insats uppkommer ibland långt efter att insatsen är avslutad. Dessa framtida vinster behöver då ges ett uttryck och värderas. Vanligen uppskattas framtida värden på basis av den studerade gruppens utveckling under uppföljningsperioden.

Kostnader

Principen i kostnads- och intäktsanalysen är att alla kostnader ska räknas samman. Dels räknas kostnader samman för samtliga anställda som arbetar med den insats som studeras, behandlare lika väl som administratörer och servicepersonal. De resurser som satsats på anställda hade kunnat satsas på något annat, och därför analyseras alternativa kostnader. Övriga kostnader är exempelvis för lokaler, utrustning, löpande utgifter och värdeminskning. Även efter att insatsen är slutförd uppkommer kostnader, och dessa kostnader diskonteras på samma sätt som framtida intäkter. En insats medför kostnader för de samhällsinstanser som bär ansvaret för insatsen och genomför den, men ekonomiska konsekvenser av en genomförd insats påförs även andra samhällsområden. I en kostnads- och intäktsanalys ska även den här typen av kringkostnader identifieras och tas med i underlaget.

Omfördelning av kostnader

Om kommunens socialtjänst anvisar en klient till öppenvård, som är relativt sett mindre kostnadskrävande, kan man t.ex. anta att klientens situation förbättras, fast mindre än om socialtjänsten valt en mer intensiv och mer kostnadskrävande insats. Fördelen med öppenvårdsalternativet för socialtjänstens del är att man kan behålla kontrollen över klientens utveckling. Men på sikt skulle valet av öppenvård kunna leda till högre kostnader för landstinget, t.ex. i form av fler oplanerade och dyra sjukhusvistelser och högre kostnader för staten i form av exempelvis fler polisingripanden och fler domstolsförhandlingar. Sjukvårdskostnaderna korresponderar på så sätt omvänt med socialtjänstkostnaderna; socialtjänstens kortsiktiga och mindre kostnadskrävande lösningar tenderar att ge fler oplanerade och mer kostnadskrävande sjukhusvistelser och vice versa.¹⁹

Vinnarna är exempelvis landstinget. Skillnaden ligger i resursförbrukning, framför allt inom specialistvården. En annan vinnare är försäkringskassan som minskar sina utbetalningar i form av sjukpenning, sjukbidrag, förtidspension och livränta. Den ökade produktionen ökar även statens intäkter i form av sociala avgifter och indirekta skatter. Men för att möjliggöra

---

¹⁸ Plotnick, RD (1994): Applying Benefit-Cost analysis to substance use prevention programs, *International Journal of the Addictions*.

¹⁹ Jess, K., Westerlund, S. (1998). *Kostnads-/effektanalys som metod för utvärdering av behandlingsresultat*, Stockholm: Beroendecentrum Nord.

effekterna för dessa aktörer krävs det att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan går in och investerar i form av lönebidrag och aktivitetsersättningar. För kommunens del kommer de satsade resurserna kanske inte direkt att betala sig eftersom Palladium ska implementeras och betala för merkostnaderna detta innebär. Utöver att samhällets större aktörer får till största delen positiva effekter av insatsen av Palladium så påverkas den enskilde individen mycket positivt. I kombination med ökade intäkter och minskade kostnader torde många av Palladiums deltagare få en ökad disponibel inkomst.

Kostnader som man behöver ta hänsyn till är ganska omfattande och presenteras helt kort nedan. Observera att listan på inget vis ska ses som komplett utan är mer översiktlig om vad som krävs för en samhällsekonomisk beräkning.

Kommunen

- Skatteintäkter
Kommunens skatteintäkter beräknas med hjälp av den aktuella skattesatsen och den beskattningsbara inkomsten för individen
- Egenavgifter för omsorg
En intäkt för kommunen som beräknas utifrån individens nyttjande av kommunal service, vilken är belagd med egenavgift
- Socialbidrag
Kostnaden för socialbidragen
- Övriga bidrag
Kostnader som kommunen har haft för bidrag som betalas ut till individen, och som inte tas upp under någon annan rubrik
- Omsorgskostnad
Kostnaden för omsorg beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat kommunal service
- Handläggningskostnad
Kostnaden beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat olika typer av kommunal handläggningstid, vilken inte redovisas under någon annan rubrik
- Övriga kostnader

Landstinget

- Skatteintäkter kr/år
Landstingets skatteintäkt beräknas med hjälp av den aktuella skattesatsen och den beskattningsbara inkomsten för individen. Observera att den ökade skatteintäkten till landstinget inte i sin helhet tillfaller det aktuella landstinget. Skatteintäkterna tillfaller stället landstingets skattepott, vilken sedan fördelas ut med hjälp av skatteutjämningsystemet

- Patientavgifter
En intäkt för landstinget och beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat landstingservice, vilken är belagd med egenavgift
- Egenavgifter för medicin
En intäkt för lanstinget och beräknas med hjälp av den bruttokostnad som individens medicinförbrukning motsvarar och de regler som gäller för subvention av medicin
- Övriga bidrag
Kostnader som landstinget har haft för bidrag som betalas ut till individen, och som inte tas upp under någon annan rubrik
- Sjukvård, primär
Inom primärvården får individer vid behov träffa läkare, distriktssköterskor m.fl.
Kostnaden beräknas med hjälp av antalet besök och kostnaden för varje besök
- Sjukvård, specialist
Inom specialistvården, det vill säga vård på sjukhus, kan en individ vid behov få träffa läkare, distriktssköterskor m. fl., samt bli inlagd på olika avdelningar. Kostnaden beräknas med hjälp av antalet besök och kostnaden för varje besök. Till detta läggs kostnader för att individen har varit inlagd på avdelning.
- Handläggningskostnad
Kostnaden beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat olika typer av handläggningstid inom landstinget, vilken inte redovisas under någon annan rubrik
- Medicinkostnad
Medicinkostnaden är summan av de totala kostnaderna för individens medicinförbrukning
- Övriga kostnader

Försäkringskassan

- Sjukpenning
Summan av kostnader för de poster som försäkringskassan betalar ut i form av sjukpenning
- Sjukbidrag, förtidspension, livränta
Summan av kostnaden för de poster för de poster som försäkringskassan betalar ut i form av sjukbidrag, förtidspension och livränta
- Handläggningskostnad
Kostnaden beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat olika typer av handläggningstid inom försäkringskassan, vilken inte redovisas under någon annan rubrik
- Övriga kostnader

Arbetsförmedlingen

- Arbetslöshetsersättning
Summan av kostnaden för de poster som arbetsmarknadsverket betalar ut i form av arbetslöshetsersättning
- Arbetsmarknadsåtgärder
Summan av kostnaden för de poster som arbetsmarknadsverket betalar ut i form av arbetsmarknadsåtgärder
- Lönebidrag
Kostnader för arbetsförmedlingen för det totala beloppet som betalas ut till individen, samt till en vikarie som används för att täcka individens produktionsbortfall vid frånvaro. Programmet antar att om en person med lönebidrag är frånvarande och en vikarie tas in, så har den vikarien en lika stor funktionsnedsättning och därför även lika stort lönebidrag
- Handläggningskostnad
Kostnaden beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat olika typer av handläggningstid inom arbetsförmedlingen, vilken inte redovisas under någon annan rubrik
- Övriga kostnader

Övrig stat

- Sociala avgifter
Totala sociala avgifter innefattar arbetsgivarens sociala avgifter och särskilda löneskatt samt individens egenavgifter. Särskild löneskatt är den statliga skatt som betalas på avtalsförsäkringen
- Statlig skatt
Statlig skatt beräknas med utgångspunkt från den beskattningsbara inkomst som individen har, den aktuella skattesatsen och brytpunkten för statlig skatt
- Indirekt skatt
Indirekt skatt innehåller bl.a. moms och punktskatter, vilka läggs på den produktion som sker i samhället. Programmet beräknar statens momsintäkt på den produktion som individen åstadkommer, det vill säga den momsintäkt som individen möjliggör. Orsaken är att statens totala moms kommer från den produktion som utförs i landet. Moms på konsumtion, vilken kan genomföras med hjälp av bidrag räknas därför inte med. Den indirekta skatten beräknas på det förädlingsvärde som individen åstadkommer vid sin anställning. Det betyder att Sampop räknar bort effekten av kringkostnader som individer använder sig av vid produktionen och som redan tidigare är producerad av någon och därigenom och redan tidigare är påförd indirekt skatt. På så sätt undviker Sampop att räkna skatteeffekten två gånger
- Bostadsbidrag
Summan av de kostnader som staten har för bostadsbidraget som betalas ut till individen. Bostadsbidrag finansieras av statsbudgeten, men det betalas ut av

Försäkringskassan utan att belasta Fk:s medel. Därför redovisas bostadsbidraget som en kostnad för staten

- Övriga bidrag
Kostnaden som staten har haft för bidrag som betalas ut till individen, vilka inte tas upp under någon annan rubrik
- Handläggningskostnad
Kostnaden beräknas med hjälp av omfattningen som individen har utnyttjat olika typer av handläggningstid inom statlig verksamhet, vilken inte redovisas under någon annan rubrik
- Kostnader för polis och rättväsende
Summan av kostnaderna som uppstår inom polis och rättväsende på grund av individen
- Övriga kostnader

Arbetsgivaren

- Total arbetskostnad
Den totala kostnad som arbetsgivaren har i form av lön och lönebidrag
- Lönebidrag
Den totala intäkt som arbetsgivaren har för att ha en medarbetare anställd med lönebidrag
- Arbetsmarknadsåtgärd
Visar den totala effekten för arbetsgivaren för de arbetsmarknadsåtgärder som har påverkat verksamheten i organisationen
- Potentiell produktion
Värdet av den produktion som individen kan åstadkomma för arbetsgivaren, förutsatt att individen arbetar på sin normalnivå
- Produktionsbortfall
Värdet av de produktionsbortfall som uppstår om individen inte arbetar på sin normalnivå
- Personalkringkostnader
Summan av de kostnader som arbetsgivaren har för att hålla individen i arbete
- Övriga kostnader

Individen

- Lön
Summan av den lön som individen tjänar ihop, förutsatt att individen inte är

frånvarande från jobbet någon gång under året

- Lägare lön pga. sjukfrånvaro
Summan av det lönebortfall som uppstår om individen har någon typ av korttidsfrånvaro från jobbet
- Sjukpenning, sjuklön
Summan av den sjukpenning, sjuklön som har betalats ut till individen
- Förtidspension, livränta
Summan av det sjukbidrag, förtidspension, livränta som har betalats ut till individen
- Arbetsmarknadsersättning
Summan av den arbetsmarknadsersättning som har betalats ut till individen
- Bostadsbidrag
Summan av det bostadsbidrag som har betalats ut till individen
- Socialbidrag
Summan av det socialbidrag som har betalats ut till individen
- Övriga bidrag
Summan av de övriga bidrag som har betalats ut till individen
- Skatt
Summan av den skatt som individen måste betala på sin skattepliktiga inkomst
- Sjukvårdkostnad
Summan av de egenavgifter som individen har haft
- Medicinkostnad
Summan individens medicinkostnad
- Omsorgskostnad
Summan av de egenavgifter som individen har haft pga. omsorg
- Övriga kostnader
Summan av de övriga kostnader som individen har haft

Samhället

- Summan av effekterna hos samtliga aktörer ger en totalbild för vad som händer i samhället kopplat till den aktuella individen.

Två olika samhällsekonomiska utvärderingar

Nedan presenterar vi två olika exempel på samhällsekonomisk utvärdering.

Åtgärdsteamet

I detta exempel på samhällsekonomisk utvärdering har Payoffs metod Nyttosam använts. Åtgärdsteamet var ett projekt som ägdes av samordningsförbundet Mjölby-Ödeshög-Boxholm, med aktörer som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och socialtjänsterna. Projektets målgrupp var personer med komplex social-psykosocial och somatisk problematik; unga vuxna arbetslösa som lever på ekonomiskt bistånd och som är långt ifrån arbetsmarknaden, samt personer med psykisk ohälsa av i första hand stressrelaterade orsaker och personer med problem i muskulatur och skelett, företrädesvis kvinnor.²⁰

Målet med projektet var att 50 procent av de som bedömts av åtgärdsteamet ska gå vidare till sysselsättning/arbete alternativt få en ökad arbetsförmåga. Vid tiden för utvärderingen hade totalt 53 deltagare avslutat projektet. Utvärderingen avser 30 personer. Resultaten av utvärderingen visar att samhället gör en vinst på 319 000 kronor första året efter att deltagarna lämnat projektet. På fem års sikt bedömer man att vinsten blir cirka fem miljoner kronor. Om alla 30 deltagare kommit in i heltidsarbete utan behov av vård- och omsorgsstöd hade vinsten årligen varit cirka 17 miljoner kronor – potentialen för ännu bättre resultat är mycket stor! Utvärderarna menar att projektets lönsamhet ligger i att flera av deltagarna har kommit in i arbete, de allra flesta med hjälp av lönebidrag, samt att flera deltagares behov av vård och omsorg minskat. Det senare innebär att andra personer kunnat få tillgång till vård de annars inte hade fått tillgång till alternativt fått vänta längre på. Payoff-tiden för samhället (den tid det tar för att projektkostnaden ska bli återbetald) beräknas vara nio månader. Det innebär att mindre än ett år efter att deltagarna lämnat projektet är alla kostnader ”betalda” av den nytta som skapats genom att vissa kommit i arbete och vissa inte längre behöver vård och omsorg. I framtiden kommer samhället att ha betydande intäkter om deltagarnas status kvarstår med potential till ytterligare förbättring.²¹

Kommunerna förväntas göra en vinst genom att deltagarna som kommer i arbete dels blir mindre beroende av socialbidrag, dels betalar skatt på sin inkomst. Kommunen gör första året en vinst på cirka 600 000 kronor. På fem års sikt är lönsamheten beräknad till 3,7 miljoner kronor. Återbetalningstiden är tre månader. För landstinget är projektet också lönsamt, dock inte på kort sikt. På fem års sikt uppskattas dock lönsamheten utgöra cirka 760 000 kronor för landstinget. Återbetalningstiden är 14 månader. Staten har ökade kostnader, framför allt beroende på att Arbetsförmedlingen gör stora insatser med lönebidragsanställningar. Dessutom står staten för 50 procent av finansieringen för projektet. Projektets deltagare har i genomsnitt fått 12 000 kronor mer att röra sig med årligen. För ytterligare information: http://www.samordning.org/mjolby_odeshog_boxholm/dokument/rapporter/slutrapport_atgardsteamet.pdf

Unga KRIS

I denna samhällsekonomiska utvärdering har man använt nationalekonomiska teorier samt tidigare forskning och beskrivning av typfall för att beräkna det samhällsekonomiska värdet av Unga KRIS.²² Projektet är finansierat av Allmänna Arvsfonden. Projektets målgrupp var de personer som blir hjälpta av Unga KRIS, vilket innebär unga vuxna som har problem med kriminalitet och missbruk, oftast med en bakgrund i trassliga familjeförhållanden. Ingen av de

---

²⁰http://www.samordning.org/mjolby_odeshog_boxholm/dokument/rapporter/slutrapport_atgardsteamet.pdf

²¹http://www.samordning.org/mjolby_odeshog_boxholm/dokument/rapporter/slutrapport_atgardsteamet.pdf

²² http://www.arvsfonden.se/upload/utvarderingar/unga_kris_ekonomisk_utvardering.pdf

unga vuxna var i arbete när de kom till Unga KRIS men efter projektet var 25 procent i arbete, vilket utvärderarna beräknar till en samhällsekonomisk produktionsvinst på i genomsnitt 122 467 kronor per person. Kostnader och intäkter varierar emellertid mycket mellan olika individer. En person som är i arbete genererar en vinst på 336 000 kronor per år. En person som varit på ett LVU-hem året innan genererar en samhällsekonomisk kostnad på 1 500 000 kronor. I analysen av Unga KRIS har man beräknat skillnaden mellan året innan de medverkande gick med i Unga KRIS med året efter de medverkade.

Resultaten av den samhällsekonomiska beräkningen är en genomsnittlig vinst på 3 673 000 kronor per rehabiliterad deltagare i Unga KRIS. Den totala vinsten för alla de 595 personer som blivit hjälpta genom Unga KRIS är 2 185 435 000 kronor. Men värdet av Unga KRIS arbete är ännu högre om man jämför resultatet med en sannolik utveckling när man inte gör något. Då är värdet 2 487 115 000 kronor. Den totala samhällskostnaden i genomsnitt per person året innan personen kom till Unga KRIS beräknades vara 424 897 kronor, och den totala samhällskostnaden i genomsnitt per person efter personen kom till Unga KRIS 138 538 kronor.²³

Det är svårt att resonera om vilka omfördelningar som skett mellan olika kostnadsbärare. I Unga Kris har Arvsfonden bidragit med hela investeringskostnaden som annars ligger på kommunen, landstinget eller staten. För ytterligare information:
http://www.arvsfonden.se/upload/utvarderingar/unga_kris_ekonomisk_utvardering.pdf .

7. Enkäter

Enkäterna är till antalet tre (3) och alla är riktade till deltagarna i Palladiumprojektet.

- Enkät för deltagare som skrivs in i projektet
- Enkät för deltagare som skrivs ut från projektet
- Enkät kring jämställdhetsfrågor.

Målet med enkäterna är att mäta effekten, ge kunskap samt fånga de olika gruppernas tankar om, erfarenheter av och förväntningar på projektet. Svaren är alltså viktiga för projektets framgång. Några citat har tagits med. Antalet deltagare som fyllt i jämställdhetsenkäten är tretton (13). Totalt har fyrtioåtta (48) deltagare fyllt i enkäten när de skrevs in i projektet och tjugotvå (22) efter att de har avslutat sitt deltagande i projektet.

Enkätundersökning för deltagare som skrivs in i Palladiumprojektet

Inskrivningsdatum för deltagarna i Palladium är från och med 2010-08-23 till och med 2011-09-26. Enkäten har besvarats av sammanlagt fyrtioåtta (48) deltagare, varav tjugofem (25) kvinnor och tjugotre (23) män. Fyrtiotvå (42) respondenter är födda i Sverige, tre (3) i Europa (två uppger att de kommer från Serbien) och två (2) utanför Europa (uppger att de kommer från Libanon och Somalia). Trettiofem (35) respondenter kommer från Katrineholms kommun och tolv (12) från Vingåkers kommun. Sex (6) av deltagarna uppger att de har ett funktionshinder såsom ADHD, koncentrations- och lässvårigheter, sociala fobier, etc.

---

²³ http://www.arvsfonden.se/upload/utvarderingar/unga_kris_ekonomisk_utvardering.pdf

”Ska eventuellt göra ADHD-utredning”

”ADHD”

”Dyslexi”

”Bipolär sjukdom”

”Har en fotskada”

”Tarmsjukdom”

”Har svårt med att läsa till mig saker och har lätt att somna när någon pratar.”

På frågan hur de nyinskrivna fick reda på att de kunde delta i Palladiumprojektet svarade trettiofire (33) deltagare ”genom socialsekreterare”, tre (3) ”Arbetsförmedlingen” sex (6) ”skolan”, en (1) ”någon från Palladiumprojektet” samt fem (5) ”från vänner/kompisar”.

”Skolan”

”Från en vän”

Tjugosju (27) respondenter fick sin försörjning genom socialbidrag, tio (10) av föräldrar, nio (9) genom studiemedel eller liknande, fem (5) fick aktivitetsstöd samt en (1) uppger annan försörjning. Några av deltagarna fick således stöd från två håll.

På frågan om vad respondenterna hoppas att deltagande i projektet ska leda till svarade tjugofem (25) ”personlig utveckling”, tjugosju (27) ”hjälp med att hitta ett arbete”, tjugotvå (22) ”daglig sysselsättning”, tjugo (20) ”dagliga rutiner”, sjutton (17) ”nya möjligheter”, femton (15) ”hjälp med att börja studera”, nio (9) ”nya vänner” samt en (1) ”hjälp med att starta företag”.

Sjutton (17) har mycket positiva förväntningar på projektet. Tjugofem (25) respondenter har positiva förväntningar på projektet. Sex (6) hade varken positiva eller negativa förväntningar. Trettioåtta (38) respondenter uppfattar att projektet riktar sig lika mycket till flickor/kvinnor som till pojkar/män; tio (10) uppgav att de inte visste.

På frågan om deltagarna hade några önskemål eller förslag på insatser eller aktiviteter svarade en respondent att hon/han hade önskemål om att *”Ha en tid om dagen man kan få måla/rita eller något sånt”*.

Vi ställde frågan ”Vilken av följande myndigheter eller organisationer undviker du att besöka och i så fall varför?” Trettiofire (33) av respondenterna svarade ”ingen av dem”. Två (2) svarade Socialförvaltningen, två (2) CSN (Centrala Studiemedelsnämnden), en (1) utbildningsenheter samt en (1) Landstinget.

”Tycker inte om sjukhus.”

”För att jag inte trivs i skolan.”

”Undviker inte någon organisation/myndighet.”

”Jag vill fortsätta mina studier och utbildning så att jag blir sjuksköterska.”

”Undviker inte något av de.”

På frågan hur respondenterna skulle beskriva sitt nuvarande fysiska hälsotillstånd (på en skala från 1 till 10, där 1 är mycket dåligt och 10 mycket bra) svarade de följande:

- tre svarade 10
- tre svarade 9
- tre svarade 8
- sju svarade 7
- åtta svarade 6
- elva svarade 5
- fyra svarade 4
- åtta svarade 3
- ingen svarade 2
- en svarade 1

Fyrtioåtta (48) deltagare har besvarat denna fråga. Det genomsnittliga fysiska hälsotillståndet bland Palladiums deltagare ligger på 5,7.

”Mycket dålig kondition, fullt frisk i övrigt.”

”Har lagt av med styrketräning. Har börjat röka.”

”SKIT”

På frågan om hur respondenterna skulle beskriva sitt nuvarande psykiska hälsotillstånd (på en skala från 1 till 10, där 1 är mycket dåligt och 10 mycket bra) svarade de följande:

- fyra svarade 10
- två svarade 9
- sex svarade 8
- fem svarade 7
- sex svarade 6
- fem svarade 5
- tre svarade 4
- elva svarade 3
- fem svarade 2
- en svarade 1

Fyrtioåtta (48) deltagare har besvarat denna fråga. Det genomsnittliga psykiska hälsotillståndet bland Palladiums deltagare ligger på 5,7.

”Det är väldigt struligt runt omkring mig.”

”Mycket skit”

Enkätundersökning för deltagare som slutat i Palladiumprojektet

Utskrivningsdatum är från och med 2010-08-23 till och med 2011-09-26. Enkäten har besvarats av sammanlagt tjugotvå (22) före detta deltagare i projektet, varav fjorton (14)

kvinnor och åtta (8) män.

På frågan vad deras deltagande i projektet har lett till svarade arton (18) av respondenterna ”personlig utveckling”, fjorton (14) ”nya vänner”, fjorton (14) ”dagliga rutiner”, tolv (12) ”daglig sysselsättning”, tio (10) ”nya möjligheter”, åtta (8) ”studier” samt fem (5) ”arbete”. Ingen av respondenterna svarade ”startat företag”.

Tjugo (20) respondenterna tycker att de har fått tillräckligt med stöd och hjälp under projektets gång. Två (2) av deltagarna tyckte inte att de fått tillräcklig hjälp.

”Palladiums coacher är bäst!”

”Mer än förväntat.”

”Väldigt bra backup från personalen och stödet att kämpa vidare.”

”Jag har fått bra stöd och alla lyssnar på hur jag mår och så.”

”Jag har fått bra stöd genom Palladiumcoacherna eftersom de har lätt att prata med ungdomar.”

På frågan om respondenterna fått ett nytt kontaktnät svarade sjutton (17) ”ja” och fem (5) ”nej”.

”Mycket bra vänner och kontaktpersoner.”

Femton (15) deltagare uppger att de genom projektet i stor utsträckning har fått ett bättre självförtroende och ökade självinsikter medan fem (5) uppger att de fått detta men i mindre utsträckning. Två (2) svarar att självförtroendet och självinsikterna inte alls har ökat.

”Jag har börjat inse att jag kan saker bara jag vill och ger mig fan på det och inte ger upp som jag gjorde förr.”

På frågan om projektet har ökat respondenternas motivation att t.ex. själva söka ett arbete eller annan sysselsättning svarade fjorton (14) ”ja, i stor utsträckning” och åtta (8) svarade ”ja, men i mindre utsträckning”.

”Ja, det har det. Nu vill jag i varje fall söka jobb som jag skitit i förut.”

”Jag var redan väldigt motiverad, fast med dåliga förutsättningar.”

”Jag har haft en lång praktik.”

”Väldigt mycket.”

”Min motivation och drivkraft har blivit bättre sedan man har gått på Palladium.”

”Ja, genom coachning ökat min självkänsla igenom bland annat teater K.”

”Min motivation har stärkts mycket, bortsett från att jag inte vill tillbaka till skolan!”

På frågan om i vilken utsträckning respondenterna tycker att projektet har stämt överens med deras förväntningar svarade nio (9) ”i mycket stor utsträckning”, fem (5) ”i stor utsträckning” och två (2) svarade ”i liten utsträckning”, två (2) ”inte alls”. Fyra (4) respondenter hade ingen uppfattning i frågan.

”Apatisk angående det hela från början.”

”Hade inga förväntningar.”

”För att jag hade bara hört dåliga saker om Palladium men så dåligt var det inte.”

”Trodde inte alls det skulle vara så bra.”

”Faktiskt över förväntningarna.”

”Jag förväntade mig att få hjälp med jobbsökandet och så och det fick jag.”

Huruvida deltagargruppen gemensamt bidrog till projektets framgång svarade fyra (4) respondenter ”i mycket stor utsträckning”, åtta (8) ”i stor utsträckning”, fyra (4) ”i liten utsträckning” och två (2) svarade att deltagargruppen ”inte alls” bidrog till projektets framgång. Fyra (4) respondenter hade ingen uppfattning i frågan.

”Det kändes positivt att komma hit, tack vare personal och deltagare.”

”Gruppen får mig att må bra för att alla är snälla och bäst, och jag kommer att sakna alla härifrån nu när jag börjar folkhögskola.”

På frågan hur respondenterna upplevde sitt deltagande i projektet svarade tolv (12) att de upplevde sitt deltagande som ”mycket positivt”, sex (6) som ”positivt” och två (2) ”varken positivt eller negativt”.

”Det har varit väldigt kul att delta!”

”Jag såg det positivt för att jag ändrade på mig totalt för att jag slutade med allt dumt. Jag har insett att andra saker är mer värt än att förlora dem.”

På frågan om ifall deltagarnas motivation, drivkraft och eget entreprenörskap har stärkts genom projektet och i så fall genom vilka aktiviteter och insatser svarade deltagarna:

”Att få studera, orka mer.”

”Jadå. Alla aktiviteter tycker jag är bra.”

”I stort sett alla aktiviteter har varit bra!”

”Ja, mycket stöttning och hjälp med att komma vidare i livet.”

”Ja, i liten utsträckning.”

”Ja, nu tänker jag positivt. Har bra självkänsla. Självförtroende är kanon. Med stor sorg och saknad lämnar jag nu Palladium som en ny människa. Kommer alltid att minnas Marlene, Sara och Mange. Tack för den här tiden :).”

”Vet ej.”

”Min drivkraft, att ta mig dit jag vill. Även självförtroendet har stärkts. Alla föreläsningar har varit till stor hjälp då man fått mer information om hur man ska gå tillväga med allt inom jobb, sig själv, ekonomin, osv. Väldigt bra!”

”Ja, det har det stort och i alla saker som vi gjort.”

”Min motivation har blivit bättre sedan jag har gått på Palladium.”

”Nej”

”Ja, genom coaching ökat min självkänsla igenom bland annat Teater K.”

”Min motivation har stärkt mycket, bortsett från att jag inte vill tillbaks till skolan!”

”Inget svar.”

”Jobbmässan på Safiren hjälpte väldigt mycket.”

”Ja men inget specifikt.”

”Nej”

”Ingen kommentar.”

På frågan om vilken form av försörjning som respondenterna har idag (efter sitt deltagande i projektet) svarar åtta (8) ”studiemedel”, tre (3) ”lön utan anställningsstöd”, fyra (4) ”aktivitetsstöd” och tio (10) ”socialbidrag”. Ett par respondenter får annat stöd tillsammans med socialbidrag.

”Väntar på beslut om anställningsstöd”

”Sista månaden innan första lön.”

”Börjar med att få studiemedel i nästa vecka.”

På frågan om respondenterna kan utföra uppgifter genom att tillämpa kunskaper och färdigheter som de fått i projektet svarade åtta (8) ”i mycket stor utsträckning”, sex (6) ”i stor utsträckning”, två (2) ”i liten utsträckning” och en (1) svarade ”i mycket liten utsträckning”. Fem (5) hade ingen uppfattning i frågan.

”Har börjat ta eget ansvar för mina handlingar och inte gräva ner mig i en grop och hoppas att allt ska bli bra.”

På frågan om respondenterna saknar någon insats eller aktivitet i projektet svarade nitton (19)

deltagare ”nej” och tre (3) ”ja”.

På frågan hur projektdeltagarna skulle beskriva sitt nuvarande fysiska hälsotillstånd (på en skala från 1 till 10, där 1 är dåligt och 10 mycket bra) svarade de följande:

- fyra svarade 10
- fyra svarade 9
- fyra svarade 8
- tre svarade 7
- tre svarade 6
- en svarade 5
- ingen svarade 4
- två svarade 3
- ingen svarade 2
- en svarade 1

Tjugotvå (22) deltagare har svarat på denna fråga. Det genomsnittliga fysiska hälsotillståndet låg på 7,2.

”Smal och dålig kondis. Går att fixa.”

”Lite förkyld men annars toppen!”

”Viljan att fortsätta träna.”

”Jag har bättre uthållighet och har lärt mig att man kan om man vill även fast det är tungt. Det är bara att bita ihop och lyfta sig själv.”

På frågan om hur respondenterna skulle beskriva sitt nuvarande psykiska hälsotillstånd (på en skala från 1 till 10, där 1 är dåligt och 10 mycket bra) svarade de följande:

- sju svarade 10
- en svarade 9
- fem svarade 8
- en svarade 7
- en svarade 6
- två svarade 5
- två svarade 4
- en svarade 3
- ingen svarade 2
- två svarade 1

Tjugotvå (22) deltagare har svarat på denna fråga. Det genomsnittliga psykiska hälsotillståndet ligger på 6,6.

”Privata orsaker.”

”Just nu skitbra. Börjar se ljuset i den mörka långa tunnelns slut. Blickar framåt, efter regn kommer sol.”

På frågan om det fanns andra lärdomar eller erfarenheter från deras deltagande i projektet som de skulle vilja dela med sig av svarade respondenterna:

”Behåll Palladium!”

“Always look on the bright side of life!”

”Allt.”

”Det är att jag har insett att det man har kärt ska man vara rädd om, och att ta vara på tiden för tiden är dyrbar.”

Jämställdhetsenkät för målgruppen i Palladiumprojektet (september 2011)

Tretton (13) av Palladiums deltagare har svarat på jämställdhetsenkäten, varav sex (6) flickor/kvinnor och sju (7) pojkar/män. Elva (11) av projektets deltagare uppger att de är födda i Sverige och två (2) utanför Europa (Saudiarabien och USA). Ingen av deltagarna hade något fysiskt funktionshinder, men ett par hade neuropsykiska funktionshinder såsom koncentrations- och lässvårigheter, ADHD och dyslexi. Fyra (4) kom från Vingåkers kommun och nio (9) från Katrineholms kommun.

På frågan om respondenterna har genomgått utbildning inom jämställdhet svarade elva (11) av deltagarna ”nej”, en (1) ”ja” och en (1) att den inte visste.

”Nej, men vi har pratat mycket om det.”

På frågan om de har fått någon kränkande kommentar som deltagare i projektet för att de är flicka/kvinna eller pojke/man svarade tolv (12) respondenter ”nej” medan en (1) svarade ”ja”.

”Inget jag tänkt på.”

”Kommer bra överens med alla.”

På frågan om respondenterna har fått bättre självkänsla genom att medverka i Palladiumprojektet svarade sju (7) av respondenterna ”ja”, fem (5) ”nej” och en (1) ”varken ja eller nej”.

”Hade bra självkänsla från början.”

”Ja och nej. Inom arbetsområdet ja!”

”Ingen skillnad.”

”Både och.”

”Den var redan bra!”

På frågan om deltagarna har upplevt att deras deltagande i Palladiumprojektet har uppfattats som hotfullt av någon/några i deras omgivning, i eller utanför projektet, svarade tolv (12) deltagare ”nej” och en (1) svarade ”ja, utanför projektet”.

Elva (11) projektdeltagare upplever att chanserna är lika stora för flickor/kvinnor som för

pojkar/män att få en sysselsättning efter projektiden. En (1) deltagare tycker att chanserna var större för flickor/kvinnor och en (1) tycker att chanserna var större för pojkar/män. En (1) svarade att hon/han inte visste. Alla respondenter förutom en tycker att projektets aktiviteter och insatser vänder sig lika mycket till både könen och att arbetsgruppen inte gör någon skillnad på kvinnliga respektive manliga projektdeltagare. En svarade att han/hon "inte vet" om arbetsgruppen gör någon skillnad. Ingen av deltagarna har något förslag till aktivitet/insats som kan leda till ökad jämställdhet.

"Inget jag tänkt på."

"Fast SPA weekend vore schyst."

På frågan om deltagarna upplever att det finns förväntningar på att man ska bete sig på ett speciellt sätt i sitt deltagande bara för att man är flicka/kvinna eller pojke/man svarade tre (3 – en man och två kvinnor) "ja" medan tio (10) svarade "nej".

"Bara vanligt 'bondvett'."

"Jag är mig själv."

"Jag är som jag är."

"Men självklart måste alla bete sig på ett bra sätt."

"Både och"

Elva (11) deltagare känner att de kan påverka och göra sin röst hörd i projektet medan två (2) inte upplever att han/hon kan påverka och göra sin röst hörd. På frågan om hur umgängestonen, jargongen, mellan deltagare i projektet är svarade alla tretton (13) respondenterna att det inte finns någon jargong som gör att man känner sig obekvämt eller inte riktigt accepterad på grund av sitt kön.

"Alla får samma chans att prata och få sin röst hörd."

"Både och."

"Gruppen är det bästa med att vara här..."

På frågan om de anser att flickor/kvinnor och pojkar/män kan utföra samma arbetsuppgifter svarade deltagarna:

"Jag gör ingen skillnad på kön."

"Jag tycker att en kvinna kan göra samma jobb som en man."

"Samma för alla."

"Handlar inte om kön. Det är olika från person till person."

"Alla kan utföra samma uppgifter bara dom vill."

”Jag anser att alla har ett val och får bestämma själva om och vad de vill göra.”

”Ja”

”Ja”

”Fysiskt.” (en man)

”Alla har samma uppgift.”

”Tycker det är lika bra.”

På frågan hur Palladium bäst kan främja jämställdheten i de aktiviteter och insatser som görs svarade deltagarna:

”Vet inte vad jag ska tycka riktigt.”

”Inget svar”

”Alla är lika delaktiga i allt.”

”Vet inte.”

”Fortsätt som det har gjort.”

”Det vet jag inte. Tycker att allt fungerar bra.”

På frågan om deltagarna ville ändra eller lägga till något inom området svarade de:

”Mer aktiviteter inom det området.”

”Nej, inget.”

”Ingen aning.”

”Vet ej”

”Vet inte.”

”Pass.”

”Har ingen aning.”

8. Intervjuer

Gruppintervjun gjordes den 5 oktober 2011 med fyra (4) medarbetare (två kvinnor och två män) från den operativa arbetsgruppen. När det gäller val av intervjukandidater har vi valt utifrån listor över projektdeltagare som avslutat sitt deltagande i Palladium. Underlaget till de individuella intervjuerna har vi fått av projektledaren i form av en lista med hundraolva (112)

namn på deltagare som slutat i Palladium. Sextiosju (67) hade telefonnummer eller e-postadresser. Av sextiosju deltagare har vi endast lyckats få tag på sju (7) trots upprepade försök (minst fem gånger). Fyra av dessa sju avböjde intervjun. Deltagarna på denna lista har lämnat projektet på grund av att de har börjat studera, fått arbete eller annan sysselsättning, inte trivdes i Palladiumprojektet, har flyttat, blivit sjukskrivna, hade hög frånvaro eller pågående kriminalitet eller missbruk.

Alla intervjuer genomfördes som strukturerade samtal vilket innebär att vi följde bestämda frågeformulär för dels de som är inskrivna i projektet, dels de som har avslutat sitt deltagande i projektet. Målet med samtalen var att fånga de olika gruppernas tankar och erfarenheter av projektet samt deras förväntningar på densamma. Svaren är alltså viktiga för projektets framgång. Några citat har tagits med. Vi kan inte garantera att de är exakt ordagranna, men är säkra på att andemeningen är korrekt.

Gruppintervju med den operativa arbetsgruppen om projektmålen

Frågan om projektets insats och aktiviteter leder till avsedda effekter, det vill säga att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier, anses svår. Man ser ett behov hos de unga vuxna av större hjälp med studierna, kanske en pedagog för förberedelse för studier. De bör ha nära till såväl studievägledare som socialtjänst. Många resurser finns i huset, och finns de inte i huset så har man skapat kontakter genom samverkan och uppbyggda nätverk. Det kommer fram att det saknas handlingsplaner såsom kris- och katastrofplan, alkohol- och drogpolicy, handlingsplan om hot och våld, etc.

På frågan om vilka effekter, avsedda såväl som oavsedda, aktiviteter och insatser lett till svarade man att förutom att deltagarna börjat arbeta eller studera eller fått annan sysselsättning har några ändrat sina kostvanor och att de mår bättre både fysiskt och psykiskt. De har ändrat beteende och fått nya rutiner, sociala färdigheter och valmöjligheter. Vidare så har de blivit bättre på att be om hjälp och att knyta vänskaps- och kärleksband. De har fått nya nätverk, både privat och professionellt, samt en större förståelse för människor från andra kulturer.

På frågan om man har lyckats utforma ett samverkanssystem som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp svarade man att man kan ta hänsyn till individerna genom att ha personal med olika bakgrund. Samverkan ser olika ut från individ till individ.

När man tidigare har diskuterat någon ungdom med socialtjänsten fick man ofta till svar att "så här är det", men nu svarar de snarare "vi ska se vad vi kan göra". Reglerna säger kanske nej men personerna "kan gå mer balansgång" och tolka till Palladiums förslags fördel. Man har haft en bra dialog under hela projektiden. Förankringen av projektet möjliggör med andra ord flexibilitet för individen.

På frågan hur projektet har förbättrat samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialförvaltningarna svarar man att Försäkringskassan aldrig har varit inne i projektet, då de har haft egna projekt. Man har emellertid under projektets gång haft möte med FK. Karin från AF finns i huset en heldag i veckan. Samverkan har funderat bra med socialtjänsten under hela projektiden. Man har haft en dialog under en längre tid och

uppvisande av deltagarnas faktiska resultat ger tyngd i samverkan.

På frågan om arbetsgruppen tycker att Palladiumprojektet är ett lyckat projekt svarade alla fyra ”ja”. Samhället sparar en enorm summa pengar genom att fånga upp unga vuxna. Många av deltagarna kommer till Palladium efter år som socialbidragstagare, de kan ha myndighetsförakt och sociala fobier. I Palladium skapar de rutiner, bygger upp tillit och börjar tro på sig själv och sin förmåga. Även om inte alla får arbete eller går ut i studier är det ändå ett lyckat projekt.

På frågan om arbetsgruppen skulle säga att deltagare har ökat sina möjligheter att få arbete efter avslutat projekt svarade alla fyra ”ja”. De fick sedan uppskatta de ökade möjligheterna på en skala ett till tio där tio var högst. En svarade åtta, två svarade sju medan en inte vill göra någon uppskattning.

På frågan hur Palladium har förbättrat och utvecklat arbetssätt och arbetsmetoder för unga vuxna som är eller riskerar att bli långvarigt bidragsberoende och som kräver särskilda insatser svarade arbetsgruppen att det gjorts genom bland annat struktur och mer flexibilitet. Socialsekreterarna ger exempelvis mer ansvar till arbetsgruppen nu jämfört med tidigare. Socialsekreterarna i Vingåker har emellertid inte samma flexibilitet. Man tror att detta kan bero på att Vingåker uppfattar arbetssättet inom Palladium som otydligt; att det finns för många projekt som är igång runt Palladium, t.ex. Ungdomstorget, Ciceron, Communicare, etc. Dessutom tror man att samverkan är mycket personbundet.

På frågan om samarbetet mellan projektets aktörer kan erbjuda insatser på ett mer tillgängligt och flexibelt sätt än innan projektet eller i början av projektet svarade man att det går snabbare nu om man ber om ett möte. Det kan vara att man ringer och bokar ett trepartsamtal eller så kan socialsekreterarna komma till Palladium. Arbetsförmedlingen är på Palladium en heldag i veckan. Man har kontakter med psykvård, beroendemottagningar, vårdcentraler, etc. Här är arbetsgruppens tidigare arbetsplatser en tillgång. Det som möjligtvis saknas är en pedagog/lärare. Det är svårt att hitta en verksamhet som passar för hela målgruppen, från 16 till 29 år. Erfarenheten är att de som är över 25 år helt enkelt känner sig för vuxna.

På frågan om vilka aktiviteter som stärker motivation, drivkraft och ett eget entreprenörskap hos unga vuxna svarar arbetsgruppen bland annat ”friskvården” och att de införde frukost vilket lett till stor skillnad då deltagarna har fått mer energi. Nu ser arbetsgruppen att deltagarna t.o.m. tar med sig matlådor och att detta numera är accepterat. Föreläsningar uppges också ge deltagarna motivation och inspiration, och att alla både i deltagargruppen och i arbetsgruppen bidrar med personliga erfarenheter. Centralt är att alla vill hjälpa till och att man gör Palladium tillsammans. Den operativa arbetsgruppen uppmuntrar de unga vuxna till att vara med och bestämma och forma Palladiums verksamhet.

På frågan om vilka alternativa aktiviteter som har initierades svarade arbetsgruppen ett icke-traditionellt lärande, det praktiska, sjukgymnast, praktiskt motivationshöjande insatser, samarbetsövningar, RFSL, kulturinslag, musik, information om utlandsarbete, m.m. Palladium har bland annat haft besök av personer som arbetar inom sjukvård och polis; ambulansförare har kommit till Palladium och berättat om sitt arbete. Man har även haft en kock som lagat mat på Palladium.

Som avslutning talade vi om implementeringen av Palladium i ordinarie verksamhet. Detta tycker arbetsgruppen är angeläget men ganska ”gungigt”. Hittills är det bara en som är

anställd. Man understryker att personaltätheten är en av nycklarna till Palladiums framgång, det vill säga vinsten. Att ha en tillräcklig personaltäthet innebär att man kan individanpassa verksamheten.

Många av Palladiums deltagare har många kontakter (en flicka/kvinna har sju kontakter där de talar om samma sak eller saker som går in i varandra). Arbetsgruppen menar på att det måste finnas resurser för att lyckas med Palladium. Vi diskuterade också att det saknas invandrade unga vuxna i Palladium och frågan som ställdes var: var är de?

Telefonintervjuer med deltagare som slutat i Palladiumprojektet

Telefonintervjuer genomfördes med tretton (13) före detta deltagare, varav tio (10) flickor/kvinnor och tre (3) pojkar/män, under oktober 2011. Tre (3) av dem kom från Vingåkers kommun och tio (10) från Katrineholm. Alla uppgav att de är födda i Sverige förutom en som uppger att hon/han var född i Somalia.

På frågan varför de har slutat i Palladiumprojektet svarade tre (3) att de hade fått ett arbete, två (2) att de börjat studera, tre (3) att de fått en annan sysselsättning, tre (3) att projekttiden tagit slut, en (1) att den tagits in på behandlingshem och en (1) att den flyttade.

”Åkte till ett behandlingshem.”

”Mina 3 månader tog slut (tyvärr), skulle gärna gått längre.”

”För att studera till undersköterska.”

”Kunde inte sitta på föreläsningar hela dagarna.”

”På väg att flytta.”

På frågan om respondenterna upplever att deras chanser att få ett arbete eller annan sysselsättning ökade genom att de deltagit i Palladiumprojektet svarade tio (10) ”ja”, en (1) ”lite” och två (2) ”nej”.

”Vet inte! Bra att få lära sig skriva CV och personliga brev.” 7

”Nja jag gick i skolan (kanske)”

”Detta har lett till ett arbete.”

”Ja verkligen...”

Elva (11) uppgav att projektet hade stärkt deras motivation, drivkraft och entreprenörskap (självförtroende/självbestämmande). Två (2) tyckte inte att det.

”Till 100 %.”

”Mycket”

”Kanske lite”

På frågan hur stor betydelse projektet har haft för dem, på en skala från 1 till 10 där 10 är störst, blev det genomsnittliga svaret 6,9.

”Hade varit högre om jag hade fått gå längre.”

”Hade säkert blivit mycket högre om jag fått gå längre än 3 mån.”

På frågan om det fanns några andra lärdomar eller erfarenheter från deras deltagande i Palladium som de skulle vilja dela med sig av svarade de:

”Att man aldrig få ge upp...”

”Tyckte det var ett bra projekt för ungdomar... (Självt över 30)”

”Bättre än en coach från arbetsförmedlingen.”

”Bra och kunnig personal.”

”Jag blev motiverad.”

”Bra information och alla resurser fanns på plats.”

”Resan vi gjorde tillsammans tyckte jag var bra för alla samarbetade bra ihop.”

”Älskade verkligen Palladiumprojektet, det gav mig så mycket. Hade velat gå längre. Tyckte projektet var jättebra.”

”Alla ungdomar borde få gå igenom detta projekt.”

”Mycket positivt projekt.”

”Skulle velat gå längre. Palladium var ett mycket bra projekt.”

”Tyckte att det var bra förstående personal och vi fick jobba självständigt, och hade det inte varit för detta projekt hade jag aldrig varit där jag idag är.”

”Fick tillbaka mycket av orken och motivationen och man fick jobba mycket med själv som jag såg som mycket positivt.”

9. Analysseminarier

Vi inledde båda analysseminarierna med att fråga om deltagarna kände till definitionen av jämställdhet. Efter en kortare diskussion läste vi upp hur Regeringens definierar jämställdhet, det vill säga: ”Med jämställdhet menas att män och kvinnor har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom livets alla väsentliga områden. Det gäller t.ex. makt och inflytande, ekonomiskt oberoende, företagande, arbete, arbetsvillkor, utbildning m.m. Ett jämställt samhälle och arbetsliv förutsätter att kvinnor och män har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom exempelvis:

- Arbete som ger ekonomiskt oberoende och möjlighet till utveckling.

- Delat ansvar för hem, familj och barn.
- Deltagande i fackligt, politiskt och annat samhälleligt arbete.
- Ett liv fritt från sexuella trakasserier och könsrelaterat våld.”

Då det fanns tid över diskuterade vi jämställdhet utifrån Joan Ackers teori som är ett enkelt och konkret sätt att analysera och beskriva hur man återupprättar och cementerar könsroller och håller isär de båda könskategorierna. Metoden utgör en så kallad ”formuleringsplattform” där deltagarna tillsammans utbyter erfarenheter, för lärande reflekterande samtal samt initierar lär- och förändringsprocesser. Metodens olika infallsvinklar ger många möjligheter att på olika sätt synliggöra hur genus skapas, särskiljs och cementeras i alla sociala sammanhang.

Symboler (föreställningar och diskurser)

Skapande av symboler, bilder och olika former av föreställningar som används för att förklara, bekräfta och ibland också motsäga och motarbeta könsuppdelningen. I ett organisatoriskt sammanhang kan det handla om metaforer som används för att beskriva t ex. ledarskap (effektiv och aggressiv kontra omvårdande och mjuk).

Fråga: Hur ser er organisations symboler ut? Är de typiskt manliga, kvinnliga eller neutrala?

Strukturer (könsarbetsdelning/segregeringsmönster)

Genom olika procedurer och aktiviteter som vi ägnar oss åt i vårt arbete och till vardags, skapas ofta en uppdelning i kvinnligt kontra manligt. Dessa uppdelade processer ligger inbäddade i de saker vi gör när det gäller t.ex. arbetsplatsen: rekrytering, befordran, utvärdering, tilldelning av arbete, lönesättning, själva arbetsprocessen, regler och rutiner, innovationer, design av ny teknologi samt olika typer av omorganisationer.

Fråga: Hur ser er arbetsplats ut när det gäller yrken? Hur många kvinnor/män finns det inom respektive yrke?

Identitet (identitet och personligt förhållningssätt)

Delar av vår identitet formas när vi försöker skapa mening och förståelse för organisationers könsstruktur rörande arbete och möjligheter, och kraven på vad som anses som lämpligt beteende och attityder för kvinnor och män. Kvinnor förväntas t.ex. vara behagliga, vänliga och omvårdande och att inte skratta för högt. Män i sin tur förväntas inte visa känslor, inte ta ut pappaledighet etc.

Fråga: Har ni något bra exempel på hur ni eller någon arbetskamrat har ”socialiserats” in i lämpligt beteende?

Interaktion (samspelet mellan människor)

Interaktioner utgör vardagssammanhang där människor upplever och skapar över- och underordning, allianser och exkludering, sätter samman och implementerar styrdokument som fungerar könsuppdelande och som segmenterar, producerar och bekräftar olika bilder av kön.

Fråga: Hur samspelar ni på er arbetsplats? Finns det uttalad överordning och underordning? Vem har legitimiteten på er arbetsplats, i projektet eller i detta rum?

Analysseminarium med den operativa arbetsgruppen

Minnesanteckningar från analysseminariet den 6 oktober 2011.

Analysseminariet genomfördes som ostrukturerade samtal med Palladiums operativa arbetsgrupp. Gruppen bestod av fyra deltagare, varav två kvinnor och två män.

På frågan om hur den operativa arbetsgruppen arbetar med jämställdhet i vardagen på Palladium svarade de att de försöker arbeta med samma förhållningsätt till de båda könskategorierna. Man kommer naturligt in på ämnet. Det är individen som avgör behov och förhållningssätt. Emellertid finns det en jargong i personalrummet på Ungdomstorget som utgår från det typiskt manliga och kvinnliga. Den förutsätter exempelvis att relationer är heterosexuella, vilket är olyckligt då man har homosexuella deltagare i projektet. Man betonar att det är viktigt att förhålla sig på ett bra sätt till unga vuxna deltagare.

Vi diskuterade queer teori och könsblindhet och vad detta betyder och innebär. Queer teori är teorin om kön och könsidentitet inom det större begreppsområdet queer forskning. Queer kan betyda alltifrån knäpp och avvikande till teori, omstörtande och aktivism. Ibland används det som en paraplybeteckning på gruppen homo-, bisexuella och transpersoner (i vardagligt tal förkortat till HBT) och ibland som benämning på personer som i största allmänhet faller utanför normen. Könsblinda vare sig kan eller vill se att det finns skillnader i kvinnors och mäns villkor och möjligheter eller att det kan förekomma trakasserier av olika slag. Ett könsblint perspektiv betyder allmänt sett att begreppet människa får stå för ett slags könsmissigt neutrum – trots att personerna man skriver eller talar om ofta är män. Det innebär att en manlig norm strukturerar framställningen och att man således inte tar hänsyn till jämställdhetsperspektivet eller till kön. Det kan bli direkt felaktigt att utgå från en manlig norm och ett könsblint perspektiv när det gäller exempelvis samhällsplanering eller regionalpolitik.²⁴

Ett hot kan vara att en del av den operativa arbetsgruppen (både kvinnor och män) kan vara ”könsblinda”, även om de själv är övertygade om att de inte har några bekymmer med jämställdhet inom sitt arbetsområde, och till och med uppgav att de tänkte och arbetade utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hade kunskap inom detsamma.

På frågan hur man kvalitetssäkrar jämställdhetsaspekten inom Palladiumprojektet svarade man att man gör det genom observationer, som tydligt kan visa hur det ser ut (antingen internt eller att någon kommer utifrån). Ett annat sätt kan vara utbildning inom jämställdhetsområdet, men även följeforskaren som följt projektet i två år och som har haft fokus på jämställdhetsområdet på alla nivåer är ett sätt att kvalitetssäkra. Någon som kan ta rollen som ”reminder” i verksamheten.

På frågan hur det var i somras när Ebba och Daniella arbetade själva med deltagarna och om det fanns någon skillnad på arbetsätt, legitimitet, etc. svarad de ”Vet inte om det beror på att vi är kvinnor eller män eller om det är utifrån arbetssättet”. Man anser sig vara en jämnt fördelad grupp som talar på olika sätt och därför bör sträva efter att göra arbetet tillsammans och bli bättre på att mixa arbetsgruppen för en bättre dynamik.

På frågan hur arbetsgruppen samspekar och vem som har legitimiteten på arbetsplatsen, i projektet eller i ett rum var det inte klart eller tydligt inom arbetsgruppen. Klart är att det är

---

²⁴ SCB:s publikation ”Könsuppdelad statistik. Ett nödvändigt medel för jämställdhetsanalys”.

någon av eller båda männen. I deltagargruppen uppges Sara ha legitimiteten. Bland männen i deltagargruppen var det Kenny. Vi diskuterade vem vi ger legitimiteten till och hur man kan förändra densamme.

På frågan om den operativa arbetsgruppen anser att flickor/kvinnor och pojkar/män kan utföra samma arbetsuppgifter eller om man anser att olika kön är olika lämpade för vissa arbetsuppgifter svarade de att det är individen som bestämmer och inte könet och att deltagargruppen ser mer utifrån stereotypa bilder än arbetsgruppen. Att man i och för sig ofta gör studiebesök på storföretag som ofta är ”traditionellt mansdominerade” företag. Men att detta har en naturlig orsak som att det är ett traditionellt industrisamhälle och att många storföretag är ”manligt” dominerade.

På frågan hur arbetsgruppen kan identifiera deltagarnas behov så att de enklare kan hitta ett arbete eller annan sysselsättning till dem svarade de bland annat kartläggningssamtal och deras iakttagande i deltagargrupperna. Man kan exempelvis se det i grupp och vidare ta upp det i ett individuellt samtal. Sättet att arbeta är möten, att skapa relationer och kontakt. Vad tänker de? Vad vill de? Och inte att utgå från deras hinder eller tillkortakommanden. Att det är bättre att arbeta mindre strikt och med en ram som utförandeplaner, handlingsplaner, etc. Deltagarna i Palladium är redan kartlagda inom de olika förvaltningarna. Karlägningsverktyget är kanske inte det bästa (man hade denna fråga uppe på personalmötet). Kartlägningsverktyget är ett slags dokumentationssystem och kodningssystem, från Socialtjänst, Arbetsförmedlingen, datorkunskaper, etc.

Vi tog också upp tillit och bemötande. Det är svårt att få deltagarna att vara med och skriva handlingsplaner och följa dessa då de inte har det med sig från början. Det krävs mycket tid med Palladiums målgrupp. Det kan ta en månad och mer bara att få deltagarna att komma kontinuerligt till Palladium. Men det anses okej att förlänga tiden för deltagarna. Tillit och bemötande är ledord. Med tiden arbetar man mycket mer med deltagarnas eget ansvar och egen tid. Det gäller att det inte blir för mysigt och hemtrevligt på Palladium och att man ställer rimliga krav på deltagarna. Ibland kan de behöva arbeta med tillitsövningar i tre månader. Samtalen är viktiga. Man har möten med handläggarna på socialförvaltningen som samverkar med AF (inget samtal med FK). Erik som arbetar på Ungdomstorget är utbildad sjuksköterska med psykiatrikompetens och är anställd på Landstinget. Där har de inte kompetensen själva utan samarbetar med andra instanser såsom beroendeenheter, vårdcentraler, tandläkare, etc.

Metoden som man utgår från i Palladiumprojektet kan sägas vara individbaserat och utifrån ett salutogent förhållningsätt. Detta lägger fokuset på faktorer som orsakar och vidmakthåller det friska i individen.

På frågan om det fanns något som man ville ändra eller lägga till inom jämställdhetsområdet i projektet, svarade man att det skulle vara intressant med ett ”tvärtom -tänk” – att ”tvinga” pojkar och flickor att få insyn i både traditionellt kvinnliga och manliga arbetsområden, t.ex. vård och verkstadsarbete.

Analyseseminarium med målgruppen

Minnesanteckningar från analyseseminarier den 8 september 2011.

Analyseseminarier genomfördes som ostrukturerade samtal med Palladiums målgrupp. Gruppen bestod av tretton deltagare, varav sju pojkar/män och sex flickor/kvinnor.

Den första frågan som vi diskuterade var huruvida kvinnor och män kan utföra samma arbetsuppgifter. Deltagarna uppfattar att många yrken är könsmärkta. Inom vissa området tror de att de behövs mer kunskap om jämställdhet. Ett exempel är vården som många kvinnor arbetar inom och ett annat är brandmän och bilmekaniker där nästan bara män arbetar. Det framgick även att deltagarna uppfattade att det finns olika intressen inom arbetslivet om man är flicka/kvinna eller pojke/man men att alla har rätt att arbeta med vad de vill oavsett kön. Vissa arbeten ansågs emellertid – av en del främst manliga deltagare – mer lämpade för pojkar/män då de har större fysisk förmåga. Andra (främst kvinnliga) deltagare protesterade och tyckte inte detta stämde då alla kan välja vad man vill arbeta med om de bara har viljan till det. När det gäller lönen och att män generellt tjänar mer än kvinnor tyckte främst manliga deltagare att smutsiga och fysiskt tunga arbeten, såsom sopåkare och liknande, skulle ge mer lön.

Vi diskuterade även föräldraskap och föräldraledighet (ett par av deltagarna har barn) och huruvida mammor och pappor har rätt att vara hemma med sina barn. Majoriteten av flickorna/kvinnorna tyckte att det var deras rättighet som mammor att få vara hemma så länge som de hade möjlighet till. Pojkarna/männen i sin tur ansåg i större utsträckning att män av ekonomiska skäl inte kunde ta pappaledigt så länge, då män tjänar mer än kvinnor.

På frågan vem som har legitimiteten (vem alla respekterar och lyssnar på) bland Palladiums deltagare, i den operativa arbetsgruppen samt hemma hos deltagarna svarade de att det främst var två pojkar/män och två flickor/kvinnor i deltagargruppen som alla lyssnar på och som har legitimiteten i gruppen. I den operativa arbetsgruppen var det Magnus som hade legitimiteten hos deltagarna och övriga anställda. Hemma hos deltagarna uppgav de allt ifrån deras yngre syskon och de själva till deras mammor, pappor och i ett fall en mormor.

Deltagargruppen var dynamisk och mycket vänlig mot varandra. Det fanns en del jargong mellan de båda könskategorierna som handlade om att få ligga med deltagarna, ”måla punkulor”, vara en dålig älskare, etc. En kvinna uppgav att hon hade dålig erfarenhet av män och var därför sexistisk och sarkastisk mot män. Andra tyckte att man skulle stå ut med jargongen eller själv säga ifrån om man tog illa upp. Några deltagare gav konkreta exempel på när de tagit illa vid sig och gått därifrån, då personer av det motsatta könet hade talat om sitt ollon eller där någon fällt rasistiska kommentarer om människor med annan etnisk härkomst. Vi talade om gränslöshet och regler för hur man umgås, om våra lagar och konventioner som vi har för att vi ska kunna leva tillsammans, etc. Vi talade om hur accepterat det är för killar/män och flickor/kvinnor att visa känslor. Flertalet pojkar/män uppgav att de inom projektet kunnat visa sin sorg genom att gråta. Deltagarna i projektet uppfattar Palladium som könsneutral organisation.

På frågan hur Palladium skulle kunna identifiera deras behov så att man enklare kunde hitta ett arbete eller annan sysselsättning svarade deltagarna personliga samtal, enskilda scheman, egen arbeten, hjälp med struktur och rutiner samt att flexibilitet för den individuella deltagaren var en nyckel till framgång. Att man kunde ha en slags checklista för deltagarna där de t.ex. kunde arbeta hemifrån om de inte mår så bra. Att allt på schemat skulle vara mer individuellt, beroende på vad de behöver öva på.

På frågan om hur man bäst kan främja jämställdhet i projektet tyckte gruppen att man redan främjar jämställdhet och alla de andra diskrimineringsgrunderna genom de aktiviteter som man har i projektet. Alla deltagare uppgav också att de blivit sedda för den individ de är. Aktiviteter och insatser inom projektet uppfattas således som könsneutrala. Ingen av

deltagarna kom på något som de ville tillägga eller ändra på inom jämställdhetsområdet. Tack vare Palladium präglas deltagarna nu mer av ett ”vi- och nätverkstänkande”, vilket på längre sikt torde leda till emotionella, sociala och ekonomiska vinster.

Förklaringar och slutsatser

Min analys av dagarna är positiv. Arbetsgruppen gör ett värdefullt och bra arbete. Deltagarna känner sig trygga med regler och rutiner i Palladium och kan känna tillit och hopp för framtiden. Min uppfattning är att det är högt i tak bland deltagarna och att de har en känsla av samhörighet och att de blir respekterade för deras egenheter av de andra deltagarna. Jag uppfattar att behovet är stort bland deltagarna att sätta ord på det som känns, att få diskutera och identifiera sig med andra, att få verktyg och definitioner för de existentiella frågor som de bär på, att helt enkelt hitta ord för det de känner och upplever. Alla deltagare är där i första hand för att få ett arbete, förutom en som vill vara på Palladium för att bygga upp sig själv, sitt självförtroende, etc. Min slutsats är att deltagarna behöver mycket mer kunskap om jämställdhet så att de kan välja själva, istället för att vara determinerade till traditionellt könstänkande och valmöjligheter som har etablerats sedan lång tid tillbaka.

Det salutogena perspektivet

Det salutogena perspektivet fokuserar på faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa. Motsatsen till salutogenes är patogenes, som försöker förklara varför människor blir sjuka.²⁵ Under ett liv behöver vi människor gå i genom olika kriser och konflikter och ställas inför olika problem som ska lösas. Vissa människor klarar av livets motgångar bättre, medan andra inte gör det med hälsan i behåll.²⁶

Begriplighet handlar om i vilken utsträckning man upplever stimuli som förnuftsmässigt gripbara och tydliga. Hanterbarhet handlar om de sociala resurser som ställs till förfogande för individen för att kunna möta stimuli dagligen. Exempel på detta kan vara familj, släkt, vänner, religiös övertygelse. Med andra ord någon eller något man känner att man kan förlita sig på. Om man har en hög känsla av hanterbarhet känner man sig inte som ett offer för omständigheterna eller att man ständigt blir utsatt för orättvis behandling. Meningsfullhet är sammankopplad med motivation. Människor med en hög känsla av meningsfullhet upplever att det finns en mening med olyckliga situationer och att han eller hon kommer att ta sig ur en kris med sin värdighet i behåll. Det räcker emellertid inte med att främja hälsa genom att undvika stress, utan vi behöver lära oss att hantera våra livssituationer i såväl med- som motgångar och att göra det bästa av tillvaron. Tillvaron blir sammanhängande när den görs begriplig, hanterlig och meningsfull.²⁷

---

²⁵ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Salutogenes>

²⁶ Hansson, K. & Cederblad, M. (1995) Känsla av sammanhang. Studier från ett salutogent perspektiv. Forskning om barn och familj, No 6, Institutionen för barn- och ungdomspsykiatri, Lunds Universitet.

²⁷ Andersson, M. & Svensson, K. (1998) Socionomstudenters känsla av sammanhang - en studie med KASAM-formuläret. C-uppsats, Mitthögskolan

10. Projektdokument

Palladiummetoden

Palladiummetoden består av personaltäta grupper där unga vuxna får individuell coaching och gruppövningar som syftar till att stärka självkänsla och motivation jämte arbetsmarknadsinsatser, studievägledning etc. Alla deltagare har individuella planer utifrån behov och förutsättningar. Palladium finns som ”spindeln i nätet” för de insatser som deltagarna behöver, för att minska risken för att deltagarna ska hoppa av olika insatser på grund av svårigheter att hålla kontakt med myndigheter. I viss mån har Palladium även arbetat med uppsökande verksamhet för ungdomar som har hoppat av gymnasiet. Palladiums deltagare kan delas in i två åldersgrupper som delvis behöver olika insatser. Den ena gruppen är 16-19 år och har hoppat av eller riskerar att hoppa av gymnasiet samt ungdomar utan fullständiga gymnasiebetyg. Här arbetar Palladium med uppsökande verksamhet i samverkan med IV. Målet är att fånga upp de unga innan de hoppar av gymnasiet och erbjuda alternativa insatser. Denna grupp kan behöva studier i en annan miljö än skolan, arbetsmarknadsinformation, praktik, studievägledning, motivations- och självförtroendehöjande insatser samt fritidsaktiviteter. De behöver ofta pedagoger som kan stötta dem i studier, fritidspedagoger för en aktiv fritid samt arbetsmarknadscoacher för arbetsmarknadsinsatser och gruppövningar. I och med den nya gymnasireformen behövs också en plats för aktiviteter för dem som vill byta program, i väntan på att bli återinskrivna på gymnasiet.

Den andra gruppen är 20-25 år, saknar fullständiga gymnasiebetyg och behöver ofta särskilda insatser. De har ofta kontakt med flera olika myndigheter, mår ofta mycket dåligt och har svårt att få sin vardag att gå ihop. De behöver ofta en personlig coach, gruppaktiviteter för att öka självkänsla, kunskap och motivation samt stöd i myndighetskontakter och för att ta ansvar för sig själv och sitt liv. Deltagarna kan behöva hjälp med studier, arbetsmarknadsinsatser, praktik och samhällsinformation, etc.

Ungdomstorget

Palladium och Ungdomstorget har husmöte en gång i veckan och anordnar bland annat föreläsningar och aktiviteter tillsammans samt delar datasal och andra lokalutrymmen. En annan verksamhet som är integrerad med Ungdomstorget är Arbetsförmedlingens program Lyftet. Det är en förberedande insats för att stärka individen inför arbetsliv eller studier där Katrineholms kommun kommer att ta emot 150 ungdomspraktikanter och Vingåkers kommun 60 ungdomspraktikanter. Unga vuxna kommer att vara ute på arbetsplatserna fyra dagar i veckan och en dag i veckan kommer de att ha jobbsökaraktiviteter hos Arbetsförmedlingen och Viadidakt. Dessa aktiviteter kan handla om förhållningssätt, eget företagande, studieinformation, hälsa, coaching, etc.

Palladiums aktiviteter

Orienteringskursen, som alla deltagare erbjuds när de börjar på Palladium, kortades ner från sex till tre månader. Palladium vill därefter att deltagarna ska välja fortsatt inriktning: prova på studier eller praktik/arbete. På det sättet tror Palladium att projektdeltagarna snabbare kommer fram till vad de vill göra efter projektiden. Orienteringskursen innehåller bland annat personlig utveckling, samhällsinformation och hälsa samt studie- och yrkesvägledning.

På Palladium har deltagarna diskuterat företagsekonomi och privatekonomi och vikten av att hålla ordning på sina pengar. Att ha kontroll över både inkomster och utgifter är viktigt både som privatperson och företag. Här gavs även information om att det finns budgetrådgivare på Socialförvaltningen.

Representanter från ungdomssupport har även under denna projektperiod kommit till Palladium och träffa projektdeltagarna varannan vecka.

Två TV-serier har visats för Palladiums deltagare under perioden: Hotellpraktikanterna som handlade om att arbeta i restaurangbranschen och Jakten på lycka om hur man kan hitta glädje och lycka i livet.

Tidigare har Palladium tagit in konsulter som har informerat om hur man skriver CV och personliga brev samt finner arbeten. Numera finns kompetensen i huset inom ämnet Jobbfokus. Ebba Franson har tidigare arbetat på Arbetsförmedlingen och Fredrik Lovhult har arbetat på Communicare. Tobias Sander pratar om också jobb, sociala färdigheter och förhållningssätt med deltagarna.

Under våren hade IV-programmet ett arbetslag på Palladium och Ungdomstorget. Projektledaren och den operativa arbetsgruppen berättade om Palladium och om Ungdomstorgets verksamhet. Här lyftes också fram vikten av att ha ett nära samarbete för att fånga upp avhoppade elever så snart som möjligt och man framförde önskemål om att lärare från IV-programmet skulle behövas i verksamheten. Arbetslaget tog frågan med sig till Duveholm för att återkomma med ett förslag.

Palladiums deltagare har besökt Viadidakts årliga jobb- och utbildningsmessa. En mängd utställare från både utbildningsföretag och företag var på plats och seminarier blandades med paneldebatter. Mer om vilka utställare som deltog och bilder från mässan finns på Viadidakts hemsida www.viadidakt.se – sök på mässa.

Per Skoghult från Nävertorps kyrka har varit på Palladium och pratat om etik, moral och livsfrågor. Jobsökarkurs har varit en återkommande aktivitet. På våffeldagen fick deltagare prova på att laga egna våfflor.

Två dagar per vecka har deltagarna friskvård. Palladiums hälsocoach Iivo Wegelius står till tjänst för att visa övningar och instruera i gymmet. Varje fredag genomförs en nutidstävling. Då finns det även möjligheter att diskutera veckan som passerat. Vinnaren får själv välja pris ur en vinstlåda. Detta är tänkt att motivera deltagarna till att följa med i vad som händer i samhället.

Nyföretagarcentrum har haft föreläsning på Palladium. Deltagarna har även varit på kurs hos dem. Man har varit på studiebesök hos Voith i Högsjö, WMP group, Forss Webbservice samt Kryptans fritidsgård, en kulturverksamhet i Katrineholm för ungdomar. Man har också fått besöka olika hälsoföretag. Under våren gjordes ett studiebesök på ungdomsmottagningen och Katrineholms-Kuriren.

Föreläsningen ”Rekryterare för en dag” hölls under perioden av Erik Rickardt och workshopen i Entreprenörskap ”Äg din framtid” av föreläsare Julia Rosenkvist. Det har även hållits föreläsningar/workshops av Nicklas Lautakoski och Charlotte Kvarnheim.

Andra aktiviteter och insatser har varit:

- Palladiums deltagare serveras frukost varje dag
- Bowling
- Samarbetsövningar vid Krämbolsstugan
- Teater K med Julia Fries
- Friskvård: gym, simning, promenad
- Jobbfokus, Tobias Sander och Fredrik Lovhult: Sociala färdigheter, Att presentera sig, Var finns jobben, Anställningsförfarandet, Söka jobb på Internet, Träffa arbetsgivare gruppvis, Intervju i skarpt läge, etc.
- Filmen Jobbjägarna
- Tillgång till hälsocoach
- Olika aktiviteter på Katrineholmsveckan
- Lifestory med en deltagare från föreningen KRIS
- Besök av Non Smoking Generation
- Informationsmöte med Försäkringskassan och Landstinget
- Presentation av Fackförbundet Kommunal
- Information/föreläsning om vad det innebär med volontärarbete och att jobba utomlands
- Data på två olika nivåer: ECDL och data grund.
- Utflykt till Bodaborg i Oxelösund.

Övriga möten

Under våren informerades de fyra rektorerna på Duveholmsgymnasiet om hur Palladium arbetar med de elever som är inskrivna på IV-programmet men som går på Palladium samt hur Ungdomstorget arbetar med de elever som hoppat av gymnasiet. Projektledningen framförde även önskan om att få någon lärare från IV-programmet till Palladium och Ungdomstorget en dag i veckan för att få en koppling till IV.

Palladiums projektledare har varit på ett skrivarseminarium i Nyköping där man under en hel dag brainstormade fram en mängd idéer till nya projekt och delade med sig av erfarenheter från bland annat Palladium, för att vidareutveckla arbetet med ungdomar i utanförskap. Projektförslag för hela länet kommer att presenteras längre fram.

Under två dagar (15/6 och 30/6) var Palladiums projektledare med och bidrog med Palladiums erfarenheter i ett nytt projekt för invandrare.

Under våren genomfördes analysseminarier för Palladium. Styrgruppen beslutade att Eva Gustafsson blir behörig företrädare för projektet. Beslut togs också om att namnet Palladium försvinner efter projekttidens slut och ersätts av namnet Ungdomstorget.

Organisationsförändring

Förutom att Palladium har flyttat tre gånger under projekttiden har två av Palladiums tre coacher under våren/sommaren 2011 gått på föräldraledighet. Ebba Fransson har anställts som vikarie för Marlene Falck och Daniella Norrgård för Sara Wahlqvist. Andra förändringar sedan projektstarten har varit att:

- Inger Christensen som är projektledare för Palladium efterträdde Ulrika Lundén hösten 2010.
- Erik Karlsson är utlånad från Landstinget för att arbeta på Ungdomstorget och Palladium.

- P-A Holmqvist har bytt arbete och kommer i fortsättningen arbeta med samverkan mellan olika aktörer gällande unga vuxna. Holmqvist sitter emellertid kvar i Palladiums projektgrupp.
- Eva Gustafsson är ny verksamhetschef på Viadidakt istället för P-A Holmqvist.
- Palladium har även fått nya kontaktpersoner på gymnasieskolan och en ny chef på Socialförvaltningen.

Gymnasieskolorna

En ny gymnasiereform (GY2011) börjar gälla hösten 2011. Skolverket kräver att elever måste bli behöriga i fler ämnen för att komma in på gymnasiet. Tidigare krävdes godkänt i matematik, svenska och engelska för att bli behörig till ett nationellt program. Efter gymnasiereformen krävs godkänt i åtta ämnen för att komma in på ett yrkesprogram och i 12 ämnen för att komma in på ett studieförberedande program. Enligt skollagen ska alla kommuner hålla sig informerade om vad de ungdomar som inte fyllt 20 år är sysselsatta med och erbjuda lämpliga åtgärder. Idag arbetar Erik Karlsson med att kontakta avhoppade gymnasieelever på uppdrag av Bildningsförvaltningen. De ungdomar i Katrineholm som hoppar av ett nationellt program erbjuds plats på IV-programmet. Aktiviteter i Palladiums regi räknas som studier på IV. För de elever som väljer att hoppa av gymnasieskolan hänvisar Bildningsförvaltningen till Palladium och Ungdomstorget.

Samverkan

Enligt projektbeskrivningen skall Palladium förändra och förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialförvaltningarna för att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp. Det har bland annat anordnats samverkansmöte på Ungdomstorget med olika aktörer som arbetar för unga vuxna i kommunen där ibland Palladium. Syftet var bland annat erfarenhetsutbyte, information om olika aktörer och möjlighet att samarbeta. Här har man bland annat kommit fram till att samverkan är svårt och tar tid.

På Ungdomstorget finns förutom Palladium även projekt Ciceron. De båda projekten arbetar med samverkan kring ungdomar i utanförskap. Ciceron är ett samverkansprojekt för ungdomar i Södermanlands län. Utgångspunkt är Navigatorcentrum. Grundtanken är en väg in och att hitta strukturer organisationer emellan för unga. Flera personer som samverkat i Palladium kommer att ingå i samverkansteamet för Ciceron. Palladium ingår i Cicerons samverkan team. Samverkansteamet har försökt identifiera hinder och möjligheter för samverkan. Man kom fram till följande:

- Olika organisationers budget
- Sekretessfrågor
- Samverkan behövs på flera olika nivåer: strukturellt och för individen
- Alla deltagare i samverkansteamet ska känna att de får ut något av mötena
- Få ungdomen att förstå vikten av att vi samverkar kring individen
- Vem äger klienten/ärendet?
- Vem har huvudansvaret?
- Dokumentation på individnivå?
- Samverkan tar tid – långsiktighet krävs
- Tvångslagstiftning
- Vi bör prata aidentifierat på individnivå om inte individen själv är med

- Att vi i samverkansgruppen vågar säga till när vi inte får ut något av samverkansträffen
- Överblick över den egna organisationen saknas
- Man har inte rätt att gå in i andras journaler och läsa
- Få alla i den egna organisationen att förstå vikten av samverkan
- De individer som är på väg att utveckla allvarliga psykiska sjukdomar söker inte själva vård
- Hur kan vi lägga pussel för att förstå och fånga upp de som behöver vård?
- Försäkringskassan har vid behov möjlighet att bevilja friskvård för individen
- Viktigt att knyta samman de befintliga nätverk som finns idag
- Viktigt lyfta fram vilka verksamheter som inte finns i dag, t.ex. för ungdomar i åldern 16-17 år, de ungdomar som är nära LSS samt invandrarungdomar. Vad kan vi göra för dessa ungdomsgrupper?
- Respekt för varandras verksamheter krävs
- Utplåna fördomar om varandras verksamheter
- Samverkan är bra men en del har dålig erfarenhet av samverkan sedan tidigare
- Bra att få ett ansikte på olika aktörer som jobbar med ungdomar
- Tillitshinder kan finnas för ungdomar som har flera olika kontakter och stora behov – alla kontakter är inte lika positiva
- Allt kan inte samverkansteamet lösa men vi kan påvisa problem och lyfta det till en högre nivå.

Palladium har haft möte med Ylva Larsson och Helene Brandell från Försäkringskassan som har fått information om Palladiums verksamhet. Sedan har det förts fördjupade diskussioner med Försäkringskassan i Sörmland. Försäkringskassan har emellertid beslutat att inte gå in som medfinansierare i projektet så länge Palladium är ett projekt, då det är få deltagare i målgruppen som är aktuella och det skulle bli för mycket administration för så få deltagare. Försäkringskassan uppger att de kommer att vara intresserade när Palladium blir en del av ordinarie verksamhet.

Arbetsförmedlingen gick från och med den 15 november 2011 in som medfinansierare i Palladium med fem platser.

Man har även haft ett samarbete med Studieförbundet (vad för samarbete?)

Projektledaren och utvärderaren i Palladium har under oktober månad deltagit i NUEVO-projektets slutkonferens i Aula Collegium på Mälardalens högskola i Eskilstuna. NUEVO-projektet har pågått 2008–2011 och bygger på en ny modell för att stärka unga i arbetet mot självförsörjning.

Implementering av Palladium

På grund av att Palladium upphör i december 2011 fick Viadidakt under våren 2011 i uppdrag att föreslå hur en fortsättning av verksamheten kan se ut samt hur den kan integreras i redan befintlig verksamhet på Ungdomstorget. I uppdraget har legat att Palladiummetoden ska behållas då denna varit ett lyckat arbetssätt med goda resultat för den här gruppen. Viadidakt har således föreslagit att den fortsatta målgruppen är unga vuxna mellan 16-25 år. Vidare skriver Viadidakt att samverkan kring deltagarna är viktig och föreslår att det finns en

pedagog samt två coacher och att bildningsförvaltningen i Katrineholm, barn- och ungdomsförvaltningen i Vingåker, socialtjänsterna i Vingåker och Katrineholm samt Viadidakt delar på kostnaderna för personal och verksamhet. Viadidakt tycker det är viktigt med förankring till gymnasieskolan och skriver att det skulle vara positivt om en pedagog, som i förslaget samfinansieras, har förankring till gymnasieskolan. Samverkansteam som man under projektet byggt upp bör fortsätta och utvecklas utifrån behov. Vidare förslår man att Palladiummetoden skall vara en del av Ungdomstorget och man samarbetar/samplanerar verksamheten. Personer ska på ett flexibelt sätt kunna gå mellan olika aktiviteter utifrån behov och önskemål.

Kostnaden för att driva Palladium implementerad i ordinarie verksamhet med den personal som redovisats ovan samt omkostnader beräknas till knappt 2 miljoner per år. Då Vingåker utgör ca 20 procent av verksamheten föreslås att berörda förvaltningar i Vingåker står för 20 procent av kostnaden och förvaltningarna i Katrineholm för resterande belopp. Kostnaden per beslut kommer, trots att insatserna i form av personaltäthet och aktiviteter är stor, att bli ca 16 500 kronor per beslut räknat på att verksamheten under ett år hanterar ca 120 beslut, och man antar att man kan klara av en beslutsriktid på tre månader.

För verksamheten ansvarar Viadidakt men fortsatt samverkan i samverkansgrupp med chefer (nuvarande projektgrupp) från de olika förvaltningarna för att följa upp och utvärdera insatser och resultat bör finnas kvar. Förslagsvis träffas man i den konstellationen två-tre gånger per år. Ungdomstorget inklusive Palladiummetoden kommer ha en samordnare, två coacher/koordinatorer som arbetar med ungdomar som står närmare arbetsmarknaden, två coacher som arbetar med de som står längre från arbetsmarknaden (Palladiummetoden) samt en pedagog som är kopplad till gymnasieskolan. Studievägledare finns på plats vissa dagar i veckan samt AF-handläggare.

På styrgruppsmötet den 30 september fattade man inget beslut om finansieringen av Palladium. Man skriver också att ett nytt inriktningsdokument gällande strategi för arbete med ungdomar i Katrineholm och Vingåker ska tas fram till beslutsfattande nämnder.

Viadidakt har beslutat att man ska ha deltagare kvar i Palladium t.o.m. sista november 2011.

Jämställdhet

Jämställdhetsfrågor integreras kontinuerligt i orienteringskursen. Projektdeltagarna har under våren och hösten genomgått en jämställdhetsdag på Palladium. Under hösten har även den operativa arbetsgruppen diskuterat jämställdhet på ett analysseminarium. I Teater K har man tagit upp mycket om manligt och kvinnligt, könroller, hur man behandlas utifrån kön i samhället m.m. Deltagarna har fått diskutera samt i rollspel gestalta hur man ska vara när man är kvinnlig respektive manlig. Det är fortlöpande fokus på jämställdhet i den dagliga verksamheten.

Tillgänglighet

Projektet kan möta alla deltagares behov. Palladium har under perioden flyttat till nya handikappanpassade lokaler i markplan för att öka tillgängligheten. Många av Palladiums deltagare anger att de har svårigheter att läsa och skriva även om de aldrig genomgått någon utredning. Man har besökt Kulturhuset Ängeln under Dyslexiveckan för att ge deltagarna kunskap om och möjlighet att diskutera läs- och skrivsvårigheter. En dyslexidag har också anordnats för deltagarna i Palladium och Ungdomstorget.

Marknadsföring

Under perioden har man bjudit in den nya chefsredaktören för lokaltidningen Katrineholms-Kuriren till Ungdomstorget för att visa Palladiums verksamhet. En artikel skrevs om besöket i både papperstidningen och tidningens nätupplaga.

Den 20 oktober kl 17.00 sändes ett inslag i Radio Sörmland P4 om Palladium.

Slutkonferensen för projekt Palladium hölls fredagen den 21 oktober kl 9:00-15:00 på Båseberga hotell och konferens i Vingåker. Inbjudan hade gått ut till Palladiums projekt- och styrgrupp och operativa arbetsgruppen, politiska beslutsfattare, kommunala förvaltningar och myndigheter i de båda kommunerna, andra ESF-projekt samt organisationer som arbetar med liknande målgrupper. Drygt ett 30-tal hade anmält sig till konferensen.

Effektivisering

Regelbundna möten sker med närliggande projektverksamheter och kommuner och man deltar i projekt med kranskommunerna och samverkar genom regionsträffar och samverkansteam. Vidare har man samtalat med andra aktörer kring hur unga vuxna ska kunna ta del av andra projekt för att åtgärderna ska effektiviseras. Kopplingar och samarbeten finns med bland andra projektet Ciceron, Communicare, Jobbcollage, Ungdomstorget och Loftet som pågår i kommunerna. Man utbyter således erfarenheter och inhämtar tidigare resultat från andra insatser för att få bra underlag för att fatta beslut om Palladiums verksamhet.

Strategiskt påverkansarbete

Projektet är förankrat på ledningsnivå hos alla aktörer.

ESF

ESF vill att Viadidakt ska skicka en lönelista där all nedlagd tid ska stämmas av mot bokföringen. Efter samtal med lönekontoret och ekonomer visar det sig att det kan bli svårt att ta fram alla underlag som ESF kräver. Risken finns att Viadidakt blir återbetalningsskyldig. Projektledaren arbetar med att stämma av begärd ersättning från ESF mot lönekostnader under sommaren.

Arbetsrutiner för projekt Palladium

Arbetsförmedlingen

Aktualiserande

Vid aktualiserande kontaktar respektive handläggare Ebba Franson på Palladium. Därefter sker ett informationsmöte på Palladium tillsammans med aktuell sökande och handläggare. Handläggaren på AF kallar.

Inskrivning

Om den sökande bedöms vara aktuell för deltagande skrivs beslut på tre månader från och med det datum som deltagaren startar i Palladium. Beslutsdatum kan komma att förkortas eller förlängas vid individuella bedömningar. Beslut sker i samråd med handläggaren på AF.

Underlag vid inskrivning:

- Medgivande att bryta sekretess
- Enkät vid inskrivning
- Uppgifter inhämtas för deltagarredovisning.
- Viktigt att veta

Rutiner under tid för deltagande

Deltagaren startar efter informationsmötet enligt överenskommelse. Efter en månad utvärderas deltagarens tid på Palladium. Kontaktperson på Palladium tar då, i samråd med respektive handläggare, ett beslut om deltagaren bör fortsätta på Palladium eller avslutas i projektet. Även om deltagaren avslutas kan han/hon återinskrivas på Palladium längre fram. Vid behov kallar kontaktpersonen ansvarig handläggare till 3-partsmöte under tid för deltagande.

Under tid för deltagande:

- Kursutvärderingar genomförs regelbundet.

Rutiner vid utskrivning

Inför avslut kallar kontaktperson på Palladium berörda aktörer till ett avslutningsmöte tillsammans med deltagaren.

Underlag inför utskrivning:

- Enkät vid utskrivning.
- Sammanfattning av deltagarens period på Palladium lämnas så snart som möjligt till ansvarig handläggare på AF.
- Intyg på genomförda kurser lämnas till deltagaren.

Uppföljning

I motivationssyfte, och i samråd med deltagaren, har respektive kontaktperson på Palladium en regelbunden kontakt med deltagaren. Kontaktpersonen ansvarar dock inte för handläggning.

Underlag uppföljning:

- Deltagarens sysselsättning kartläggs 90 dagar efter utskrivning.

Gymnasieskolan

Aktualiserande

Vid aktualiserande kontaktar elevens mentor på skolan Magnus Moström på Palladium. Därefter sker ett informationsmöte på Palladium tillsammans med elev, målsman, mentor och i förekommande fall kurator. Mentor kallar till mötet i samråd med Palladium.

Inskrivning

Om eleven bedöms vara aktuell för deltagande i Palladium skrivs eleven in i projektet i tre månader. Tid för deltagande kan komma att förkortas eller förlängas vid individuella bedömningar. Bedömningen sker i samråd med elev, målsman, mentor och ev kurator. Kontaktperson på Palladium meddelas vid inskrivning. *Viktigt att syfte och mål för elevens deltagande är klart vid start i Palladium.*

Underlag vid inskrivning:

- Medgivande att bryta sekretess
- Enkät vid inskrivning
- Uppgifter inhämtas för deltagarredovisning
- Viktigt att veta

Rutiner under tid för deltagande

Eleven startar efter informationsmötet enligt överenskommelse.

Efter cirka en månad utvärderas elevens tid på Palladium. Beslut tas då i samråd med mentor

eller kurator ett beslut om deltagaren bör fortsätta på Palladium. Även om eleven avslutas kan han/hon återinskrivas längre fram.

Vid behov kallar Palladiums kontaktperson elevens målsman och mentor till 3-partsmöte under tid för deltagande.

Underlag under tid för deltagande:

- Frånvaro registreras i Skola24 för elever från Katrineholm.
- För elever från Vingåker registreras anmäls frånvaro till Ing-Marie Söderström.
- Sjukanmälan görs till kontaktperson på Palladium av förälder eller elev.
- Ledighetsansökan beviljas av mentor eller kontaktperson på Palladium i max tre dagar.
Längre ledighet beviljas av rektor.
- Lovdagar följer läsårstider i Katrineholms kommun.
- Studiedagar följer Palladiums schema.

Rutiner vid utskrivning

Inför avslut kallar kontaktperson på Palladium målsman och mentor till ett avslutningsmöte tillsammans med eleven.

Underlag inför utskrivning:

- Enkät vid utskrivning.
- Sammanfattning av elevens tid på Palladium lämnas så snart som möjligt till ansvarig mentor.

Uppföljning

I motivationssyfte, och om elev och målsman önskar, har Palladiums kontaktperson en regelbunden kontakt med eleven även efter att han/hon avslutat sin tid i projektet.

Underlag uppföljning:

- Deltagarens sysselsättning kartläggs 90 dagar efter utskrivning.

Socialförvaltningen

Aktualiserande

Vid aktualiserande kontaktar respektive socialsekreterare Sara Wahlqvist på Palladium. Därefter sker ett informationsmöte tillsammans med klient och handläggare. Socialsekreterare kallar.

Inskrivning

Om klienten bedöms vara aktuell för deltagande skrivs beslut på sex månader från och med det datum som klienten startar i Palladium. Beslutsdatum kan komma att förkortas eller förlängas vid individuella bedömningar. Beslut sker i samråd med socialsekreteraren.

Underlag vid inskrivning:

- Medgivande att bryta sekretess
- Enkät vid inskrivning
- Uppgifter inhämtas för deltagarredovisning
- Viktigt att vet

Rutiner under tid för deltagande

Deltagaren startar efter informationsmötet enligt överenskommelse. Efter en månad utvärderas deltagarens tid på Palladium. Kontaktperson på Palladium tar då, i samråd med respektive socialsekreterare, ett beslut om deltagaren bör fortsätta på Palladium eller avslutas i

projektet. Även om deltagaren avslutas kan han/hon återaktualiseras på Palladium längre fram. Vid behov kallar kontaktpersonen ansvarig socialsekreterare till 3-partsmöte under tid för deltagande.

Under tid för deltagande:

- Kursutvärderingar genomförs regelbundet

Rutiner vid utskrivning

Inför avslut kallar kontaktperson på Palladium berörda aktörer till ett avslutningsmöte tillsammans med deltagaren.

Underlag inför utskrivning:

- Enkät vid utskrivning.
- Sammanfattning av deltagarens period på Palladium lämnas om så önskas till ansvarig socialsekreterare.
- Intyg på genomförda kurser lämnas till deltagaren.

Uppföljning

I motivationssyfte, och i samråd med deltagaren, har respektive kontaktperson på Palladium en regelbunden kontakt med deltagaren. Kontaktpersonen ansvarar dock inte för handläggning.

Underlag uppföljning:

- Deltagarens sysselsättning kartläggs 90 dagar efter utskrivning.

11. Tidigare delrapporter

I tidigare delrapporter har nummer 1 fokuserats främst på planering, genomförande av intervjuer med projektgruppen och styrgruppen samt kartläggning av tidigare genomförda projekt. Rapport nummer 2 och 3 har sin tonvikt på deltagarna, genomförandet samt effekten. Nummer 3 innehöll en mindre kartläggning av implementering av verksamheter och projekt. Resultaten av våra iakttagelser och utvärderingsinsatser har gett möjlighet till successiva förändringar i projektet samt ett underlag för diskussioner kring implementering av Palladium. Nedan har vi sammanfattat de tre tidigare gjorda delrapporterna.

Rapport nr 1

Under 2006 gjordes en kartläggning i Katrineholms kommun av hur behovet kring de unga vuxna som har avbrutit eller som inte har påbörjat gymnasieutbildningar såg ut. Slutsatsen av kartläggningen pekar på vikten av tidiga åtgärder och snabba kontakter för att inte den unga vuxna skall hinna passiviseras. Enligt projektansökan ska projektet inkludera 16-18-åringarna, men på grund av medfinansiering har det hitintill inte skett. De respondenter som vi intervjuat från projektgruppen och styrgruppen anser dock att förebyggandearbete som det innebär att arbeta med denna målgrupp ger stora vinster för både individerna och för samhället i stort. Flera av respondenterna menar att Palladium hade en alltför långsam start. Det tog tid att formulera sig inom arbetsgruppen innan man hade klart för sig hur arbetet skulle läggas upp, vilka arbets sätt som skulle gälla och vilka arbetsuppgifter som skulle prioriteras. Andra som intervjuades tyckte precis tvärt om. De tyckte att projektet kommit i gång alltför fort och att de inte riktigt hade hunnit med. Vår reflektion – vilken flera av respondenterna instämmer i – är att projektet måste få ta tid i startskedet. Det handlar om att etablera samarbeten mellan

många aktörer, att hantera ett så känsligt och komplext område som att sysselsätta unga vuxna som står mycket långt ifrån arbetsmarknaden och inte minst att lägga upp strategier som på lång sikt ger lyckat resultat som överensstämmer med syfte och mål i projektbeskrivningen. Därför behöver projekt inom området få ta lite längre tid och kanske pågå mycket längre tid än åren som projektansökan är skriven på.

Vår erfarenhet säger att de som är med i ett projekt måste känna sig delaktiga och för att detta ska bli verklighet bör de medverka i formuleringen av både mål och metoder (detta gäller även för deltagarna) men att detta tar tid. Hitintills saknas de unga vuxnas medverkan trots en önskan från deltagarna själva. Men Palladium har en stor dos av nytänkande, och det finns således inga färdiga mallar på hur arbetet bäst läggs upp. Allt behöver göras under projektets gång. För att kunna uppnå projektets mål vet vi att det är viktigt med klara och tydliga riktlinjer vid projektets start. Klara och tydliga roller bland styrgrupp, ledningsgrupp och arbetsgrupp är också viktigt, för att undvika missförstånd och oenighet. Vidare kommer förutsättningarna för att projektet skall lyckas att ligga på det engagemang de deltagande känner inför projektet, samt de möjligheter de har att påverka projektet. Ett projekts status är viktig för dess framgång. Palladium är ett "mjukt projekt" – det fokuserar på hur man kan åstadkomma beteendeförändringar genom olika insatser och aktiviteter. Ett vanligt fenomen är att projekt inte får samma status som t.ex. ordinarie verksamheter. Genom kunskap förändras förutfattade meningar. Därför är det viktigt att projektinsatserna får en lika hög prioritet som mer klassisk samhälls- och trafikplanering.

Det finns - som vi tidigare påpekat - i nuläget inga tydliga mallar som kan kvalitetssäkra "hur man gör" för att eventuellt få ett lyckat resultat med de unga vuxna utan bara "att man gör" ett eventuellt lyckat resultat. Om ett projekt saknar tydliga mallar vet inte alla projektets aktörer vilka möjligheter som projektet har gett. Det är viktiga aspekter som lätt glöms bort om det saknas rutiner. Dessutom kan avsaknaden av en mall leda till mycket varierande kvalitet. Med tydliga mallar kan man både öka möjligheten att stävja problem som kan komma upp under projektets gång men även finna nya möjligheter. Eftersom projektet äger rum inom olika verksamheter, tror vi att det är viktigt att de insatser som genomförs är kompatibla inom alla ansvarsområden och att de således inte kolliderar med de verksamheter som redan bedrivs.

Att använda Café Björkbacken har många fördelar men lokalen är inte handikappsanpassad. Viktigt är att lokalen anpassas med en ramp. Om detta inte är möjligt behöver projektledningen diskutera andra lokallösningar.

Rapport nr 2

Man har under projektets gång mycket smärtsamt konstaterat att budgeten till projektet varit gravt felräknad, främst när det gäller medfinansiering i form av försörjningsstöd. Dåvarande projektledaren Ulrika Lundén träffade ESF-rådets Ulf Hermansen och Jennie Sjödin, Agneta Engström på Empowerment AB samt Peter Tillberg på European Minds för att diskutera förutsättningarna för projektledarens planer kring budgetförändringarna. Projekt Palladium fick emellertid avslag på både medfinansieringen som skulle uppgå till 50/50 (istället för 40/60) och på att studiebidraget skulle kunna utgöra medfinansiering. För att projektet skall kunna fortsätta kommer Viavidakt som är projektsägare att få stå för en kontantinsats på ca 2 500 000 kr under projektperioden. Projektet har inga problem att få deltagare från socialförvaltningarna eller gymnasieskolorna. Problemen kan istället uppkomma om projektet tvingas öka deltagarantalet p.g.a. hänsyn till lagd budget/medfinansiering, vilket torde få

konsekvenser i form av försämrad kvalitet och sämre resultat. Projektet har inga problem att få deltagare till projektet från socialförvaltningarna eller gymnasieskolorna. Problemen tordes istället uppkomma om projektet tvingas öka deltagarantalet p.g.a. hänsyn till lagd budget/medfinansiering, vilket torde få konsekvenser i form av försämrad kvalitet och sämre resultat. Arbetet för att få med gymnasieskolans elever har varit intensiv under utvärderingsperioden. Samverkande aktörer är på mycket god väg att finna lösningar och nya möjligheter tillsammans. Vi kan här bara konstatera att alltför mycket tid har gått åt att försöka hämta in underskottet relaterat till medfinansiering/försörjningsstöd – värdefull tid som istället hade kunnat användas till själva deltagarna i projektet.

Utvärdering under denna fas visar att arbetsgruppen är betydelsefull för målgruppen genom att de visar engagemang, bidrar till att öka deltagarnas nätverk och själva verkar som goda förebilder för de unga vuxna. Sociala föredömen, vilket representerar för arbetsgruppen kan sägas vara, är viktiga för att öka unga vuxnas motivation och tro på sin egen förmåga. Detta är även en uttalad strategi för arbetsgruppen. De strävar efter att unga vuxna skall få verktyg för att uppnå sina mål och drömmar och skapar således känslan av social delaktighet och sammanhang. Detta är också en viktig faktor för att minimera känslan av utanförskap bland unga vuxna gentemot samhället, något som är relativt vanligt bland unga vuxna. En daglig sysselsättning i projektet skapar socialt kapital vilket har relevans för unga vuxna genom att det är grundläggande för deras möjligheter att förbättra sin framtid. Även om resultatet av utvärderingen visar att socialt kapital inte har varit projektets uttalade syfte, kan man ändå fråga sig om inte deltagarna fått med sig lite av detta genom den metod som lärdes ut.

En meningsfull sysselsättning är viktigt för att bli en del av samhället, och motverkar den känsla av utanförskap som kan bidra till att negativa motidentiteter utvecklas hos unga vuxna. Att minst 50 % ska komma in på arbetsmarknaden genom arbete eller eget företag är kanske inte ett realistiskt mål för projektets målgrupp, dels på grund av arbetsmarknadsläget i sig, dels på grund av att målgruppen står så pass långt ifrån arbetsmarknaden som den gör. Det är lågkonjunktur och att för tillfället finns det många arbetslösa inom alla samhällsgrupper och i hela landet. Därtill är inte arbetsgivarna beredda att ta emot unga vuxna utan utbildning, som dessutom är psykiskt instabila eller har mängder av personliga problem – något som vi tror att de unga vuxna också har insikter om. För att kunna möta arbetsgivarnas behov och krav behöver de unga vuxna framför allt få ordning på sina personliga problem, bli motiverade samt skaffa sig fullständig gymnasieutbildning eller liknande. Till en följd av detta torde arbetsgruppen möta en målkonflikt mellan å ena sidan att kunna visa upp unga vuxna som både har kompetens och är problemfria och å andra sidan hjälpa lågutbildade, omotiverade och psykiskt instabila unga vuxna till arbete eller annan sysselsättning.

En utökning av samverkan och deltagarantalet kräver merarbete, engagemang och mycket tid, åtminstone på kort sikt. Arbetsgruppen har flaggat för att tiden till exempelvis samverkan är svår att få ihop. Det är t.ex. svårt att få tider till handläggartreffar/trepart. Detta har främst gällt handläggare på socialförvaltningen i Vingåker. Vi föreslår att projektets aktörer stöttar arbetsgruppen genom att ta över någon del/vissa delar av ansvaret för samverkan samt att se till att prioritera och bli mer tillgängliga för arbetsgruppen. En annan lösning kan vara att man förlägger någon av aktiviteterna eller insatserna till Vingåker. När det gäller en utökning av deltagarantalet kan man förmodligen effektivisera det operativa arbetet genom att exempelvis få andra samverkansparter att vara delaktiga i aktiviteter eller insatser, t.ex. utslussningsarbetet, för att på detta sätt avlasta arbetsgruppen..

Rapport nr 3

Utvärderingen visar att intresset för Palladiumprojektets arbetsmetoder kring unga vuxna har ökat under projektets gång. Samverkan mellan Palladium och Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och gymnasieskolorna har ytterligare utvecklats under perioden. Flera möten har hållits tillsammans med dessa. Syftet med mötena har varit att diskutera medfinansiering, samverkan och arbetsmetoder kring unga vuxna som skrivs in i projektet. Palladium har under perioden flyttat och ligger numera i samma hus som Ungdomstorget och Lyftet. Ungdomstorget är tänkt att vara en ”ingång” för alla unga vuxna. Verksamheten är frivillig för unga vuxna från 16–25 år som behöver vägledning eller har frågor om arbete, studier, framtidsplaner eller livssituation. Palladium och Ungdomstorget har husmöte en gång i veckan och anordnar bland annat föreläsningar och aktiviteter tillsammans samt delar datasal och andra lokaler. Lyftet är Arbetsförmedlingens program, en förberedande insats för att stärka individen inför arbetsliv eller studier där Katrineholms kommun kommer att ta emot 150 ungdomspraktikanter och Vingåker 60 ungdomspraktikanter. Man har under projektets gång ansökan om utökad målgrupp upp till 30 år vilket beviljades av ESF under september månad 2010. Vilket innebär att Palladium tar emot deltagare från 16 år till och med 29 år. Palladium tar emot tjugofem (25) deltagare från socialförvaltningarna och åtta (8) deltagare från gymnasieskolorna. Flickor/kvinnor var under perioden överrepresenterade i deltagargruppen.

Man har under denna projektperioden försökt synliggöra behovsinsatserna och tänkbara effekter på kvinnors och mäns villkor. Jämställdhetsfrågor integreras kontinuerligt i orienteringskursen. I Teater K har man tagit upp mycket om manligt och kvinnligt, könroller, hur man behandlas utifrån kön i samhället m.m. Deltagarna har fått gestalta i rollspel samt diskutera hur man ska vara när man är kvinnlig respektive manlig. Det är fortlöpande fokus på jämställdhet i den dagliga verksamheten. Den 2 februari genomförde Palladium en jämställdhetsdag för deltagarna. Vid föreläsningar försöker man ha en jämn könsfördelning mellan kvinnliga och manliga föreläsare.

Forskning visa att många unga vuxna inte blir etablerade i arbetslivet förrän de är närmare 30 år (etableringsåldern var för 20 år sedan strax över 20 år; 2009 var etableringsåldern 27 år). Vägen till arbete är ofta krokig. Många unga vuxna saknar kontakter, samtidigt som övervägande delen av arbetsplatstillstånd sker just genom kontakter och många unga vuxna vet inte vart de ska vända sig för att få stöd. Palladium har lyckats motivera och fått unga vuxna att känna hopp och framtidstro vilket har gett nästan fyrtio procent av deltagarna kraft att skaffa sig ny sysselsättning, ta i tu med sina problem etc. De flesta projektdeltagare uppger att de har fått bättre självkänsla genom att medverka i Palladium och på frågan hur stor betydelse projektet har för deltagarna svarade alla ”rätt stor betydelse” utom en som svarade ”mindre betydelse”.

Alltför mycket tid har gått åt att försöka hämta in underskottet relaterat till medfinansiering/försörjningsstöd – värdefull tid som istället hade kunnat användas till själva projektet. Projektet Palladiums budget är beräknad utifrån ett deltagarantal av tjugofem deltagare från Socialförvaltningen i Katrineholm och Vingåker, åtta deltagare från IV-programmet i Katrineholm och Vingåker samt fem deltagare från Arbetsförmedlingen. Deltagarantalet har varit mycket lågt sedan maj månad och man har därför begärt ändring av tidigare beslutad målgrupp från 16–24 år till 16–29 år. Ändringen började gälla den 30 september år 2010 efter beslut av ESF. På grund av medfinansieringsreglerna har det varit svårt, för att inte säga omöjligt, att synkronisera Palladiums tids- och kostnadsplaner – de

kanske allra viktigaste delarna under genomförandefasen – med verkligheten. I fråga om projektets budget och kostnader så styr självklart förhållandet mellan dessa två faktorer hur Palladiums slutresultat kommer att bli. Medfinansieringen för unga vuxna inte har fungerat och man således inte har fått projektpengar från ESF som man hade fått beslut om och planerat verksamheten efter. Man har istället fått söka andra vägar och till stor del finansierat projektet själv. Projektgruppen har under arbetets gång gjort kontinuerliga avvikelseberäkningar både för tid och kostnader för att kunna rapportera till ESF-handläggaren och för att veta hur projektet ligger till i förhållande till planeringen.

Man har under projektperioden beslutat att Palladium ska implementeras i Ungdomstorget. Som vi tidigare har skrivit om i PM:et om implementering är grundförutsättningen för framgångsrik implementering är att tillämparen förstår beslutet samt vill och kan genomföra det. En av framgångsfaktorerna vid implementering av ett nytt arbetssätt eller en ny metod är medarbetarnas förmåga att hantera förändring. Det är viktigt att verksamheten har kompetent personal och på detta sätt kompetenssäkras Palladiums kunskap och erfarenhet hos flera medarbetare och arbetar med att skapa en tydlig samhörighetskänsla bland personalen genom exempelvis regelbundna träffar, så att projektet inte blir isolerat eller inte får samma status som övrig verksamhet. Faran när man implementerar en ny metod är att den rinner ut i sanden och att allt går tillbaka till det vanliga igen. Det är jobbigt med nya idéer, man måste tänka om och byta arbetssätt. Styrgruppens förutsättningar att implementera projektet kan analyseras utifrån begreppen förstå, kunna och vilja, det vill säga att alla i styrgruppen förstår vad man ska implementera, vilket är en viktig förutsättning för en lyckad implementering.

På frågan om det fanns något som inte fungerat så bra i Palladium svarade ett par respondenter från deltagargruppen att de inte visste vad Palladium gick ut på och inte heller förstod vad man skulle göra i Palladiumprojektet, att ingen riktigt hade talat om varför de skulle gå på Palladium eller vad projektet kunde hjälpa dem med. Flera respondenter hade således fått en felaktig uppfattning om vad Palladium var eller inte var. *”Palladium är så mycket mer än att bara söka arbete eller skola”*, svarade en deltagare. Deltagarna i Palladium efterlyser därför en bättre introduktion för nya deltagare där man tydligt beskriver Palladiums mål och syfte, vad som förväntas av deltagarna och hur den operativa arbetsgruppen kan hjälpa deltagarna.

12. Resultatredovisning

Disposition av resultatredovisningen

Vi har i följande tre avsnitt gått igenom alla tidigare delrapporter samt kriterierna (beslutsmotivering, urvalskriterier etc.) som har lett till att projektet beviljats, med utgångspunkt i programskrivning och åtgärdsdokument, samt kritiskt och konstruktivt skärskådat hur projektet arbetar med att nå sina mål och lever upp till de kriterier som har ställts upp. Genom att vi följer projektprocessen har vi identifierat faktorer som påverkar den effekt eller grad av måluppfyllelse man har observerat. En lärande utvärdering genom följeforskning är en ständigt pågående process och ett medel för att nå projektets uppställda mål, men är inte ett mål i sig självt. I vårt arbete som följeforskare har vi fokuserat på sju indikatorer: samverkan, lärande och lärandemiljöer, delaktighet, jämställdhet, tillgänglighet, strategisk påverkansarbete och sysselsättning. I slututvärderingen har vi identifierat processer som har lett till att målen har uppfylls. I ansökan står såväl mätbara projektmål som förväntade effekter, men för att vi ska kunna utvärdera på ett meningsfullt och tydligt sätt är

det viktigt att ha tydliga mål. Vi har förutom att punkta upp effekterna som kan kopplas till projektets syfte försökt strukturera målen i logiska samband och olika nivåer såsom:

- Övergripande och långsiktiga (effekt)mål: Ligger tidsmässigt efter projekttiden. Oftast krävs det att organisatoriska mål uppfylls inom projekttiden, såsom att nya nätverk eller samverkansformer etableras för att långsiktiga effekter ska uppnås.
- Huvudmål för projektet: Ett övergripande (resultat)mål för vad som ska ha uppnåtts vid projekttidens slut.

Vi har även analyserat och formulerat projektets främjande och hindrande faktorer, projektets långsiktiga och kortsiktiga effekter, lärande miljöerna och lärdomarna som har varit möjligt att dra av Palladiumprojektet samt övriga slutsatser. I det avslutande avsnittet har vi skrivit ett förslag till spridning av projektet Palladiums resultat.

”Älskade verkligen Palladiumprojektet, det gav mig så mycket. Hade velat gå längre. Tyckte projektet var jättebra.”

13. Slutsatser och lärdomar av Palladium

”Jag har bättre uthållighet och har lärt mig att man kan om man vill även fast det är tungt. Det är bara att bita ihop och lyfta sig själv.”

Sju indikatorer

I vårt arbete som utvärderare och följeforskare har vi fokuserat på sju indikatorer: samverkan, lärande och lärandemiljöer, delaktighet, jämställdhet, tillgänglighet, strategisk påverkansarbete och sysselsättning. Indikatorerna presenteras tillsammans med lärdomarna nedan.

Samverkan

Palladium syftar till att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier. För att klara målet med Palladium krävs således samverkan. För att skapa samverkan krävs ett långsiktigt samarbete grundat på öppenhet, förtroende, målsättning och värderingar. I tidigare delrapporter från projektet redogörs för hur man inom projektet utbytt erfarenheter och vilka lärande aspekter man gjort under projektets gång och hur man funnit lösningar på problem eller vänt motgångar till framgångar. Särskilt framgångsrikt har samverkan mellan kommuner, förvaltningar, myndigheter och bland projektdeltagarna varit.

Enligt projektbeskrivningen skall Palladium förändra och förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialförvaltningarna för att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp. Vi kan konstatera att samverkan tar tid. Arbetsförmedlingen har efter många möten och fördjupade diskussioner tackat ja till utökad samverkan med och medfinansiering av Palladium. Arbetsförmedlingen gick från och med den 15 november 2010 in som medfinansiär i Palladium med fem platser. Svårare har varit att få tillstånd samverkan med Försäkringskassan i Sörmland. Försäkringskassan har med tiden beslutat att inte gå in som medfinansiär i Palladium. Försäkringskassan kommer istället att satsa på Ciceronprojektet, ett RAR-projekt som har förlagts i Palladiums och Ungdomstorgets lokaler. Samverkan har således stärkt relationerna mellan projektets aktörer och deltagare vilket kommer att skapa förutsättningar för långsiktiga, verksamma och

relevanta resultat i linje med projektets målsättning det vill säga att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp.

På frågan hur Palladium har förbättrat och utvecklat arbetssätt och arbetsmetoder för unga vuxna som är eller riskerar att bli långvarigt bidragsberoende och som kräver särskilda insatser svarade den operativa arbetsgruppen att det gjorts genom bland annat struktur och mer flexibilitet. Socialsekreterarna ger exempelvis mer ansvar till arbetsgruppen nu jämfört med tidigare. Socialsekreterarna i Vingåker har emellertid inte samma flexibilitet. Man tror att detta kan bero på att Vingåker uppfattar arbetssättet inom Palladium som otydligt; att det finns för många projekt som är igång runt Palladium, t.ex. Ungdomstorget, Ciceron, Communicare, etc. Dessutom tror man att samverkan är mycket personbundet.

Genom projekt har informella nätverken mellan individer, förvaltningar, organisationer och kommuner stärkts. Erfarenhetsutbyten sägs också ha lagt grunden till fortsatta samarbeten.

Mervärdet är att varje samverkande part torde fått ökad kunskap om de andra samverkande parternas arbetssätt och organisation. Palladium kommer att fortsätta förbättra samarbetet mellan aktörerna även efter projektet är slut då man tagit ett beslut på att implementera Palladiums metoder i ordinarie verksamhet.

Konstateras kan att kunskapen om förutsättningar och framgångsfaktorer ger stora möjligheter för Palladium, medan medfinansieringen och budgeten är ett stort hinder för samverkan i projektet.

Lärande och lärandemiljöer

Lärandet är starkt beroende av en systematisk återkoppling av erfarenheter, något som har skett under projektets gång genom styrgruppsmöten, projektgruppsmöten, arbetsgruppsmöten, avstämningsmöten, analysseminarier, lärande konferenser, utbildningar och utvärdering. Genom ett långsiktig samverkan ökar möjligheterna för ömsesidigt lärande. Viljan att lära är en förutsättning för samverkan mellan projektets aktörer och för att Palladium ska bli framgångsrikt krävs att alla i projektet och dess samverkande aktörer har en förståelse för och arbetar efter de principer som en lärande organisation står för. Lärandet i Palladium har skett både formellt och informellt genom informations- och kunskapsutbyte samt genom personliga möten och de kontakter som skapas på organisationsnivå. Att sträva efter en lärande organisation i ett projekt innebär att utgå från själva projektet och lära i, av och om den. Det innebär ett erfarenhetslärande inte bara på individnivå utan även på organisationsnivå. Lärandet sker genom att det som synliggörs under utvärderingen återkopplas till projektet och att en dialog förs med ansvariga och berörda om vad som kommit fram i form av rapporter, avstämningsmöten och analysseminarium. På det sättet har man i projektet kunnat ta ställning till hur processen utvecklas och om det finns förutsättningar att uppnå projektets mål och syfte. Erfarenheterna från projektet bearbetas således genom reflektion och dialog. Skulle erfarenheterna och slutsatserna vara hållbara även i andra situationer finns de dokumenterade i det kollektiva minnet. Genom de spår som en lärande projektorganisation som Palladium lämnar efter sig blir det vägledande för framtida arbete.

Några av de lärande erfarenheter hur man kan bryta utanförskapet för unga vuxna och som framkommit under projektets gång är:

- ✓ Att ha ett ungdomsperspektiv
- ✓ Samverka och samorganisera – följa unga vuxna på rätt sätt

- ✓ Dokumentera
- ✓ Kunskapsbaserade metoder
- ✓ Samarbete med arbetsgivarna
- ✓ Samla information om metoder som fungerar.

Delaktighet

Delaktighet bygger på att Palladium är öppet och transparent gentemot omvärlden. Alla samverkande aktörer bör ha tillgång till samma information och i sin tur dela med sig av den informationen till andra intressenter. Under projektets gång bör alla få information om hur resurserna har använts och vilka eventuella ändringar som har gjorts eller kommer att göras i projektplanen. En förutsättning för att man på ett bra sätt ska kunna hantera svårigheter som uppstår är att alla är informerade och att man är öppen med problem och svårigheter innan dessa växer sig alltför stora. Tillit och förtroende samt en horisontell kommunikation mellan alla projektets samverkande parter behövs för att skapa delaktighet i projektet.

En gemensam satsning på unga vuxna som står långt ifrån arbetsmarknaden torde således innebära att kommunerna, förvaltningar och myndigheter blir mer delaktiga och flexibla och höjer sin kvalitets- och servicenivå.

Projektmedlemmar har inte setts som en resurs i projektet och således inte varit involverade i projektet mer än som deltagare. Vi som följeforskare tror att man hade tjänat på att ta tillvara deltagargruppens synpunkter i en större utsträckning. Vi tror att man därför gått miste om synergieffekter som troligtvis hade uppstått i mer utvecklade nätverk och styrning av projektet.

Jämställdhet

Jämställdhetsfrågor har integreras i orienteringskursen. Attityder, konflikthantering och genusfrågor är något som kursledaren Julia Fries, Teater K, brinner för och tar upp vid samtliga tillfällen. Projektmedlemmarna har fått gestalta i rollspel samt diskutera hur man ska vara när man är kvinnlig respektive manlig. Det är fortlöpande fokus på jämställdhet i den dagliga projektverksamheten. Vid föreläsningar tänker man på att ha en jämn könsfördelning mellan kvinnliga och manliga föreläsare.

Man har haft särskilda jämställdhetsdagar och analysseminarier med deltagarna och den operativa arbetsgruppen. I styrgruppen, operativa arbetsgruppen och projektgruppen har man också diskuterat jämställdhetsfrågor och problematiserat dem på Palladium för deltagarna. Under en kort period var flickor/kvinnorna överrepresenterade i projektet. Man reflekterade då kring den ojämna könsfördelningen med hänsyn till att utbildningsnivån är lägre bland män än kvinnor i kommunerna och kommit fram till följande:

1) Kan det vara så att andra pågående arbetsmarknadspolitiska åtgärder är mer inriktade mot traditionellt manliga sysselsättningsformer och att detta påverkar inflödet, på så sätt att männen i större utsträckning "lyckas"? Om det är så kanske männen inte är i behov av Palladiums verksamhet i samma utsträckning som kvinnor.

2) Kan det vara så att olika former av missbruk alternativt funktionsnedsättningar visar sig tidigare bland männen än bland kvinnorna, och att männen därigenom får hjälp och stöd i ett tidigare skede så att de i detta skede inte har samma behov som kvinnorna?

När vi frågade om deltagarna upplever att det finns förväntningar på att man ska bete sig på ett speciellt sätt för att man är flicka/kvinna eller pojke/man svarade tre (en man och två kvinnor) ”ja” medan tio (10) svarade ”nej”. Detta tycker vi ger indikationer på att det behövs mer kunskap inom jämställdhetsområdet samt att frågorna behövs diskuteras i större utsträckning.

Tillgänglighet

Palladium har möjlighet att möta alla deltagares behov. Palladium har under projektets gång flyttat till handikappsanpassade lokaler i markplan för att på detta sätt öka tillgängligheten. Många av Palladiums deltagare har bland annat läs- och skrivsvårigheter. Man har under projektet besökt Kulturhuset Ängeln under Dyslexiveckan för att på detta sätt ge deltagarna kunskap om och möjlighet att diskutera läs- och skrivsvårigheter. En dyslexidag har också anordnats för deltagarna i Palladium och Ungdomstorget. Personer som har funktionshinder i något avseende bereds således plats så att de kan ta del av projektets aktiviteter och insatser. Man har använt www.handisam.se, som underlag för kontroll av tillgänglighet i olika avseende.

Strategiskt påverkansarbete

Strategisk påverkan inom Socialfonden handlar om att föra in resultat och erfarenheter i ordinarie verksamhet främst hos projektens egna organisationer men också hos andra relevanta aktörer. Projektresultaten ska förändra organisationernas arbete på ett varaktigt sätt. Projektet skapar möjligheter för individer och kommunerna att tillsammans arbeta för att öka attraktionskraften, till lycka för framtida arbetskraftsbehov. Det möjliggör dessutom utveckling för såväl förvaltningar, myndigheter som individer och chans att påverka och utforma framtida utveckling.

Man har under genomförandet av projektets färdigställt en kommunikationsplan. Förslag på ytterligare spridning av projektets resultat finns längst bak i denna slutrapport. Projektet inkluderar förvaltningar, myndigheter och kommuner. Det finns även en politik vilja att hitta nya arbetssätt och därför är förutsättningarna för strategiskt påverkansarbete gott.

I båda kommunerna finns stort intresse av att utveckla metoder och arbetssätt eftersom de är nyckelverksamheter för att hjälpa människor ut på arbetsmarknaden. Att stärka kopplingen mellan utbildningsväsendet förvaltningar och näringslivet är ett ständigt pågående arbete inom de båda kommunerna. Inom projektet har man försökt få lokala media att skriva om projektet. Omfattande spridning av resultatet kommer också säkerställas genom de nätverk och samverkan team (exempelvis Ciceron) och som projektets aktörer ingår i. På Palladiums slutkonferens kommer resultatet att presenteras för politiker och journalister från de båda kommunerna.

Sysselsättning

Kunskap och innovation är avgörande för tillväxt och produktivitet. Att öka produktiviteten är en faktor för Europa som i globalt hänseende konkurrerar mot billigare arbetskraft. Hur mycket projektet bidrar till sysselsättning på längre sikt i regionen är inte mätbart i dagsläget men är av stort intresse och vikt för att påvisa projekts intention.

På frågan om vad respondenterna hoppas att deltagande i projektet skulle leda till svarade tjugofem (25) ”personlig utveckling”, tjugosju (27) ”hjälp med att hitta ett arbete”, tjugotvå (22) ”daglig sysselsättning”, tjugo (20) ”dagliga rutiner”, sjutton (17) ”nya möjligheter”,

femton (15) ”hjälp med att börja studera”, nio (9) ”nya vänner” samt en (1) ”hjälp med att starta företag”.

En daglig sysselsättning genom att delta i Palladium visar sig skapa socialt kapital vilket har relevans för unga vuxna genom att det är grundläggande för deras möjligheter att förbättra sin framtid. Även om socialt kapital inte har varit projektets uttalade syfte, kan man tydligt se att deltagarna har fått med sig detta genom den/de metoder som lärs ut.

Av 115 deltagarna som slutat på Palladium har 43,5 procent (26 procent flickor/kvinnor och 17,3 procent pojkar/män) fått arbete, annan sysselsättning eller börjat studera.

Arbete: 12,2 procent (4,3 procent flickor/kvinnor och 7,8 procent pojkar/män) har börjat arbeta,

Studier: 16,5 procent (11,3 procent flickor/kvinnor och 5,2 procent pojkar/män) av deltagare har gått vidare till studier

Annan sysselsättning: 14,8 procent (10,4 procent flickor/kvinnor och 4,3 procent pojkar/män) har gått vidare till annan sysselsättning.

”Det är att jag har insett att det man har kärt ska man vara rädd om, och att ta vara på tiden för tiden är dyrbar.”

Effekten och måluppfyllelsen av Palladium

”Älskade verkligen Palladiumprojektet, det gav mig så mycket. Hade velat gå längre. Tyckte projektet var jättebra.”

Effekten av Palladium

Till och med oktober 2011 har det totalt funnits etthundratrettiofyra (133) projektdeltagare i Palladium varav 67 flickor/kvinnor och 65 pojkar/män. Tolv (12) av deltagarna är födda utanför Sverige och tjugotvå (22) anger att de har en funktionsnedsättning. Elva (11) deltagare har skrivits in i Palladium två (2) gånger och en (1) har skrivit in i Palladium tre gånger. Det har således funnits etthundratjugo (120) unika deltagare i projektet ifrån de båda kommunerna som har fått ta del av projektinsatserna. Målet för projektet var 120 projektdeltagare (60 flickor/kvinnor och 60 pojkar/män). Målet är således uppfyllt.

Totalt har Palladium sedan projektstarten (t.o.m. juni 2011) använt 6 123 795 kronor av en totalbudget på 11 178 408 kronor. Om man fördelar kostnaderna på 120 projektdeltagare ger detta en kostnad på mellan 51 032–93 153 kronor per deltagare beroende på det slutgiltiga budgetutfallet. Utfallet t.o.m. juni 2011 (vi har inte fått senare siffror) blev ca 55 procent av totala budgeterade kostnader. Resterande budget kommer att täcka kostnader för projektets genomförande (juli t.o.m. december 2011), fakturor som ännu inte är registrerade, etc. Medel kommer från Viadidakt utbildning samt ESF-rådets Socialfondsprogram.

Av de 115 deltagarna som slutat på Palladium har;

- 14 deltagare gått till arbete (5 flickor/kvinnor och 9 pojkar/män)
- 19 deltagare gått till studier (13 flickor/kvinnor och 6 pojkar/män)
- 4 deltagare gått till annat ESF-projekt (3 flickor/kvinnor och 1 pojke/man)
- 2 deltagare gått till Starten (2 flickor/kvinnor)
- 8 deltagare gått till UGAN (5 flickor/kvinnor och 3 pojkar/män)
- 1 deltagare gått till Joben (1 flicka/kvinna)
- 2 deltagare gått till Sius (1 flicka/kvinna och 1 pojke/man)

- 8 deltagare slutat pga. att terminen var slut (4 flickor/kvinnor och 4 pojkar/män)
- 2 deltagare fullföljt Palladium (1 flicka/kvinna och 1 pojke/man)
- 3 deltagare slutat pga. flytt (1 flicka/kvinna och 2 pojkar/män)
- 3 deltagare slutat pga. sjukskrivning (2 flickor/kvinnor och 1 pojke/man)
- 1 deltagare slutat pga. sin graviditet (1 flicka/kvinna)
- 3 deltagare gått till behandling (1 flicka/kvinna och 2 pojkar/män)
- 42 deltagare slutat på Palladium pga. hög frånvaro (21 flickor/kvinnor och 21 pojkar/män)
- 3 deltagare slutat på Palladium av andra orsaker (1 flicka/kvinna och 2 pojkar/män)

Leder projektets insatser och aktiviteter till avsedda effekter, det vill säga att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier?

Måluppfyllelsen av Palladium

- Målet med att förbättra och utveckla arbetssätt och arbetsmetoder för unga vuxna som är eller riskerar att bli långvarigt bidragsberoende och som kräver särskilda insatser. Som projektmål känns detta relevant, om än svårt att mäta på ett konkret sätt. Palladium operativa arbetsgrupp tror man har uppnått målet genom bland annat struktur och att arbetssättet är mer flexibilitet. Socialsekreterarna ger exempelvis mer ansvar till arbetsgruppen nu jämfört med tidigare. Socialsekreterarna i Vingåker har emellertid inte samma flexibilitet. Man tror att detta kan bero på att Vingåker uppfattar arbetssättet inom Palladium som otydligt; att det finns för många projekt som är igång runt Palladium, t.ex. Ungdomstorget, Ciceron, Communicare, etc. Dessutom tror man att samverkan är mycket personbundet. Utvärderingen visar att det finns tre krav för att förbättra och utveckla arbetssätt och arbetsmetoder.
  1. Uthållighet/tid
  2. Individen i centrum
  3. Samverkan på flera nivåer.
- Målet med att utöka samarbetet mellan berörda aktörer för att kunna erbjuda insatser på ett mer tillgängligt och flexibelt sätt. I tidigare delrapporter från projekt har vi redogjort hur man inom projektet utbytt erfarenheter och hur man funnit lösningar på problem eller vänt motgångar till framgångar. Särskilt framgångsrikt har samverkan mellan kommuner, förvaltningar, myndigheter och bland projektdeltagarna varit. Palladium ska också förändra och förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialförvaltningarna. Vi kan här konstatera att samverkan tar tid. Arbetsförmedlingen har efter många möten och fördjupade diskussioner tackat ja till utökad samverkan med och medfinansiering av Palladium. Arbetsförmedlingen gick från och med den 15 november 2010 in som medfinansiär i Palladium med fem platser. Svårare har varit att få tillstånd samverkan med Försäkringskassan. Försäkringskassan har under slutet av Palladium beslutat att inte gå in som medfinansiär. Försäkringskassan kommer istället att satsa på Ciceronprojektet som i Palladiums och Ungdomstorgets lokaler. Samverkan har på detta vis således lyckas stärka relationerna även med Försäkringskassan och mellan projektets aktörer och deltagare vilket kommer att skapa förutsättningar för långsiktiga, verksamma och relevanta resultat i linje med projektets målsättning det vill säga att utforma ett system som tar hänsyn till att unga vuxna inte är en homogen grupp. Mervärdet är att varje samverkande part torde fått ökad kunskap om de andra samverkande parternas

arbetssätt och organisation. Palladium kommer att fortsätta förbättra samarbetet mellan aktörerna även efter projektet är slut då man tagit ett beslut på att implementera Palladiums metoder i ordinarie verksamhet. Målet är således uppfyllt.

- Målet med att ta fram en samverkansmetod som kan användas för att identifiera och stödja unga vuxna i deras väg tillbaka till arbete, annan sysselsättning eller studier. Som projektets mål känns detta relevant, om än svårt att mäta på ett konkret sätt. Det är emellertid något att ständigt sträva efter och ständigt ha för ögonen. Men siffrorna från Palladium talar sitt tydliga språk. Av 115 deltagarna som slutat på Palladium har 43,5 procent (26 procent flickor/kvinnor och 17,3 procent pojkar/män) fått arbete, annan sysselsättning eller börjat studera.
Arbete: 12,2 procent (4,3 procent flickor/kvinnor och 7,8 procent pojkar/män) har börjat arbeta,
Studier: 16,5 procent (11,3 procent flickor/kvinnor och 5,2 procent pojkar/män) av deltagare har gått vidare till studier
Annan sysselsättning: 14,8 procent (10,4 procent flickor/kvinnor och 4,3 procent pojkar/män) har gått vidare till annan sysselsättning.
- Målet att projektet ska ta tillvara lärande och återkoppla erfarenheter. Detta har skett genom styrgruppsmöten, referensgruppsmöten, projektgruppsmöten, avstämningsmöten, analysseminarier, lärande konferenser och nätverk, utbildningar och utvärdering. Målet är således uppfyllt.
- Målet att Palladium ska skapa aktiviteter som stärker motivation, drivkraft och ett eget entreprenörskap. 85 procent av deltagarna som slutat på Palladium uppgav att projektet hade stärkt deras motivation, drivkraft och entreprenörskap. Målet är således uppfyllt.
- Målet att projektet ska arbeta med alternativa aktiviteter. Palladium har under projektets gång arbetat med icke traditionellt lärande och arbetat mycket praktiskt. Man har haft aktiviteter med inriktning på sjukgymnast, praktiskt motivationshöjande insatser, samarbetsövningar, kulturinslag m.m. Vidare uppgav man musik, information om utlandsarbete. Palladium har haft besök av personer som arbetar inom RFSL, sjukvård och polis som har kommit till Palladium och berättat om sitt arbete. Man har även haft en kock som lagat mat på Palladium. Målet är således uppfyllt.
- Målet att projektet ska arbeta utifrån individuella planer. Palladiums operativa arbetsgrupp har arbetat med deltagarna utifrån individuella handlingsplaner som skrivs när individen börjar i projektet. Målet är således uppfyllt.
- Målet att 80 procent av deltagarna skall anse att de fått bra eller bättre vägledning än tidigare. 91 procent av deltagarna som slutat i Palladium tycker att de har fått tillräckligt med stöd och hjälp under projektets gång. Målet är således uppfyllt.
- Målet att minst 50 procent av projektdeltagarna ska komma in på arbetsmarknaden genom anställning eller egen verksamhet. Målet att 50 procent ska ha ökat sitt självförtroende, genomgått viss kompetensutveckling, skapat kontaktnät och kommit till en ökad självinsikt. 68 procent uppger att de genom projektet i stor utsträckning har fått ett bättre självförtroende och ökade självinsikter medan 23 procent uppger att de fått detta men i mindre utsträckning. 64 procent uppger att de ”i stor utsträckning”

har fått ökad motivation att t.ex. själva söka ett arbete eller annan sysselsättning medan 36 procent svarade ”ja, men i mindre utsträckning”, 36 procent av respondenterna uppger att de ”i mycket stor utsträckning” kan tillämpa kunskaper och färdigheter som de fått i projektet (= kompetensutveckling), 27 procent ”i stor utsträckning”, 9 procent uppger ”i liten utsträckning”. Vidare så uppger deltagarna att de genom Palladium fått större nätverk både professionellt och privat. En social samhörighet med starka band utvecklades inom Palladiums deltagargrupp. Målet är således uppfyllt.

- Målet att målgruppens anställningsbarhet ska öka. Med tanken på att Palladium arbetar med ungdomar som står längst bort från arbetsmarknaden och att man genom projektets insatser har fått 43,5 procent i arbete, annan sysselsättning eller studier indikerar på att målgruppens anställbarhet har ökat. Målet är således uppfyllt.
- Målet att andelen unga vuxna som inte är i sysselsättning eller studier ska ha minskat. Enligt statistiken som förts i projektet har unga vuxna som inte är i sysselsättning eller studier minskat med 43,5 procent. Målet är således uppfyllt.
- Målet att andelen inskriva på arbetsförmedlingen eller som har inkomststöd ska minimeras. På arbetsförmedlingen fanns det 141 unga vuxna (maj 2011) i åldern 16-19 år. I åldern 20-25 år var 655 personer inskrivna, alla kategorier öppet arbetslösa, i program och deltids/timanställda. Ungdomsarbetslösheten är således fortfarande hög i Vingåker och Katrinholm. Palladium har emellertid endast haft åtta deltagare från Arbetsförmedlingen. Inkomststödet torde således ha minskat men inte minimerats. Målet är således endast delvis uppfyllt.
- Målet att antal deltagare som 90 dagar efter avslutat projekt är i arbete, reguljär utbildning eller har gått till annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet. Man har beslutat att Palladium kommer att ha deltagare kvar i projektet t.o.m. november månad (2011) och enligt målet ska mätningar ha gjorts i slutet på februari i nästa år (2012). Målet är således i dag inte mätbart.
- Målet att antal deltagarna som upplever att möjligheterna att få arbete efter avslutat projekt ska ha ökat. Förutom de faktiska redovisade siffrorna från Palladium säger hela 85 procent av deltagarna som slutat i Palladiumprojektet och som vi intervjuat att deras chanser att få ett arbete eller annan sysselsättning ökade genom att de deltagit i Palladiumprojektet. Alla fyra coacherna tror också att projektet har ökat möjligheter för deltagarna att få arbete efter avslutat projekt. Målet är således uppfyllt.
- Målet med att öka kunskaperna om jämställdhet och tillgänglighet. Jämställdhetsfrågor har integreras i orienteringskursen. Man har haft särskilda jämställdhetsdagar och analysseminarier med deltagarna och den operativa arbetsgruppen. I styrgruppen, operativa arbetsgruppen och projektgruppen har man också diskuterat jämställdhetsfrågor och problematiserat densamma på Palladium för deltagarna. Under en period när kvinnorna har varit överrepresenterade i projektet. Då har man inom Palladium reflekterat kring den ojämna könsfördelningen med hänsyn till att utbildningsnivån är lägre bland män än kvinnor i kommunerna och kom fram till följande:

1) Kan det vara så att andra pågående arbetsmarknadspolitiska åtgärder är mer

inriktade mot traditionellt manliga sysselsättningsformer och att detta påverkar inflödet, på så sätt att männen i större utsträckning ”lyckas”? Om det är så kanske männen inte är i behov av Palladiums verksamhet i samma utsträckning som kvinnor.

2) Kan det vara så att olika former av missbruk alternativt funktionsnedsättningar visar sig tidigare bland männen än bland kvinnorna, och att männen därigenom får hjälp och stöd i ett tidigare skede så att de i detta skede inte har samma behov som kvinnorna? När det gäller tillgänglighet har Palladium möjlighet att möta alla deltagares behov. Palladium har under projektets gång flyttat till handikappsanpassade lokaler i markplan för att på detta sätt öka tillgängligheten. Många av Palladiums deltagare har bland annat läs- och skrivsvårigheter. Man har under projektet bland annat besökt Kulturhuset Ängeln under Dyslexiveckan för att på detta sätt ge deltagarna kunskap om och möjlighet att diskutera läs- och skrivsvårigheter. En dyslexidag har också anordnats för deltagarna i Palladium och Ungdomstorget. Målen är således uppfyllda.

- Antal unika individer som deltagit i projektet är 120.
- Antalet utrikesfödda i projektet är 12
- **Antalet långtidssjukskrivna**
- Antal individer som påbörjat deltagande är 133.
- Antal deltagare med funktionshinder som deltagit är 22.
- **Antal deltagartimmar**

”Fick tillbaka mycket av orken och motivationen och man fick jobba mycket med själv som jag såg som mycket positivt.”

Projektets kortsiktiga och långsiktiga effekter

En viktig del i utvärderingen är hållbarheten i ett projekt, det vill säga vad som kan vidareutvecklas och leva kvar efter att Palladiumprojektet är slut. Projektets kortsiktiga och långsiktiga effekter utgår från nuläget. Det är i mångt och mycket en bedömningsfråga huruvida vissa faktorer utgör kortsiktiga eller långsiktiga effekter. Därför återkommer vissa faktorer eller effekter under flera rubriker.

Kortsiktiga effekter för regionen, kommunerna och enskilda individer:

- Individer får ökade valmöjligheter och kunskaper
- Samverkan har stärkt regionen
- Nya nätverk har bildats
- Nya konstellationer för samverkan har bildats
- Organisationer och myndigheter inom kommunerna har engagerat sig i arbetsmarknadsfrågor för de unga vuxna som har det allra svårast att komma in på arbetsmarknaden
- Kommunernas utbildningsenheter har fått ökad kontakt med Socialtjänsten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och andra organisationer
- Större kunskap om fördelarna med jämnare representation av kön
- Ökad kvalitet i kommunala verksamheten
- Samverkan har stärkt kommunerna och således regionen
- Några deltagare har fått sin kompetens validerad

- Nya nätverk och konstellationer för samverkan har bildats
- Olika förvaltningar i kommunerna har engagerat sig i ungdomsfrågor och fått större kunskap om unga vuxnas förutsättningar
- Kommunernas gymnasieskolor har fått ökad kontakt med unga vuxna, förvaltningar och myndigheter
- En ökad kostnadseffektivitet och kvalitet i ungdomssatsningar
- Lärande och lärande miljöer har skapats
- En ökad kunskap om entreprenöriellt förhållningssätt, tillgänglighet och jämställdhet
- Deltagarna har fått ökade nätverk och kontakter
- 120 unika deltagare har fått tagit del av Palladiums aktiviteter och insatser.

Långsiktiga effekter för regionen, kommunerna och enskilda individer:

- Regionen präglas av samverkan, vilket leder till hållbara, sociala och ekonomiska vinster
- Samordning av insatser för unga vuxna som står utanför arbetsmarknaden
- Minskad arbetslöshet
- Högre tillväxt
- Attraktivare kommuner att leva och bo i
- Hundratals individer har fått ökad kompetens, bättre mående och dagligsysselsättning.
- Man har bibehållit och ökat sysselsättningen
- Man har fått ett fördjupat samarbete med gymnasieskola och troligen även med vuxenutbildning och högskoleutbildning
- Kommunerna har blivit mer kostnadseffektiva
- Fler välmående unga vuxna och samhället i övrigt
- Palladiums insatser visar efter tre år fortsatt positiva effekter
- Kommunerna, förvaltningarna och myndigheter har fått större kunskapsnivå om unga vuxna och deras behov och tillgångar
- Samverkan och nätverken som bildats under projektiden fortsätter även efter projektiden
- Kommunerna, förvaltningarna och individerna har en bättre kunskap i entreprenöriellt förhållningssätt, jämställdhet och tillgänglighet
- Andelen unga vuxna som inte är i sysselsättning eller studier har minskat.
- Andelen inskriva på arbetsförmedlingen eller har inkomststöd har minimerats.
- Fler unga vuxna kommer ut på arbetsmarknaden eller närmar sig arbetsmarknaden
- Man har utvecklat metoder som underlättar unga vuxnas etablering i arbetslivet
- Man har utvecklat samarbetsformer och arbetsätt som arbetar med individuellt anpassade lösningar
- Man har stärkt relationen mellan kommunerna, mellan förvaltningar, mellan individer, samt mellan kommuner, förvaltningar, myndigheter och individer.

”Alla ungdomar borde få gå igenom detta projekt.”

Lärande och lärande miljöer

Palladium har skapat många lärande miljöer där människor med olika kunskaper och erfarenheter möts och ges möjlighet till deltagande i Palladiums aktiviteter och insatser, vilket bidrar till en tydligare identitet. Lärande och återkoppling av erfarenheter har skett genom exempelvis projektledningsmöten, styrgruppsmöten, analysseminarium, avstämningsmöten, deltagargrupper, trepartsamtal, informations-, samverkans- och nätverksmöten samt

aktiviteter och utvärdering. Genom långsiktig samverkan ökar möjligheterna för ömsesidigt lärande. Viljan att lära är en förutsättning för samverkan mellan projektet aktörer. Lärandet sker både formellt och informellt genom informations- och kunskapsutbyte samt genom personliga möten och de kontakter som skapas och erfarenheter som görs, såväl på individnivå som på grupp- och organisationsnivå. Att sträva efter en lärande organisation i ett projekt innebär att man utgår från själva projektet och lär i, av och om det. Erfarenheterna från projektet bearbetas genom reflektion och dialog. Skulle erfarenheterna och slutsatserna vara hållbara även i andra situationer finns de dokumenterade i det kollektiva minnet. Genom de spår som en lärande projektorganisation som projektet Palladium lämnar efter sig blir det vägledande för framtida arbete. För att projektet på lång sikt ska bli framgångsrikt krävs att alla i projektet och dess samverkande aktörer har en förståelse för och arbetar efter de principer som en lärande organisation står för.

Vilka lärdomar är möjliga att dra av Palladium? På ett praktiskt metodologiskt plan kan Palladium dra nytta av de framgångar man haft med unga vuxna i Vingåkers och Katrineholms kommuner. Vi kan se att det lönar sig att samarbeta mellan förvaltningar och myndigheter. Det rör i huvudsak att ta fram en samverkansmetod för att identifiera och stödja unga vuxna i deras arbete att komma tillbaka till sysselsättning eller studier. Förstärker man därtill samarbetet med kommunerna och samarbetet mellan berörda aktörer ger det särskilt goda förutsättningar att erbjuda en adekvat metod för målgruppen. I projektet har det funnits ett stort antal deltagare. Palladium har erbjudit 133 deltagarplatser. Andra lokala betingelser som funnits har varit den rumsliga och organisatoriska närheten av projektgruppen som alla arbetar i Katrineholm.

Mycket tid i Palladium har gått till budgetarbete. Man har från början av projekts genomförande kunnat konstatera att budgeten till projektet varit gravt felräknad, främst när det gäller medfinansiering i form av försörjningsstöd. Projektledaren har under projektet träffat ESF-rådets Ulf Hermansen och Jennie Sjödin, Agneta Engström på Empowerment AB samt Peter Tillberg på European Minds för att diskutera förutsättningarna för projektledarens planer kring budgetförändringarna. Projekt Palladium har emellertid fått avslag på både medfinansieringen som skulle uppgå till 50/50 (istället för 40/60) och på att studiebidraget skulle kunna utgöra medfinansiering. För att Projektet skulle överleva har Viavidakt utbildning, som är projektsägare fått stå för en kontantinsats på ca 3 477 655 kr under projektperioden.

Exempel på andra lärdomar under projekttiden:

- Deltagarna
Deltagarna har i projektet kunnat utveckla sin egen identitet. Det är dock svårt att helt utesluta betydelsen andra faktorer. Det som kan konstateras är personlig utveckling och att motivationen och tilliten till den egna förmågan har ökat under tiden i projektet. En social samhörighet med starka band utvecklades inom projektgruppen vilket även bidrog till att förstärka det sambindande sociala kapitalet.
- Introduktion
Deltagarna i Palladium efterlyser en bättre introduktion för nya deltagare där man tydligt beskriver Palladiums mål och syfte, vad som förväntas av deltagarna och hur den operativa arbetsgruppen kan hjälpa deltagarna.

- Samverkan
En utökning av samverkan och deltagarantalet kräver merarbete, engagemang och mycket tid, åtminstone på kort sikt.
- Arbetsgruppens målkonflikt
Arbetsgruppen möter en målkonflikt mellan å ena sidan att kunna visa upp unga vuxna som både har kompetens och är problemfria och å andra sidan hjälpa lågutbildade, omotiverade och psykiskt instabila unga vuxna till arbete eller annan sysselsättning.
- Socialt kapital
En daglig sysselsättning genom att delta i Palladium skapar socialt kapital vilket har relevans för unga vuxna genom att det är grundläggande för deras möjligheter att förbättra sin framtid. Även om socialt kapital inte har varit projektets uttalade syfte, kan man tydligt se att deltagarna har fått med sig detta genom den/de metoder som lärs ut.
- Ökat antal deltagare
Palladium har inte haft några svårigheter att få deltagare till projektet från socialförvaltningarna eller gymnasieskolorna. Svårigheterna har istället varit om Palladium skulle tvingas öka deltagarantalet p.g.a. hänsyn till lagd budget/medfinansiering, vilket torde få konsekvenser i form av försämrad kvalitet och därmed sämre resultat.
- Budgeten
Alltför mycket tid har gått åt att försöka hämta in underskottet relaterat till medfinansiering/försörjningsstöd – värdefull tid som istället hade kunnat användas till själva projektet.
- Målgruppen
Palladium är för sin existens beroende av att få in deltagare från socialförvaltningarna. Trots påstötningar har det under projektets gång varit för få deltagare. Socialförvaltningarna förklarar det som att när Palladium startade fanns det ett uppdämt behov vilket nu har mattats; många av de deltagare från Socialförvaltningen som tidigare skrivits in på Palladium skrivs idag in i Lyftet (ungdomsgarantin) på Arbetsförmedlingen. Gruppen unga vuxna upp till 25 år som kan vara aktuella för Palladium har därför minskat. I åldern 16–18 år är det främst elever som inte fungerar på de IV-program som finns i Vingåker och Katrineholm. Syftet med deras närvaro är att motivera dem att återgå till studier i gymnasieskolan. De elever som projektet har fått från gymnasieskolan har varit få, och dessa har varit omotiverade att gå tillbaka till gymnasiestudier. En tredje orsak till det låga deltagarantalet är att gymnasieeleverna slutar till sommarlovet och att det tar tid innan nya deltagare kommer in.
- Förändrad målgrupp
I pågående och avslutade projekt från närliggande orter (Duellen i Flen och Ungdomstorget i Nyköping) är målgruppen upp till 30 år. Försäkringskassan anger att de har ett betydligt större underlag i åldersgruppen 25–30 år än i den lägre åldersgruppen. Socialförvaltningen har följande synpunkter på att utöka målgruppen till 30 år: Ett bra underlag finns som skulle passa in i Palladium. Oftast behöver de som är äldre ännu mer stöttning eftersom de varit utan arbete och social samvaro längre än unga vuxna. De kan behöva hjälp med motivation och att känna hopp igen.

En ansökan med begäran om utökad målgrupp upp till 30 år har under hösten skickats in till ESF som beviljade den i september. Det tog emellertid många månader att få in nya deltagare till Palladium från den utökade målgruppen.

➤ Löpande intag

Löpande intag i Palladium har inte fungerat tillfredsställande. Deltagargruppen har på detta sätt svårt att komma in i en trygghetsfas. Man planerar därför att ha intagning i intervaller.

➤ Introduktionskurs

Före sommaren startade Ungdomstorget en Introduktionskurs. Efter introduktionen var det tänkt att deltagarna skulle gå vidare till antingen en motivationsgrupp (f d Palladium) eller till en praktikgrupp (f d Lyftet). Introduktionskursen skulle återkomma med jämna mellanrum. Utfallet blev inte så bra som man från början hade räknat med och man har därefter beslutat att inte genomföra någon ny introduktionskurs utan istället ha löpande intag och låta alla deltagare gå i en gemensam grupp på Ungdomstorget vilket uppskattas som positivt av våra deltagare. Oavsett vilka projekt som finns på Ungdomstorget så kommer man att arbeta enkom under namnet Ungdomstorget.

➤ Byten av lokal

Projekt Palladium har under projektets gång flyttat tre gånger. Lokalerna har blivit allt mer anpassade för varje flytt till projektets verksamhet. Men flyttarna har tagit både tid och kraft från projektet. En flytt innebär alltid att fokus och tid – under åtminstone ett par veckor före och ett par veckor efter flytten – hamnar på organisationen av densamme.

➤ Omorganisation

Palladiums omorganisation av ledarmöter och medarbetare har påverkat projektet negativt. Även om projektet rekryterar kompetenta och erfarna medarbetare till operativa arbetsgruppen och får nya kompetenta ledamöter till styrgruppen torde bytet få konsekvenser då dessa nya medarbetare och ledamöter måste lära sig allt om projektet från början. Detta är resursineffektivt både i form av pengar, tid, kompetens och erfarenhet och leder således till en viss fördröjning av projektet och eventuellt minskade positiva effekter.

➤ Tre kriterier för att nå ett lyckat resultat

1. Krävs uthållighet
2. Individen i centrum
3. Samverkan krävs på flera nivåer

➤ Samverkan

Det finns unga vuxna som skulle vara i behov av Palladium men som "göms" i ungdomsgarantin. Både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har tidigare sagt nej till att gå in i Palladium som medfinansierare då målgruppen utifrån deras behov inte har varit optimal. Ingen av aktörerna i projektet har rätt eller möjlighet att bestämma att unga vuxna skall ingå i annan verksamhet. Arbetsförmedlingen har från och med november emellertid sagt ja till medfinansiering till Palladium. Budgetförändringen till ESF är klar gällande att Arbetsförmedlingen går in som medfinansierare i projektet med max fem deltagare av de unga vuxna som ingår i

ungdomsgarantin. Det innebär att unga vuxna som går i projektet i framtiden inte enkom kan ha försörjningsstöd och studiebidrag utan även aktivitetsstöd, vilket är glädjande med tanke på all tid som gått åt till att försöka få projektet finansierat. Vad beträffar Försäkringskassan så har de beslutat att inte gå in som medfinansierare i Palladium. Orsakerna som uppges är att det är få deltagare i målgruppen som är aktuella och att det skulle bli för mycket administration för så få deltagare. Försäkringskassan kommer istället att satsa på Ciceronprojektet, ett RAR-projekt som ännu inte påbörjats.

➤ Projektets deltagare

Att träna på att närvara vid olika situationer i Ungdomstorget är ett bra sätt att fånga upp och prata om det som är svårt för Palladiums deltagare. Att ta ett steg i taget och försiktigt utmana projektets deltagare att våga mer och stärka dem i möten med andra människor bygger på sikt upp deras självförtroende. När Palladiums deltagare började göra aktiviteter tillsammans med de deltagare som är inskrivna vid Ungdomstorget kunde man tydligare uppmärksamma hur deltagare reagerar i olika situationer. Palladiums deltagare är känsliga för förändringar och det blir tydligt hur långt unga vuxna står ifrån arbetsmarknaden. Om den operativa arbetsgruppen informerar i förväg om vad som ska hända kommer många av deltagarna inte till aktiviteten. Om de däremot inte informerar i förväg känner sig deltagarna oförberedda. Ett konkret exempel är att man under företagsveckan har haft ett mycket lågt deltagande bland Palladiums deltagare. Det fanns flera orsaker till detta såsom sjukdom, vård av sjuka barn och skollov, deltagares rädsla för stora grupper etc. Man har därför bestämt att man inte kommer att genomföra en hel företagsvecka utan istället kommer att boka in företagsbesök och information från företag med jämna mellanrum. Arbetsgruppen har även minskat på antalet aktiviteter som genomförs tillsammans med Ungdomstorget.

➤ Marknadsföring av Palladium

Utvärderingen visar att under hela genomförandet av projektet har det skett allt för lite marknadsföring av Palladium. Man har på detta sätt inte kunnat använda sig av aktörer, intressenter, potentiella samverkanspartners och beslutsfattares kunskap, erfarenhet och engagemang. En av lärdomarna i projektet är emellertid att marknadsföringsinsatser behövs, och att detta är något man enligt projektledaren skulle förändra om man fick göra om projektet.

➤ Enkäter

För att mäta om deltagarna har fått bra vägledning och ökat självförtroende behöver deltagarna fylla i en enkät när de slutar på Palladium. Det har emellertid visat sig svårt att få in enkäter av deltagarna i projektet när de slutar. Speciellt vid avslut har det varit svårt att få våra deltagare att fylla i enkäten. Många försvinner hastigt från projektet utan att göra ett ordentligt avslut. För att få in fler enkäter e-postas en digital enkät till deltagare som har slutat på Palladium.

➤ Lärande miljöer

Projektets aktiviteter och insatser består av grupper sammansatta av individer från två kommuner vilket skapar lärande miljöer och främjar samverkan kommunerna emellan. Deltagarna i projektet har under projekttiden haft möjlighet att skapa nätverka och diskutera sin situation med andra deltagare samt med coacherna på Palladium.

- Kunskaper om deltagarnas behov
Deltagarna uppger att de genom Palladium fått större nätverk både professionellt och privat. En social samhörighet med starka band utvecklades inom Palladiumgruppen. Palladium har bidragit till att öka självförtroendet hos deltagarna och etablerat en tillit hos dessa som de kanske från början inte hade. Coachers arbetsuppgifter är att försöka ge deltagaren verktyg som kan möjliggöra att de mår bättre mående och därmed kan få egen försörjning. Genom att coacherna har både lyssnat och sett deltagarna och visat dem sitt engagemang, har de bidragit till att öka deltagarnas nätverk och blivit goda sociala förebilder för unga vuxna.
- Tidsaspekten
Mycket ska hända i ett projekt på bara ett par år. I Palladiums fall har man fått dragits med en budget som varit gravt felräknad, främst när det gäller medfinansiering i form av försörjningsstöd. Detta har orsakat fördröjningar och förseningar i projektet.

”Tyckte att det var bra förstående personal och vi fick jobba självständigt, och hade det inte varit för detta projekt hade jag aldrig varit där jag idag är.”

Projektets främjande och hindrande faktorer

En utvärdering ska inte bara vara stödjande, utan också "störande". Den ska ifrågasätta och kritisera, men också peka framåt och synliggöra vad som kan förbättras. Främjande och hindrande faktorer utgår från nuläget och de interna faktorer som påverkar projektet. Det är i mångt och mycket en bedömningsfråga huruvida vissa faktorer utgör främjande eller hindrande faktorer. Därför kan vissa faktorer eller effekter komma under flera rubriker.

Främjande faktorer:

- Projektet är förankrat på ledningsnivå hos alla aktörer
- Ambitiös projektgrupp, styrgrupp och operativ arbetsgrupp
- Lärande nätverk och ESF-dagar
- Kunskapen som förvärvats under projekttiden (på lång sikt)
- Nätverksbyggande
- Implementering av projektet i ordinarie verksamhet
- Möten över kommungränserna, där man har kunnat jämföra sig med andra kommuner.
- Arbete med att tydliggöra ansvar och roller i projektet
- Att man utgår från ett individperspektiv
- Nätverk och samverkan har genomsyrat projektarbetet
- Kunskapen om projektets förbättringspotentialer som har förvärvats under projekttiden
- Att man ser samverkan som en avgörande faktor för ett bra lyckat
- Att man har kunskapen om unga vuxnas situation både som individer men även som ett kollektiv
- Medvetenheten om tidens betydelse för ett lyckat resultat
- Skapande av lärande miljöer som skapar erfarenhetsutbyten
- Samverkans betydelse när det gäller att få kostnadseffektivitet i projektets insatser och aktiviteter
- Engagemang och lätt att få deltagare till projektet
- Kunskap och engagemang kommunerna för ungdomsarbetslöshet
- Projektet har involverat många förvaltningar, organisationer och individer och får således stöd från många olika håll.

Hindrande faktorer:

- Vetskapen om Palladiums existens är fortfarande låg inom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, skolan, öppenvården etc. Därför är det nästan bara socialtjänsten som skickar deltagare till projektet.
- ESF:s ramverk
- Palladium har bytt lokaler tre gånger under projekttiden
- Byten av projektledare, representanter i styrgruppen, chefer, tjänstemän och coacher
- Bristande marknadsföring
- Omorganiseringen som har skett inom projektet
- Den korta projekttiden
- Att unga vuxnas erfarenheter inte tas tillvara i större utsträckning
- Förändrade förutsättningar på grund av medfinansieringsreglerna
- Skillnaden mellan teori (ansökan) och praktik (genomförandet av projektet)
- Att projektledaren - under det första året - hade ansvaret för projektbudgeten
- Att budgeten tagit mycket tid av projektet.

”Har börjat ta eget ansvar för mina handlingar och inte gräva ner mig i en grop och hoppas att allt ska bli bra.”

Övriga slutsatser

”Det är att jag har insett att det man har kärt ska man vara rädd om, och att ta vara på tiden för tiden är dyrbar.”

Palladium har under projektets gång flyttat tre gånger. Lokalerna har blivit allt mer anpassade för varje flytt till projektets verksamhet. Men flyttarna har tagit både tid och kraft från projektet. En flytt innebär alltid att fokus och tid – under åtminstone ett par veckor före och ett par veckor efter flytten – hamnar på organiseringen av densamme. Palladiums byte av ansvarig chef, projektledare, ledarmöter och coacher har också påverkat projektet. Även om projektet rekryterar kompetenta och erfarna coacher till operativa arbetsgruppen och får nya kompetenta ledamöter till styrgruppen torde bytet få konsekvenser då dessa nya medarbetare och ledamöter behöver lära sig allt om projektet från början. Detta är resursineffektivt både i form av pengar, tid, kompetens och erfarenhet och leder således till en viss försening av projektet och eventuellt minskade de positiva effekterna.

Ett stort hinder för Palladium har varit budgeten. Väldigt mycket tid har gått åt att försöka hämta in underskottet relaterat till medfinansiering/försörjningsstöd – värdefull tid som istället hade kunnat användas till projektets aktiviteter och insatser. Projektet Palladiums budget var beräknad utifrån ett deltagarantal på tjugofem deltagare från Socialförvaltningen i Katrineholm och Vingåker samt åtta deltagare från IV-programmet i Katrineholm och Vingåker. På grund av medfinansieringsreglerna har det varit svårt, för att inte säga omöjligt, att synkronisera Palladiums tids- och kostnadsplaner – de kanske allra viktigaste delarna under genomförandefasen – med verkligheten. I fråga om projektets budget och kostnader så styr självklart förhållandet mellan dessa två faktorer hur Palladiums slutresultat kommer att bli. Medfinansieringen för unga vuxna inte har fungerat och man således inte har fått projektpengar från ESF som man hade fått beslut om och planerat verksamheten efter. Man har istället fått söka andra vägar och till stor del finansierat projektet själv. Projektgruppen har under arbetets gång gjort kontinuerliga avvikelseberäkningar både för tid och kostnader för att kunna rapportera till ESF-handläggaren och för att veta hur projektet ligger till i förhållande till planeringen. Men trots de många svårigheterna som projektet har haft under sina två år,

kan vi inte säga annat än att Palladiumprojektet är ett bra och lyckat projekt. Mycket av det positiva resultatet från Palladium är kopplat till projekt- och styrgruppens strukturerade arbete samt deras höga ambition och engagemang under hela projektets genomförande.

Inom ramen för Palladium finns övergripande mål angivna. Ett mål för alla inblandade aktörer och deltagare i projektet torde vara att det kommer ut någon form av mervärde. Tack vare Palladium präglas Vingåkers och Katrineholms kommuner mer av samverkan, vilket på längre sikt torde leda till sociala, ekonomiska och miljömässiga vinster. Palladium har skapat ett mervärde genom att förbättra nätverk och samverkan mellan kommunerna, förvaltningar, myndigheter, grupper och individer. Projektet har förbättrat för individer inom kommunerna. Många deltagare har gått på försörjningsstöd i flera år och mådde väldigt dåligt när de kom till Palladium. Efter sin tid på Palladium har flera av deltagarna ändå lyckats gå vidare till ungdomsgarantin, studier eller arbete. Även när Palladiums deltagare har slutat i projektet vill många ha kontakt med arbetsgruppen och kommer gärna tillbaka till Palladium på besök. Palladium och samarbetet över kommungränserna ger också nya möjligheter för kommuner, förvaltningar och myndigheter att bedriva utvecklingsarbete. Mervärdet är att varje samverkande aktör har fått ökad kunskap om de andra aktörernas arbetssätt och organisation. Palladium stöder även de regionala målen genom att:

- Individer har kommit ut på eller närmat sig arbetsmarknaden.
- Arbetat med metoder som underlättar för unga vuxnas etablering i arbetslivet.
- Utvecklat samarbetsformer och arbetssätt som innebär att man kan arbeta med individuellt anpassade lösningar.

Resultatet av utvärderingen visar att Palladium har bidragit till att deltagarna har fått möjlighet att utvecklas efter sin egen förmåga, och om man granskar utvärderingen från ett individuellt deltagarperspektiv har projektet varit mycket lyckat. Många unga vuxna blir inte etablerade i arbetslivet förrän de är närmare 30 år (etableringsåldern var för 20 år sedan strax över 20 år; 2009 var etableringsåldern 27 år). Vägen dit är ofta krokig. Många unga vuxna saknar kontakter, samtidigt som övervägande delen av arbetsplatstillställningar sker just genom kontakter och många unga vuxna vet inte vart de ska vända sig för att få stöd. Palladium har lyckats motivera och fått unga vuxna att känna hopp och framtidstro vilket har gett över 43 procent av deltagarna i Palladium kraft att skaffa sig arbete, annan sysselsättning, ta itu med sina problem, etc. Dessa är unga vuxna som ingen i övriga samhället tidigare har satsat på, åtminstone inte utifrån deras kapacitet, individuella behov och möjligheter. Vår utvärdering visar, liksom tidigare rapporter, att Palladiumprojektet utifrån individperspektivet har stor betydelse. En social samhörighet med starka band har utvecklats inom projektgruppen vilket även har bidragit till att förstärka det sociala kapitalet. Projektresultatet pekar på positiva effekter för utvecklandet av socialt kapital och självidentitet hos Palladiums deltagare. Naturligtvis kan det finnas andra orsaker till att projektdeltagarna kan må bättre än deras deltagande i Palladium, men vi resonerar om vilka förändringar som har skett i deltagarnas liv utifrån vad de själva uppgett i enkäter och vid intervju tillfällena.

Viadidakt fick under våren 2011 i uppdrag att föreslå hur en fortsättning av Palladium kan se ut samt hur den kan integreras i redan befintlig verksamhet på Ungdomstorget. I uppdraget har legat att Palladiummetoden ska behållas då denna varit ett lyckat arbetssätt med goda resultat för den här gruppen. Viadidakt har föreslagit att den fortsatta målgruppen skulle vara unga vuxna mellan 16-25 år. Vidare föreslår Viadidakt att det ska finnas en pedagog samt två coacher och att bildningsförvaltningen i Katrineholm, barn- och ungdomsförvaltningen i Vingåker, socialtjänsterna i Vingåker och Katrineholm samt Viadidakt delar på kostnaderna för personal och verksamhet. Kostnaden för att driva Palladium implementerad i ordinarie

verksamhet på Ungdomstorget beräknas till knappt 2 miljoner per år. Vingåker utgör ca 20 procent av verksamheten och har därför föreslagits att berörda förvaltningar i Vingåker står för 20 procent av kostnaden och att förvaltningarna i Katrineholm står för resterande belopp. Kostnaden per beslut kommer, trots att insatserna i form av personaltäthet och aktiviteter är stor, att bli ca 16 500 kronor per beslut räknat på att verksamheten under ett år hanterar ca 120 beslut, och man antar att man kan klara av en beslutsriktid på tre månader. För verksamheten ansvarar Viadidakt men fortsatt samverkan i samverkansgrupp med chefer (nuvarande projektgrupp) från de olika förvaltningarna för att följa upp och utvärdera insatser och resultat föreslås finnas kvar med avstämningar två-tre gånger per år. Ännu har inget beslut tagits.

Trots att man inom Palladiumprojektet inte har gjort någon samhällsekonomisk utvärdering, visar andra utvärderingar med liknande målgrupp och syfte på en relativt hög samhällsekonomisk vinst per deltagare. Att det skapas en samhällsekonomisk vinst är inte på något sätt osannolikt om man jämför med forskning inom området. I vilket fall som helst var deltagarna före projektet i en allvarlig problemsituation som kostade samhället stora summor. När nu projektdeltagarna finner vägen till arbete eller annan sysselsättning torde detta leda till samhällsekonomiska vinster. Läger man därtill kostnader för personligt lidande och kostnader som uppstår till följd av missbruk, kriminalitet, utanförskap och självmedicinering skulle skillnaden bli än större. Varje dag som unga vuxna slipper hamna i missbruk, kriminalitet, utanförskap eller behov av att medicinera sig själv, är en samhällsekonomisk vinst.

”Ja, nu tänker jag positivt. Har bra självkänsla. Självförtroende är kanon. Med stor sorg och saknad lämnar jag nu Palladium som en ny människa. Kommer alltid att minnas Marlene, Sara och Mange. Tack för den här tiden:).”

14. Förslag till spridning av Palladiums resultat

Mottagare av projektresultatet är enligt ansökan andra kommunala organisationer och myndigheter som arbetar med samma målgrupp. En andra mottagare är politiska beslutsfattare som får en bättre kunskap om ungdomsproblematiken. Det idealiska är att ha en plan för spridning av resultatet redan i projektansökan, med avsatta budgetmedel för detta. En bra början på planen är att definiera vad som ska spridas och till vem. Tillgänglighet är viktigt – både att material finns att få tag i och att det finns i en form som de flesta kan använda. Behöver material finnas på flera språk? Vidare är projektets namn viktigt och att man redan från början fastställer en grafisk profil så att man känner igen namnet och kan använda detta som ett varumärke. Slutrapporten med resultatet kan spridas till olika målgrupper och intressenter. Att göra en publikvariant eller lightversion kan vara ett bra sätt att sprida resultatet till ytterligare intressenter såsom brukarna i kommunen, andra företag i regionen etc., samt att vara flexibel och se möjligheter att informera om projektet på exempelvis framtida konferenser, utbildningsdagar eller nätverksträffar. Vidare kan man synliggöra projektet genom att skriva debattartiklar och insändare och vara med i tidningsreportage om kompetensinsatser, utbildningar eller samverkan och framhäva projektet som ett gott exempel. Att anordna ett frukostseminarium på Almedalsveckan och här visa på de goda resultaten eller berätta hur man har riggat projektet är ytterligare ett sätt.

Förslag till spridning av Palladiums resultat

- Webbplats med information om projektet, med en egen e-postadress för både internt och externt bruk
- mediekontakter

- pressmeddelanden, artiklar
- presskonferens
- personliga kontakter
- broschyr
- konferenser, workshops och seminarier (både egna och andras)
- utställningar (både ordna och delta)
- nätverk
- rapport
- film
- delta vid politiska sammankomster
- trycka upp informationsmaterial om projektet, exempelvis tröjor, pennor, block etc.
- rollups, banderoller
- informera om projektet i exempelvis näringslivs- och företagsnätverk i regionen
- anordna informationsträffar
- låta projektets resultat synas på webben och i nyhetsbrev, artiklar och reportage i fler tidningar.

”Börjar se ljuset i den mörka långa tunnelns slut. Blickar framåt, efter regn kommer sol.”

Litteraturförteckning

Litteraturförteckningen består av såväl refererad litteratur som litteratur som på annat sätt påverkat innehållet.

Ahrenfelt, B. (2001), *Förändring som tillstånd*. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, M. & Svensson, K. (1998) Socionomstudenters känsla av sammanhang - en studie med KASAM-formuläret. C-uppsats, Mitthögskolan

Beer, M. & Nohria, N. (2000), *Breaking the Code of Change*. Boston: Harvard Business School.

Bergman, B., Klefsjö, B. (2007), *Kvalitet från behov till användning*. Lund: Studentlitteratur.

Bjerkman, A. (1993), *Projektmakare. En liten bok om konsten att våga*. Floda: Zenon.

Brenner, M. (2008), "It's all about people: change management's greatest lever". *Business Strategy Series*. Vol 9 no3.

Egnell, P-O. (1999), *Processer och processorientering*. Luleå: Centrum för kvalitetsutveckling.

Ellström, P-E. (2009), Användning och nytta av utvärderingar: ett lärandeperspektiv. I:

Svensson m.fl. (red.) (2009), *Lärande utvärdering genom följeforskning*. Lund: Studentlitteratur.

Etzioni, A. (2003). Toward a New Socio-Economic Paradigm. *Socio-Economic Review*, 1:1

Guldbrandsson, K. (2007), *Från nyhet till vardagsnytta: om implementeringens mödosamma konst: en forskningssammanställning*. Statens folkhälsoinstitut 2007:20.

Hultkrantz, L. & Nilsson, J-E (2005): *Samhällsekonomisk analys*. Stockholm: SNS.förlag.

Hansson, K. & Cederblad, M. (1995) Känsla av sammanhang. Studier från ett salutogent perspektiv. Forskning om barn och familj, No 6, Institutionen för barn- och ungdomspsykiatri, Lunds Universitet.

Hansson, K. & Cederblad, M. (1995:a) Salutogen familjeterapi. Fokus 1, 3-18. Jerkedal, Å. (2005), *Utvärdering – steg för steg: om projekt- och programbedömning*. Stockholm: Nordstedts Juridik.

Jess, K., Westerlund, S. (1998). *Kostnads-/effektanalys som metod för utvärdering av behandlingsresultat*, Stockholm: Beroendecentrum Nord.

Jess, K. (2005A): *Att räkna med nyttasamhällsekonomisk utvärdering av socialt arbete*. Akademisk avhandling. Institutionen för socialt arbete. Stockholms universitet.

Lipsky, M. (1980), *Street-level Bureaucracy. Dilemmas of The Individual In Public Services*. New York: Russell Sage Foundation.

Lundqvist, L. (1992), *Förvaltning, stat och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.

Miller, D. (2002), Successful change leaders: What makes them? What do they do that is different? *Journal of Change Management*. Vol 2, no 4, pp. 359-368.

Nytta med följeforskning: En vägledning för utvärdering av strukturfonderna 2007-2013. Stockholm, Verket för näringsutveckling (NUTEK), 2008.

Olsson, T. & Sundell, K. (2008), Implementering steg för steg – Vad säger forskningen? I: *Att förändra socialt arbete – Forskare och praktiker om implementering*. Red. M. Roselius & K. Sundell. Mölnlycke: Gothia förlag.

Plotnick, RD (1994): Applying Benefit-Cost analysis to substance use prevention programs, *International Journal of the Addictions*.

Pressman, Jeffrey & Wildavsky, Aaron (1973), *Implementation*. University of California Press.

Putnam, R. (1992), *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Pålsson Syll, L. (1998). *De ekonomiska teoriernas historia*, Lund: Studentlitteratur

Rentzhog, O. (1998), *Processorientering. En grund för morgondagens organisationer*. Lund: Studentlitteratur.

Rothstein, B (1994), *Vad bör staten göra?: om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*. Stockholm: SNS.

Rothstein, B. (red.) (1997), *Politik som organisation: förvaltningspolitikens grundproblem*. Stockholm: SNS.

Sandberg, Bo, Faugert, Sven (2007), *Perspektiv på utvärdering*. Studentlitteratur.

SIQ (2009). *En delrapport i projektet. Kvalitet som framgångsfaktor – en förstudie*.

Sandberg, Bo, Faugert, Sven (2007). *Perspektiv på utvärdering*: Studentlitteratur.

SCB (2010). *Lathund om jämställdhet: På tal om kvinnor och män*.

SCB. *Könsuppdelad statistik. Ett nödvändigt medel för jämställdhetsanalys*.

Stanleigh, M. (2008), "Effecting Successful Change Management Initiatives". *Industrial and Commercial Training*. vol 40. No 1.

Ungdomsstyrelsens samverkansprojekt i Staffanstorps kommun – implementeringsstudie av visioner om samverkan. C-uppsats. Göteborgs universitet: Institutionen för socialt arbete.

Van Meter, D.S. & Van Horn, C.E (1975), "The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework". *Administration & Society*, Vol. 6, Nr 4 February, 445-488.

Vedung, E. (1998), *Utvärdering i politik och förvaltning*. Lund: Studentlitteratur.

Hemsidor

http://www.arvsfonden.se/upload/utvarderingar/unga_kris_ekonomisk_utvardering.pdf

<http://www.katrineholm.se>

<http://www.katrineholm.se/Viadidakt1/Viadidakt/Om-Viadidakt/Projekt/Ungdomsprojekt-Palladium/>

<http://www.handisam.se>

<http://www.ne.se>

<http://www.regeringen.se/sb/d/13278>

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Salutogenes>

http://www.samordning.org/mjolby_odeshog_boxholm/dokument/rapporter/slutrappport_atgardsteamet.pdf

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0201_2010A01_BR_X10BR1001.pdf

<http://www.siq.se>: Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ)

<http://www.vingaker.se>

Annat material

Tillhörande projektdokument såsom mötesanteckningar, protokoll, brev och annan korrespondens från projektledaren och deltagare, projektplan, budget, informationsmaterial och andra utskick, etc.

Dokument som vi särskilt refererar till i rapporten

Ansökan till ESF, om projektmedel för Palladium

Demokratikonsts utvärderings avtal med Viadidakt utbildning i Katrineholms kommun.

Minnesanteckningar från möten, utbildningar och SPeL

Delrapporter 1-3 från Demokratikonst

Projektledarens minnesanteckningar samt andra underlag

Projektgruppens protokoll och minnesanteckningar fr.o.m. februari 2009 t.o.m. oktober år 2011

Styrgruppens protokoll och minnesanteckningar fr.o.m. februari 2009 t.o.m. oktober år 2011

Operativa arbetsgruppens minnesanteckningar, arbetsmaterial och dokumentation fr.o.m. februari 2009 t.o.m. oktober 2011

Annat material så som minnesanteckningar, andra projektdokument, nyhetsbrev, informationsblad, etc.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden